

ZAPISNIK

desete redne seje
Mestnega ljudskega odbora
glavnega mesta Ljubljane

ZAPISNIK

X. redne seje Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki je bila v sredo dne 26. novembra 1952 od 8. do 13.30 ure v sejni dvorani MLO, Ljubljana, Mestni trg šte. 1.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora Avšič Jaka začne sejo Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana, ki je bila sklicana na podlagi 89. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Za overitelja zapisnika predlaga Gostiša Mihaelo in Zupet Avgusta. Predlog sprejet!

Predsednik Mestnega ljudskega odbora ugotovi sklepčnost seje, ker je od 135 ljudskih odbornikov na seji navzočil 88. Od 47 odstotnih še ni poslalo opravičila 13 ljudskih odbornikov.

Odsotni so bili: Arko Nika, dr. Benigar Jože, Boh Jože, Brecelj Tone, Bricelj Franc, Bukovec Lojze, Cerar Alojz, Černe Stane, Černe Franc, dr. Debevc Franc, Di Batista Franc, Hlebec Srečko, Jelovšek Jože, Kališnik Janez, Klavžar Alojzij, Kraigher Uroš, Kregar Stane, Kristan Ivan, ing. Letonja Emilija, Matoh Ivan, Maček Tone, Maležič Matija, Mavrič Edo, Mostar Ignac, Nebec Franc, Onič Franc, Pelko Gašper, Plevnik Jože, dr. Pretnar Jože, Pogačar Jakob, Repinc Ivan, Resnik Julči, Rudolf Anica, Sever Stane, Skitek Ermin, Smole Janko, ing. Stegu Milan, Šindič Zlato, Šter Milan, Šušteršič Jernej, ing. Tepina Marjan, Turnher Edo, Vojska Danilo, dr. Vatovec Franc, Vidmar Ciril, Vrhunc Viljem, Vrščaj - Holy Zima, Zlatnar Peter in Zupančič Stane.

Tajnik MLO Pogačar Niko prečita zapisnik IX. redne seje Mestnega ljudskega odbora, katerega ljudski odborniki odobre.

Predsednik predlaga naslednji

dnevni red:

1. Poročilo Sveta za prosveto in kulturo o stanju šolstva v Ljubljani.
2. Poročilo Komisije za urbanizem in promet o stanju lokalnega prometa v Ljubljani.

3. Predlog Sveta za gospodarstvo o prenosu pravic upravljanja trgovskega podjetja »Mleko« na Glavno zadružno zvezo LR Slovenije.
4. Predlog sprememb odloka o javnem redu in miru.
5. Sprejem nekaterih odločb.
6. Sklepanje o predlogih Komisije za izvolitve in imenovanja.
7. Poročila predsednikov svetov o izvršitvi sklepov, sprejetih na prejšnjih sejah.

Na predlog ljudskega odbornika Krivic Vladimirja sprejmejo ljudski odborniki sklep, da se 5. točka dnevnega reda preloži na drugo zasedanje in da se ta problematika da preje v javno diskusijo in v diskusijo na zборе volivcev.

1. Poročilo Sveta za prosveto in kulturo o stanju šolstva v Ljubljani.

Poročilo poda predsednik Sveta za prosveto in kulturo Bole Dušan:

Za bodoči razvoj naše družbe — ne samo za vzgojo sposobnih delavcev, strokovnjakov in znanstvenikov, temveč tudi za oblikovanje svetovnega nazora in moralnih kvalitet prihodnjih generacij — ima šola kot najvažnejši vzgojni faktor eno bistvenih vlog: Prav v današnji fazi, ko postaja vloga zavestnega faktorja in ne le materialnih pogojev čedalje odločilnejša v razvoju naše družbe, mora skrb za formiranje naše socialistične šole in ustvaritev vseh pogojev za ta smoter postati osrednja točka zanimanja vse naše javnosti, družbe v celoti. To je važno družbeno-politično vprašanje. Tega se tudi vedno bolj zavedamo, zlasti se je to odrazilo prav v zadnjem času. V zvezi z demokratizacijo našega življenja se naše politične in sploh družbene organizacije v vedno večji meri in bolj neposredno zanimajo za vzgojo naše mladine sploh in za šolo posebej; čedalje širše množice hočejo sodelovati, pomagati in tudi že konkretno posegajo v problematiko našega šolstva in vzgoje mladine v celoti.

V pričujočem poročilu hočemo orisati stanje v tistem delu ljubljanskega šolstva, ki je pod upravo Sveta za prosveto in kulturo MLO, in pokazati nekatere najizrazitejše probleme, ki jih mora mestna skupščina poznati.

Na področju Ljubljane so danes naslednje šolske in vzgojne ustanove, ki spadajo neposredno pod upravo našega sveta:

a) Vrtci.

Skupno imamo 16 otroških vrtcev, od katerih smo 2, t. j. v Mostah in Št. Vidu, odprli v zadnjem času na novo, 2, t. j. v Zgornji Šiški in na Prulah, pa sta dobila nove prostore s povečano kapaciteto.

b) Šole.

Osnovnih šol je 24 (z vadbico, ki je sestavni del učiteljišča).

Gimnazij je 15, med temi 1 klasična, 4 gimnazije so samo nižje (Zg. Šiška, Polje, Sostro in Šmartno), gimnazija v Št. Vidu narašča v popolno in ima letos 7 razredov, 2 gimnaziji prehajata iz popolne v nižjo (gimnazija na Rakovniku in gimnazija na Trgu revolucije). Poleg teh imamo učiteljišče in srednjo vzgojiteljsko šolo, ki vzgaja vzgojiteljski kader za delo v vrtcih. Ta bo ob koncu letošnjega šolskega leta dala prve absolventke.

Vajeniških šol je 10 in sicer lesna, oblačilna, raznih strok, kovinar-ska, gradbena, čevljarska, avtomehanska, vrtnarska, vajenska šola za slepe ter vajenska šola za gluhoneme. Poleg tega obstoji še podkovska šola za specializacijo kovaških pomočnikov v tej panogi.

Srednjih strokovnih šol imamo 6 (Tehnična srednja šola, Gradbeni tehnikum, Ekonomska srednja šola, Gozdarska srednja šola, Srednja veterinarska šola in Administrativna šola). Na novo smo v oktobru v smislu zvezne uredbe o strokovnem šolstvu prevzeli pod upravo MLO in v njegov proračun naslednje od naštetih šol: Podkovsko, Čevljarsko, Avtomehansko in Gradbeno vajensko šolo ter vseh 6 navedenih srednjih strokovnih šol. Pod splošno vodstvo smo prevzeli tudi vse ostale nižje in srednje strokovne šole, ki pa jih vzdržujejo razna podjetja in odgovarjajoče ustanove.

c) Domovi.

Imamo 8 dijaških domov (3 od prej in to Dom Ivana Cankarja, Dom Anice Černejeve ter Dom Majde Vrhovnikove, na novo pa Internat TSŠ, Internat Gradbenega tehnikuma, Dijaški dom Ekonomske srednje šole, Internat Srednje veterinarske šole, ki je upravno združen s šolo ter Internat Srednje gozdarske šole.)

Nadalje imamo 7 domov za vajence (3 od prej in sicer Dom v Kersnikovi ulici, v Šentvidu in na Rakovniku; na novo smo dobili Internat Podkovske šole, Čevljarske šole, Avtomehanske šole ter Internat vajencev gradbene stroke). Omeniti je treba še Vzgojni zavod Janeza Levca, ki se je letos združil s pomožno šolo za duševno zaostalo mladino in dobil nove prostore na Karlovški cesti.

V naštetih vrtcih in šolah imamo mladine:

1. V vrtcih	947
2. V osnovnih šolah	7284
3. V gimnazijah	8527
4. Na učiteljišču	608
5. Na srednji vzgojni šoli	211
6. Na vajeniških šolah	2048
7. Na srednjih strokovnih šolah	2381

Skupaj torej 22006

ŠOLSKI PROSTOR

Od navedenih šolskih in vzgojnih ustanov nimajo lastnih poslopij naslednje:

Osnovna šola Besnica, ki je v privatni kmečki hiši.

Osnovna šola Vadnica, ki je v poslopju učiteljišča.

Osnova šola Zadobrova, ki je v Zadružnem domu.

VIII. gimnazija (v poslopju III. gimnazije za Bežigradom).

XI. gimnazija (v poslopju osnovne šole Zgorna Šiška).

XII. gimnazija (v poslopju osnovne šole v Šentvidu).

XIII. gimnazija (v poslopju osnovne šole v Polju).

Gimnazija v Sostrem (v poslopju osnovne šole).

Gimnazija v Šmartnem (v poslopju osnovne šole).

Srednja vzgojiteljska šola (v poslopju osnovne šole za Bežigradom).

Vajeniška šola kovinarske stroke (v poslopju osnov. šole v Sp. Šiški).

Vse osnovne šole imajo danes na razpolago 134 učilnic za 202 oddelka, kar pomeni, da mora imeti 68 oddelkov popoldanski pouk. Slednjih je velika večina v središču mesta, in sicer na šolah: Ledina, Vrtača, pa tudi na šolah Moste, Bežigrad, Sp. Šiška, Polje, Šentvid, Vič in Prule. Samo popoldanski pouk imata osnovni šoli Šmartno in Sostro, ker ima pouk dopoldne v njihovih učilnicah nižja gimnazija.

Vse učilnice na osnovnih šolah imajo skupno kvadraturu 7794 kvadratnih metrov, kar bi po državni normi, ki znaša na učenca 1,3 kvadr. metra, zadostovalo za 5995 učencev, vseh učencev pa imamo trenutno na osnovnih šolah 7284. Razen v nekaterih okoliških šolah, kjer kapaciteta niti ni v celoti izkoriščena, je v samem mestu skoraj povsod kljub popoldanskemu pouku močno presežena. Upoštevati pa moramo tudi, da bo v naslednjih 3 letih število otrok na osnovnih šolah močno naraščalo in bo znašalo:

V letu 1953/54	cca 8000
V letu 1954/55	cca 9100
V letu 1955/56	cca 10400

Tako bo čez tri leta manjkalo v osnovnih šolah 5726 kvadratnih metrov prostora, če računamo normalni dopoldanski pouk in enakomerno izkoriščanje vseh učilnic za osnovne šole. Zlasti se bo zaostрила situacija v središču mesta, kjer je že sedaj zelo težka, ker osnovnošolskih otrok ne moremo pošiljati iz centra v oddaljene okoliške šole, kjer bo položaj ponekod lažji. Za normalen potek pouka bi torej potrebovali v naslednjih treh letih, računajoč po 36 učencev na učilnico, 154 novih učilnic, če drugi zavodi medtem ne izpraznijo prostorov v osnovnih šolah. Povprečje na en razred je v Ljubljani 36 učencev (v Mariboru 35, v Sloveniji pa 41). To bi bilo normalno, vendar pa to ni realna slika ljubljanskih osnovnih šol, ker nekatere obrobne šole (Besnica, Javor, Barje, Zadobrova, Rudnik) nimajo toliko števila, temveč v večini razredov nižje, šole v mestu samem pa imajo ali neprimerne prostore kot na primer Vrtača, ali pa tako majhne učilnice, kot na primer Zg. Šiška in Bežigrad, da lahko sprejme učilnica le okrog 30 učencev. Zaradi tega pa so seveda učilnice v ostalih šolah v centru mnogo bolj polne, nadpovprečno zasedene, kar negativno vpliva na potek pouka (Ledina ali Vrtača, ki ima poleg tega še zelo majhne učilnice).

Gimnazije imajo v svojih poslopijih 142 učilnic, od katerih je 27 zasedenih po drugih ustanovah (Akademija za likovno umetnost, Univerza, Tehnična visoka šola, Zavod za farmacevtska raziskovanja), same gimnazije pa zopet zasedajo 24 učilnic v poslopijih osnovnih šol, tako da imajo na razpolago 139 učilnic za 238 oddelkov. Prostorna norma za gimnazijca je višja kot za učenca osnovne šole in znaša 2,2 kvadratna metra. Vsi prostori, ki jih sedaj gimnazije uporabljajo (9957 kvadratnih metrov), zadostujejo po normi za 4534 dijakov, dejansko pa obiskuje letos gimnazije 8527 dijakov. V naslednjih treh letih bo številčno stanje dijakov ostalo približno isto, ker se naval, ki ga bo občutila osnovna šola, še ne bo prenesel v srednjo šolo. Tako bo primanjkljaj prostorov isti kot sedaj t. j. cca 8800 kvadratnih metrov, kar bi znašalo 114 učilnic. V kolikor bomo lahko zidali nova poslopja za gimnazije, se bo seveda sprostil prostor, ki ga zasedajo gimnazije v osnovnih šolah in se bo s tem tudi do neke mere zmanjšala potreba po zidavi nekaterih novih poslopij za osnovne šole.

Upoštevati moramo, da so navedene norme za učence oziroma dijake minimalne in za moderni način gradnje šolskih poslopij absolutno nezadostne.

Pri vsej stiski, kakršna je sedaj v Ljubljani, pa nam zasedajo 4 velika šolska poslopja, ki so bila nekoč na razpolago šolstvu, druge ustanove (Mladika na Prešernovi cesti, poslopje na Cojzovi cesti, poslopje bivše Krekove gospodinske šole na Vodnikovih cesti in poslopje gimnazije bivših škofovskih zavodov v Šentvidu). V teku tega leta se je sprostilo nek-

danje šolsko poslopje na Rakovniku, kamor se je vselila II. gimnazija. Tako smo lahko njene dosedanje prostore na Levstikovem trgu uporabili za novo osnovno šolo, ki ima že letos 12 oddelkov.

Iz teh števil, ki nazorno kažejo potrebo po novih šolskih prostorih, izhaja nujna naloga pridobivanja novih šolskih prostorov in to na dva načina:

1. da se vrnejo šoli prostori, ki so bili zgrajeni v šolske namene, pa jih danes uporabljajo druge ustanove, in

2. z gradnjo šolskih poslopij.

V zvezi s tem je potrebno obvestiti tov. odbornike, da nam bo v kratkem uspelo v Ljubljani rešiti eno od važnih in perečih vprašanj, t. j. vprašanje doma za vzgojno zanemarjeno mladino, ki je zaradi pomanjkljive vzgoje, oziroma zato, ker je bila prepuščena ulici, zašla v položaj, ki bi jo utegnil privedi v nasprotje z zakonom, za mladino, ki s svojimi postopki postaja družbi v tem ali onem pogledu nevarna. Potreba po takem domu je v Ljubljani velika. Z dograditvijo provizorija ob Cesti na Brdo, za kar je Svet za prosveto in kulturo dobil pred dnevi potrebna sredstva, nameravamo izprazniti Dom vajenk na Rakovniku, gojenke pa preseliti v dograjeni provizorij in izpraznjeno stavbo na Rakovniku porabiti za dom za zanemarjeno mladino.

PRORAČUN

V tem delu poročila bi zajeli samo značilne podatke za šole in vzgojne ustanove, ki so bile v proračunu MLO. od začetka tega proračunskega leta.

Za osnovne šole smo imeli v proračunu 32,398.000 dinarjev, za gimnazije 56,019.000 dinarjev, za učiteljske 7,343.000 dinarjev, za srednjo vzgojiteljsko šolo 3,560.000 dinarjev, za vajeniške šole 7,525.000 dinarjev, za obstoječe vrtce 6,082.000 dinarjev, za ureditev novih vrtcev 4,300.000 dinarjev, za vzgojni zavod Janeza Levca 6,089.000 dinarjev, za srednješolske internate 2,163.000 dinarjev, za vajeniške internate 653.000 dinarjev, za socialno pomoč učencem in dijakom v domovih 8,620.000 dinarjev. To da skupno 134,752.000 dinarjev. Personalni izdatki so zaradi prevedbe in zaradi povečanega števila učencev v osnovnih šolah in gimnazijah, ter v zvezi s tem povečanja števila razredov precej narasli. Zaradi tega je za osebne izdatke nastal primanjkljaj cca 14,500.000 dinarjev. Poudariti moramo, da se je število učencev in dijakov na osnovnih in srednjih šolah zvišalo v tem šolskem letu za okoli 1100 učencev ali za 30 oddelkov.

Skupni izdatki v letošnjem proračunu nam dajo naslednje vsote, ki jih porabimo letno na posameznega učenca:

Na osnovni šoli	cca 4500 din
Na srednji šoli	cca 6580 din
Na učiteljsku	cca 10000 din
Na srednji vzgojiteljski šoli	cca 18900 din
Na vajeniških šolah	cca 3930 din

Razmerje med personalnimi in materialnimi izdatki je v proračunu približno 3 : 1. Komaj dobra četrtina proračunskih sredstev odpade torej na materialne izdatke (personalni izdatki znašajo 89,835.000 dinarjev, materialni pa 31,997.000 dinarjev). Po proračunu odpade na funkcionalne izdatke, t. j. na stvari, ki so karakteristične za šolo, ki ustvarjajo njeno vzgojno okolje in dajejo šoli njen ton, na učenca 244 dinarjev v osnovni šoli, 269 dinarjev pa v srednji šoli. To razmerje med personalnimi in materialnimi izdatki se je v zadnjem času še poslabšalo, ker so se, kot je bilo rečeno, personalni izdatki povišali, materialne pa smo zaradi skrajne štednje morali še znižati. V razvitejših državah je razmerje med personalnimi in materialnimi izdatki šolskih proračunov obratno, t. j. v korist materialnih izdatkov (na primer v Angliji, ki v tem pogledu ni na najvišji stopnji, 3 : 2).

V postavki za čiščenje, zavarovanje in vzdrževanje šolskih zgradb so imele šole letos 6,578.000 dinarjev za 33 zgradb, t. j. 198.000 dinarjev na zgradbo v celem letu. S tem denarjem ni bilo mogoče opraviti nobene večjega popravila, zato imamo nekatere kričeče primere, da nam poslopja propadajo, na primer osnovne šole Zalog, Ježica, Barje, gimnazija v Vegovi ulici in gimnazija na Trgu revolucije. Zavedajmo se, da je podobno stanje tudi glede vzdrževanja stanovanjskega fonda in drugod, vendar pa se bomo iz zdravstvenih in vzgojnih ozirov morali boriti za to, da na vsak način poiščemo vire vsaj za najpotrebnejša popravila in vzdrževanje. Čeprav to niso investicije, ki bi prinašale neposredne materialne koristi, jih bomo zaradi zdravja mladine in njenega napredka morali predvideti.

Za podpore dijakom je bilo v proračunu predvideno 8,620.000 dinarjev. To vsoto smo na račun štednje znižali za 1,000.000 dinarjev. Doslej smo že, oziroma bomo do konca leta potrošili za vzdrževanje sirot in socialno šibkih gojencev v internatih cca 6,800.000 din, s preostankom pa nameravamo podpreti posamezne socialno šibke dijake, ki se hranijo v dijaških kuhinjah.

V zvezi s tem kratkim pregledom proračuna za ljubljansko šolstvo se je potrebno na kratko dotakniti še enega vprašanja, o katerem je bilo na eni od sej Mestnega ljudskega odbora že govora. Gre namreč za financiranje velikega dela ljubljanskih šol, ki niti po pripadnosti njihovih dijakov oziroma njihovem stalnem bivališču niti po namenu, ki ga šole

imajo, niso samo ljubljanske. Ljubljana ima kot politično, upravno in kulturno središče republike na svojem področju veliko število raznih šol, tako da znaša število vseh, ki obiskujejo šole v Ljubljani, od osnovnih do univerze, cca 30.000. Razumljivo je, da precejšen del teh ni doma iz Ljubljane. Po pregledu znaša število dijakov — neljubljančanov na šolah, ki so v proračunu MLO (gimnazije, učiteljišče, srednja vzgojiteljska šola, nižje in srednje strokovne šole) 4974 ali 35,5 % vseh vpisanih.

Po posameznih vrstah šol so % neljubljančanov naslednji:

Na gimnazijah	15,2 %
Na učiteljišču	73,6 %
Na srednji vzgojiteljski šoli	84,8 %
Na nižjih strokovnih šolah	57,1 %
Na srednjih strokovnih šolah	75,5 %

Iz tega je razvidno, da je zlasti visok ta % na strokovnih šolah, kar je razumljivo, ker so zlasti srednje strokovne šole večinoma edine šole te vrste v republiki (TŠŠ, Gradbeni tehnikum, Gozdarska srednja šola itd.). Če izračunamo našete % s sorazmernimi zneski šolskih proračunov, dobimo za tekoče proračunsko leto naslednje številke:

Na gimnazijah cca	8,300.000 dinarjev
Na učiteljišču cca	5,400.000 dinarjev
Na srednji vzgojni šoli cca	3,000.000 dinarjev
Na nižjih strokovnih šolah cca	12,800.000 dinarjev
Na srednjih strokovnih šolah cca	29,400.000 dinarjev
Na vzgojnem zavodu J. Levca cca	360.000 dinarjev

Skupaj torej cca 59,260.000 dinarjev

Za vzdrževanje dijakov, ki živijo v ljubljanskih dijaških domovih, kjer je 94,3 % neljubljančanov, pa daje MLO tudi po prehodu internatov na lasten gospodarski račun letno cca 6,500.000 dinarjev (samo za plače vzgojnega in zdravstvenega osebja). Poleg tega je v obliki podpor sirotam in socialno šibkim gojencem, ki niso doma iz Ljubljane, izplačal MLO letos okrog 4,450.000 dinarjev, kar vse skupaj znaša preko 70,000.000 dinarjev. Vsi ti zneski so izračunani po prvotnem proračunu pred zadnjim rebalansom, ki je posamezne zneske seveda še precej povečal.

Svet za prosveto in kulturo MLO postavlja to vprašanje kot opozorilo, da se pri sestavljanju proračuna za ljubljansko šolstvo ta okolnost mora upoštevati in da bi tov. odborniki razumeli razmeroma visok % izdatkov mestnega proračuna v prosvetne namene. Svet za prosveto in kulturo se zaveda nujnosti, da je toliko šol koncentriranih v Ljubljani, za kar govori vrsta tehničnih argumentov, poudarjamo pa, da so vse te šole — ta bolj druga manj — tudi republiškega pomena.

USTANOVE S SAMOSTOJNIM FINANSIRANJEM

Odkar so s 1. novembrom 1951 postali vrtci in vzgojni domovi ustanove s samostojnim financiranjem, to se pravi, da dobijo iz proračuna MLO samo sredstva za investicije ter plače vzgojnega in zdravstvenega osebja, se je ta ukrep po eni strani zelo ugodno odrazil v življenju domov in njihovem gospodarstvu. Znižalo se je število nepotrebne tehnice in pomožnega osebja, uvedlo se je bolj racionalno gospodarjenje in gojenci tudi sami, v kolikor jim dopušča čas, pomagajo pri delu, kar je vzgojno vsekakor pozitivno. Vendar pa se s prispevkom, ki na primer v vrtcu znaša mesečno povprečno 1200 dinarjev (s prehrano), v domu pa 3000 dinarjev, krije dejansko samo prehrana in najnujnejši vzdrževalni stroški, ni pa mogoče iz tega vzdrževati, popravljati in obnavljati poslopij, ki so večinoma stara in ne ustrezajo.

V takozvanih kombiniranih vrtcih, (kjer so otroci s prehrano, poleg njih pa otroci brez prehrane), plačujejo otroci s prehrano 1200 dinarjev mesečno, otroci pa, ki v vrtcih ne dobivajo hrane, plačujejo mesečno samo 100 dinarjev za najpotrebnejša učila oziroma igrače. Tu nastaja sedaj posebna situacija, da namreč gredo stroški za vzdrževanje, čiščenje, kurjavo in razsvetlavo samo na račun otrok, ki imajo v vrtcu prehrano. Vrtce, ki so priključeni osnovni šoli, pa vzdržuje MLO v celoti. Da bi se to izravnilo smatramo za potrebno, da bi v smislu 20. člena Temeljne uredbe o ustanovah s samostojnim financiranjem (Ur. list FLRJ št. 18/52) morali v bodoče dobiti kombinirani vrtci primerno dotacijo iz proračuna. Sploh bi bilo potrebno v bodoče predvideti v mestnem proračunu dotacije za najnujnejše investicije za vse naše domove, ki so na samostojnem finančnem računu, kar je tudi v skladu z navedeno uredbo. To vprašanje proučuje trenutno tudi Republiški svet za prosveto in kulturo in bo urejeno enotno za vso republiko.

POUK

Učni uspehi v osnovnih šolah kažejo naslednjo sliko pozitivnih uspehov:

V šolskem letu 1949/50	88,2 %
V šolskem letu 1950/51	87,2 %
V šolskem letu 1951/52	88,8 %

Lahko rečemo, da je stanje, v kolikor zadeva učni uspeh, v osnovnih šolah normalizirano, kar se v zadnjih letih odraža do neke mere tudi že v nižjih razredih srednjih šol.

V gimnazijah so uspehi naslednji:

V šolskem letu 1949/50	
V šolskem letu 1950/51	78,8 %
V šolskem letu 1951/52	85,7 %

Na učiteljišču so bili uspehi letos 92,2 %, na srednji vzgojiteljski šoli 89 %, na vajeških šolah pa 85 %.

Učni uspehi kažejo v pogledu obvladovanja snovi v zadnjih 3 letih v splošnem tendenco izboljšanja. Na osnovni šoli so že dosegli normalno stanje, na srednjih in strokovnih šolah pa govorimo o izboljšanju, čeprav se še nujno čutijo posledice vojnih in prvih povojnih let, ko si učenci znanja niso mogli tako trdno osvojiti kakor v normalnih delovnih pogojih. Zlasti je to opaziti v pojavu nihanja v uspehih ob posameznih redovalnih konferencah na srednjih šolah. To je sicer stalen pojav, vendar v normalnih razmerah v mnogo manjši meri kakor v teh letih po osvoboditvi. Povzroča ga kampanjsko učenje pa tudi kampanjsko delo in slabi pedagoški prijemi posameznih vzgojiteljev; zato so učni uspehi v redovalnih konferencah med letom mnogo slabši kakor ob I. semestru ali pa celo ob koncu šolskega leta. Na gimnazijah in srednjih strokovnih šolah je kot negativen pojav treba omeniti tudi veliko število popravnih izpitov. Tako je na primer v preteklem šolskem letu od 7786 dijakov ljubljanskih gimnazij imelo popravne izpite 1540 dijakov, t. j. 19,8 % vseh ljubljanskih gimnazijcev. Tudi ta pojav ima svoj izvor v veliki meri v kampanjskem načinu dela.

Relativno izboljšanje učnih uspehov v primerjavi s prvimi povojnimi leti je brezdvomno v nemajhni meri posledica konsolidacije naših gospodarskih in družbenih razmer, zlasti po prehodu na nov gospodarski sistem. Odkar so odpadle štipendije in se je uvedel primeren otroški dodatek, so se tudi starši začeli v mnogo večji meri zanimati za napredek svojih otrok.

Poseben pojav, ki pa ni omejen samo na Ljubljano, ampak ga opazujemo v merilu Slovenije in vse države, je problem prehoda iz osnovne šole na srednjo šolo. Problem ima svoje razumljive psihološke vzroke, ki so v prehodu iz načina osnovnošolskega dela v način predmetnega pouka na srednji šoli, kjer je ta ločen ne samo po predmetih, temveč poučuje vsak predmet drug učitelj. Prehod smo skušali olajšati tako, da so se učitelji in profesorji sestajali, izmenjavali misli in izkušnje, vendar vidnejšega uspeha pri tem do zadnjega časa, ko se je stanje začelo bistveno popravljati, ni bilo. Zanimiva je ugotovitev letošnje prve redovalne konference, da so ponekod dijaki prvih razredov dosegli najboljše uspehe na zavodu, kot na primer na III. gimnaziji Bežigrad, kar kaže, da je delo v osnovni šoli in tudi v nižji gimnaziji postalo kvalitetnejše. Zato bo povezava med učitelji in profesorji morala ostati tudi v bodoče. Eden izmed važnejših vzrokov za težave učencev v prvih razredih gimnazije je gotovo tudi prešibka pedagoška in psihološka pripravljenost dela profsorskega kadra za pouk z najmlajšimi gimnazijci. Reči pa moramo, da je v zadnjem času opaziti tudi v tem pogledu napredek, kar je v veliki

meri zasluga strokovnih aktivov, ki jih organizira Društvo profesorjev za posamezne predmete.

Pouk na vajeških šolah. V letošnjem letu je uveden na vajeških šolah celoleten pouk tako, da so učenci 4 dni v delavnici, dva dneva pa v šoli. Izjema je vaješka šola raznih strok, kjer smo upoštevali želje podjetij in obrtnikov in obdržali strnjeni pouk v izmenah po 3 mesece, upoštevajoč pri tem, da imajo na primer vajenci v soboslikarstvu in pleskarstvu pouk v času takomenovane mrtve sezone (december, januar, februar).

V smislu nove uredbe o vajencih so učenci v prvem letu učne dobe tedensko po 14 ur v šoli in 30 ur v delavnici. V drugem letu učne dobe se zaposlitev v delavnici zviša na 33 tedenskih ur, v tretjem pa na 36. Razmerje med predmeti splošne izobrazbe in strokovne izobrazbe je na vajeških šolah naslednje: v I. letniku 3 : 14, v II. in III. pa 4 : 14. V zvezi s tem, t. j. z minimalnim številom ur za predmete splošne izobrazbe, je bilo treba strogo izvajati predpise o potrebni predizobrazbi ter so šole učence z nižjo predizobrazbo sprejemale le v izjemnih primerih po prejšnjem inteligenčnem izpitu in v primerih, ko je šlo za nezadostno zasedene stroke. Vse vaješke šole imajo sedaj stalne upravitelje in stalni predavateljski kader, tako za splošne kakor za strokovne predmete. S tem so dani pogoji za sistematično in kvalitetno delo.

Osnovne šole delajo po učnih načrtih, ki so bili sestavljeni po predhodni široki diskusiji vsega učiteljstva LRS in izdani v letu 1950. V primerjavi s prejšnjimi načrti je sedanji učni načrt boljši, ker upošteva poleg snovi tudi otrokovo zmogljivost, čeprav ne moremo trditi, da je že dokončen oziroma popolnoma v skladu s sodobnimi pedagoškimi načeli in našo življenjsko stvarnostjo. Je pa seveda izvajanje učnega načrta odvisno predvsem od posameznega učitelja in učiteljskih kolektivov ter seveda tudi od inteligenčne stopnje otrok in materialne baze, ki jo šola daje družba. Učbeniki za osnovne šole ustrezajo duševni stopnji otroka v razdobju od 7. do 10. leta samo do neke mere. Tako ne ustrezajo niti čitanke, zlasti za 3. in 4. razred, kjer so teksti mnogo preobširni in za otroka prezahtevni, niti računice, ki so sestavljene tako, da služijo hkrati učitelju in učencu, deloma pa tudi staršem, poleg tega pa posamezni računski primeri ne ustrezajo potrebam naše stvarnosti. V zadnjem času smo dobili tudi učbenike za prirodopisni, zemljepisni in zgodovinski pouk. Kot priročniki za učitelja bi do neke mere ustrezali, kot učbeniki za učenca pa bodo v resnici dobri šele takrat, ko jih bodo sestavljali ljudje, ki otroka in njegove sposobnosti temeljito poznajo, pomagal pa pri sestavljanju strokovnjak. Doslej je bilo v večini primerov obratno.

Za srednjo šolo velja glede učnih načrtov v bistvu isto kot za osnovne šole. Poudariti pa moramo, da so bili načrti za srednje šole sestavljeni

predvsem z gledišča strokovnosti. Sestavljali so jih strokovnjaki, ki so gledali v prvi vrsti na strokovno znanstveno pravilnost in so skušali strpati v načrte celoten sistem svoje stroke. Vse premalo so upoštevali končni smoter, ki mora biti za vse predmete skupen, t. j. da damo dijaku neko splošno, v današnji družbi potrebno izobrazbo. Prav tako pa srednješolski učni načrt premalo upošteva duševno zmogljivost mladine. Zato se tako med pedagogi kakor med starši vse močneje pojavlja mnenje, da učni načrti, kakršni so sedaj, ne ustrezajo in da sedanje stanje kliče po temeljiti reviziji. Ta naj bi material skržila do mere, ki je potrebna za splošno človeško izobrazbo, toda tisto, kar bo novi načrt obsegal, je treba temeljito predelati in osvojiti. Seveda pa otežkoča stanje na gimnazijah tudi pomanjkanje učbenikov za važne predmete, kot so na primer zgodovina, literarna zgodovina, čitanke za tuje jezike in drugih. To pomanjkanje sili profesorje k narekovanju snovi, s tem pa se krči čas za razlago in utrjevanje, rezultat pa je nepovezano, premalo poglobljeno, predalčno znanje dijakov, kar prihaja zelo močno do izraza zlasti pri maturah.

Problem šolskih programov je torej eden od centralnih problemov našega šolstva, ker morajo splošnoizobraževalne šole dati dijaku zaokroženo, svetovno-nazorsko utemeljeno in čvrsto povezano splošno znanje, ki mu naj omogoči zavestno usmeritev v študij katerekoli posebne discipline na strokovnih šolah ali na univerzah in jasno orientacijo v naši družbeni stvarnosti. Treba bo razčistiti vprašanje, kaj v naši družbi sploh spada v pojem splošne izobrazbe, ljubljanski prosvetni delavci pa so zaradi svojega položaja in številnosti ter svoje strokovne usposobljenosti poklicani, da bistveno pripomorejo k rešitvi tega vprašanja.

Močno se je razpasel že v naših osnovnih, še bolj pa v srednjih šolah verbalizem, t. j. poučevanje samo s pomočjo besede, brez nazornih pripomočkov, in učenje na pamet brez zadostnega razumevanja. Vzroki za to so številni: pomanjkanje učbenikov, prenatrpanost učnih programov, pomanjkanje posameznih ponazoril, marsikaj pa tudi lagodnost pedagoga, ki poučuje. Rezultat vsega tega so seveda sorazmerno slabi uspehi in neživljenjsko znanje učencev. Revolucionarni razvoj naše države iz zastale agrarne dežele v napredno industrijsko zahteva, da naša šola da učencem splošne najpotrebnejše elemente za razumevanje tega procesa in sodelovanje v njem, kar pa seveda lahko nudi samo bolj življenjsko podajanje snovi in povezava pouka z življenjskimi pojavi izven šole. Ne najmanjša ovira pri tem so slabe in zastarele opreme naših kabinetov, razen tega pa so tudi naša šolska poslopja bila zidana večinoma pred več desetletij in so za moderni in napredni način dela zastarela, ker nimajo potrebnih delavnic, kjer bi lahko učitelji razvijali pri otroku politehnično znanje. Kljub temu pa bi lahko že pri sedanjih materialnih

pogojih v veliko večji meri razvijali pri učencih znanje raznih veščin, preprostih ročnih del ter z večjo disciplino tistih, ki so poklicani, da čuvajo in uporabljajo sredstva, ki jih naši kabineti premorejo, razvijali do neke mere pri učencih tudi politehnično znanje.

V številnih razgovorih in zlasti v kritiki, ko razpravljamo o delu naših šol, je brezdvomno na prvem mestu vprašanje idejnosti pouka. Za del naših prosvetnih kadrov se more reči, da kljub življenju samem in kljub prizadevanju, ki so ga pokazale naše množične organizacije, kljub organiziranju raznovrstnih tečajev ter kolektivnega in individualnega študija še ni zadosti globoko doumel revolucionarnih družbenih sprememb, ki jih je prinesla naša narodnoosvobodilna borba in razvoj po osvoboditvi. Ti so še vedno precej odmaknjeni od živega življenja naših dni. Prav to je tudi glavni vzrok za ugotovitve, da šola zaostaja za našim splošnim razvojem, da ni dovolj resnično ljudska, da ni taka, kot si jo želijo naši delovni ljudje. Zato pogosto tudi mladina, ki ji je šola eden od najmočnejših vzgojnih činiteljev, kaže znake tega zaostajanja. Odtod na primer pojav, da ljubljanski maturant kljub dovolj širokemu poznavanju raznih biografskih in bibliografskih podatkov iz slovenske književne zgodovine ne ve, kakšne politične sile so se javljale v raznih skupinah naših ljudi med dvema vojnama na primer pri revijah »Književnost«, »Sodobnosti«, »Ljubljanskem zvonu«, »Domu in Svetu« itd; odtod zanemarjanje srbskega in hrvatskega jezika, zlasti srbske in hrvatske literarne zgodovine in poznavanja vsaj pomembnejših osebnosti in del, kar bi moglo storiti za razširjenje in utrditev ideje bratstva in enotnosti naših narodov več kot marsikaj drugega. Odtod na primer tudi mnenje, da je nova Jugoslavija legalno nadaljevanje stare, preko sporazuma Tito — Šubašić, itd. Pogosti pojav neke idejne razdvojenosti in iz tega izvirajoče neiskrenosti med delom šolske mladine pričaajo, da so še vedno močni tuji, zlasti klerikalni vplivi, ki delujejo nanjo. Za izkoreninjenje teh vplivov bo še žilav, dolgotrajen boj, ki ga mora šola bojovati s tem, da neprestano dviga idejni nivo pouka in odpravlja vse vzroke, ki ta dvig ovirajo; hkrati pa je potrebno delo vseh družbenih organizacij, ki edine lahko vplivajo tam, kamor šola čestokrat ne more dovolj uspešno poseči: na domačo vzgojo mladine, na njeno »vzgojo« preko cerkve, filma, ulice itd. Taki pojavi so bili v glavnem povod za kritiko v zadnjem letu, ki je bila v svoji osnovi pravilna in zdrava, četudi v posameznih primerih včasih morda nesmotrna in neobjektivna, v kolikor je posamezne pojave pretiravala in jih posploševala, kakor je tudi na drugi strani bilo nerazumevanja te kritike, pa tudi samega bistva vzgojnih smotrov, ki jih moramo v naši šoli doseči. Na splošno pa sedaj že lahko rečemo, da je ta borba začela prinašati sadove, kar se kaže na eni strani v izboljšanju na področju strokovnega dela, ki ni ostalo zgolj suho strokovno, temveč

je dobilo in dobiva čedalje bolj tudi svojo idejno vzgojno noto, na drugi strani pa je pedagoškim delavcem, ki so razumeli svoje poslanstvo in ga izvrševali v duhu in smislu prizadevanj naprednih sil naše družbe, dala priznanje in vzpodbudo za delo. Tako lahko rečemo, da ima zelo pozitiven odraz na šolo in njeno delo dejstvo, da se je naša javnost začela resnično zanimati za delo v šoli in bo treba to zanimanje še stopnjevati.

Morda bi bilo umestno samo na kratko dotakniti se tudi vprašanja idejnosti oziroma vzgoje v domovih. Reči moramo, da naši domovi v zadostni meri skrbijo za materialno blaginjo mladine ter ji nudijo tudi dovolj pomoči v učenju, včasih morda celo preveč, kar vpliva negativno na samostojnost mladega človeka. Zdi se nam pa, da tako vzgojitelji kakor mladinska organizacija premalo pogumno in borbeno odpirajo razna vprašanja, o katerih mlad človek razmišlja in si hoče priči na jasno. Več bi moralo biti na eni strani vzpodbujanja k razpravljanju, na drugi pa svobodnega razvijanja diskusije, globljega pojasnjevanja, ki bi prepričalo mladega človeka o pravilnosti nekega stališča in v njem oblikovalo elemente, s katerimi bi si gradil napredni življenjski in svetovni nazor.

V letošnjem šolskem letu uvajamo v vse naše šole nov predmet — družbeno in moralno vzgojo. V prvem in drugem razredu osnovne šole se bo poučeval v sklopu stvarnega pouka, v vseh ostalih razredih pa kot poseben predmet. Po predpisanem načrtu bo novi predmet lahko močno oblikoval v otroku moralne kvalitete, ki jih mora imeti človek v socialistični družbi. Učiteljstvo bi moralo o novem predmetu diskutirati s starši na roditeljskih sestankih in jih prepričati, da bo novi predmet dal mladini več, kakor je lahko kdajkoli nudila katerakoli moralka te ali one religije. Biti bo moralo prepričano samo v sebi in to prepričanje prenesti tudi na starše, da bo naša socialistična morala dajala otrokom iz zakladnice vsega najboljšega, kar je ustvarilo napredno človeštvo v boju za materialni in duhovni napredek človeka. Novi predmet bo zahteval od našega učiteljstva morda največ naporov zlasti v prvih letih poučevanja, ker nimamo še nobenih izkustev za metodično delo v tem predmetu, niti nimamo zbranega gradiva za poučevanje. Na našem učiteljstvu bo, da bo zbralo ta material, ki ga bo našlo v zgodovini naših narodov in vsega naprednega človeštva, predvsem pa v primerih iz naše NOB in življenja, dela in uspehov naših delovnih ljudi po osvoboditvi ter pove-zalo svoje delo z življenjsko stvarnostjo, z aktualnimi vprašanji našega življenja, ki bo največja zakladnica za delo v tem predmetu.

Kvaliteta šole je v največji meri odvisna od kadra, ki v njej dela. Pedagoški kader na naših šolah je v primerjavi s kadrom v ostali Sloveniji razmeroma starejši. To je na eni strani pozitivno, ker so naši prosvetni delavci strokovno boljše usposobljeni, na drugi strani pa je pri

določenem delu naših ljudi prav zaradi tega več negativnih usedlin iz preteklosti.

Večina naših prosvetnih delavcev so ženske učne moči. To je posebno močno izraženo na osnovni šoli, kjer je razmerje med moškimi in ženskami 1 : 9. To razmerje je v gimnazijah 44 : 56. Žene so v pretežnem delu matere in morajo opravljati poleg službe tudi materinske in gospodinjske dolžnosti, kar jih seveda pogosto ovira v njihovem poklicnem delu.

Že v teku lanskega šolskega leta smo iz šole odstranili nekatere moči, ki se niso mogle vživeti v našo stvarnost, druge po ob koncu šolskega leta, ko smo prekinili podaljšano uslužbenko razmerje takim ljudem, ki so bili že upokojeni. Skupno smo odstranili iz ljubljanskih šol 14 ljudi.

Pri prevedbah v nove plačilne razrede je bilo v Ljubljani ustanovljenih pri napredovanju skupno 58 prosvetnih delavcev (v vrteih, osnovnih šolah in gimnazijah). Uredba o plačah prosvetnih delavcev namreč onemogoča prosvetnemu delavcu, ki strokovno ali idejno ne ustreza, napredovanje v najvišje plačilne razrede.

Danes je zaposlenih na šolah, ki spadajo pod neposredno vodstvo MLO, naslednje število učnih moči:

V vrtcih	63 stalnih,	1 honorarna, je skupaj	64
V osnovnih šolah	204 stalnih,	16 honorarnih, je skupaj	220
V pom. šoli	11 stalnih,	1 honorarna, je skupaj	12
V gimnaziji	386 stalnih,	62 honorarnih, je skupaj	448
V n. strok. š.	44 stalnih,	72 honorarnih, je skupaj	116
V sr. strok. š.	198 stalnih,	109 honorarnih, je skupaj	307
Skupaj		906 stalnih, 261 honorarnih,	skupaj 1167

V novem šolskem letu smo dobili na vse vrste naših šol novih učnih moči, sorazmerno največ na osnovne in srednje šole. Mnogi od teh so bili doslej zaposleni v raznih upravnih in političnih organih na odgovornih mestih in smo jih lahko kot politično zrele in predane ljudi zaposlili v šolah na najbolj kritičnih mestih, kot na primer za poučevanje slovenščine, zgodovine, filozofije itd. Sploh je bil kriterij pri izbiri ljudi, ki smo jih sprejeli v prosvetno službo, dokaj oster, ker smo iskali politično in strokovno močne ljudi. Tudi v bodoče se bomo morali še boriti za kvalitetni kader, predvsem pa bodo morala strokovna društva in šolski kolektivi sami z organiziranjem študija strokovnih, vzgojnih in političnih problemov, dalje s sodelovanjem s šolskimi sveti ter s pomočjo družbenih organizacij čim več prispevati, da se bo učno in vzgojno delo učiteljev in profesorjev trajno dvigalo ter da se bo pomoč šoli od strani ljudstva izrazila močnejše. Jasno je, da samo z administrativnimi ukrepi delo ne bo moglo napredovati. Težo dela pri vsestranskem napredku naše

šole pa bodo seveda morali opraviti zavestnejši, zrelejši in politično bolj razgledani ljudje med samimi prosvetnimi delavci.

Politika Sveta gre tudi za tem, da na vodilna mesta dobimo najbolj razgledane in kvalitetne ljudi. Razen tega je stremeti, da bi naše šolske ustanove brez vmešavanja upravnega aparata reševale vso svojo finančno, pedagoško in vzgojno problematiko za svoj okoliš same. To je tudi v skladu s celotno našo politično linijo in bi na ta način delo Sveta za prosveto in kulturo imelo samo značaj splošne kontrole, splošnega usmerjevanja, skrbi za materialno neovirano delovanje ter inšpektorsko — inšpekcijsko službo.

Kader v naših vrtcih je v veliki večini še prav mlad, brez tradicij in večjih izkušenj, v mnogih primerih pa tudi brez solidne, sistematične priprave za delo. Večinoma so vzgojiteljice v vrtcih absolventke 3 mesečnih in enoletnih tečajev, ki so še močno potrebne strokovnega izpopolnjevanja. Zato vrtci še niso v celoti take vzgojne ustanove, kakršne si želimo, in je njihova današnja funkcija predvsem v tem, da pomagajo zaposlenim materam, medtem ko vzgojne naloge še ne vršijo dovolj kvalitetno, čeprav moramo reči, da se delo v zadnjih letih znatno popravlja.

Vzgojni kader v domovih ima delikatno in težko nalogo, zato se ljudje teh služb branijo; dober vzgojitelj v domu ne more — še manj kot šolski delavec — uradniško omejevati svojega delovnega časa in mu ga zato za osebno življenje ostane le malo. V vseh treh dijaških domovih, ki so od začetka proračunskega leta v naši upravi, in v dveh vajeniških domovih se je stanje v kadrovskem pogledu popravilo in je sedaj zasedba v glavnem urejena, razen v Domu vajenk na Rakovniku, kjer bi morali dobiti vsaj eno močno pedagoško osebnost.

Šolski sveti. V letih po osvoboditvi so se ob šolah in vrtcih ustanovili kot demokratična oblika ljudskega sodelovanja pri delu vzgojnih ustanov šolski in domski sveti. Bili so nekak posvetovalni organ šole oz. doma, ukvarjali pa so se, čeprav so se delili v posamezne sektorje (vzgojni, kulturno-prosvetni, materialni, finančni), predvsem z različnimi materialnimi potrebami za šolo ali dom, manj pa so se zanimali za vzgojna vprašanja. Ponekod, n. pr. pri bežigrajski VIII. gimnaziji, so sodelovali tudi v kulturno-prosvetni problematiki in življenju mladine in dosegli vidne uspehe. Ker so se šolski sveti pokazali življenjski in koristni ter ljudje v njih radi sodelujejo, jih bomo morali razvijati tudi naprej. Vendar pa smo mnenja, da bi v bodoče morali svetom jasneje načrtati njihovo delovno področje in njihove kompetence. Svet za prosveto in kulturo pripravlja osnutek pravilnika za šolske svete. Primerno bi bilo, da bi posamezni člani MLO sodelovali kot člani ali predsedniki v teh svetih ter se tako neposredno seznanjali z živo problematiko naših prosvetnih ustanov. Zlasti bi bilo zaželeno sodelovanje predstavnikov de-

lovnih kolektivov raznih podjetij, da bi tako spoznavali delo in potrebe posameznih ustanov in zainteresirali svoje kolektive za event. pomoč pri opremljanju in vzdrževanju šolskih in drugih prosvetnih ustanov na svojem področju. Taka vrsta plodnega sodelovanja se že kaže na primeru mošćanske gimnazije in njenega šolskega sveta.

Zdravstveno stanje mladine. Iz podatkov šolske poliklinike za šolsko leto 1951/52 posnemamo nekatere podatke. Tako je bilo n. pr. v tem obdobju odprtih pljučnih obolenj med našimi učenci in dijaki 29, zaprtih pljučnih obolenj 41 in hialarnih obolenj 149, izvenpljučne jetike pa je bilo 23 primerov. Kot vzroke navajajo zdravniki stanovanjske neprimernosti, prenapolnjene učilnice, popoldanski pouk in pomanjkljivosti v prehrani. Zelo visoko je število zobnih obolenj, zaskrbljivo pa je zlasti poročilo očesnega oddelka, ki navaja, da se je v letu 1951/52 zdravilo v ambulantni očesni oddelki skupno 4.314 dijakov, od tega je bilo 3.529 prvih in 785 ponovnih obolenj. V zvezi s tem moramo opozoriti, da je velik del naših šolskih prostorov, kjer se vrši popoldanski ali celo večerni pouk, zelo pomanjkljivo razsvetljen in da bomo morali, če že prilike ne dopuščajo dopoldanskega pouka, brezpogojno oskrbeti vsaj zadostno razsvetljavo učilnic, saj je približno 46% učencev osnovnih šol, srednjih in strokovnih šol kratkovidnih ali slabovidnih.

Kljub naši zakonodaji, ki štiti delovnega človeka in zlasti delovno mladino, se še vedno pojavljajo primeri izkoriščanja vajeniške mladine, kar se izraža zlasti v naslednjem:

1. v zaposlovanju na neprimernih delih, ki ne spadajo k strokovnemu izpopolnjevanju vajenca ali vajeke,
2. v zaposlovanju preko dopustnega časa in
3. v odtegovanju po uredbi določenega zaslužka.

Nekaj značilnih primerov:

Kolan Neža ima pri šivilji Fani Kaplan na Privozu 18 že preko enega leta učne dobe, pa ne prejema nobene plače. Stanuje in hrani se pri mojstrici, mora pa zato opravljati vsa gospodinjstva dela. Ima tako izdelane roke, da je za vsako delo s finejšim blagom nesposobna.

Omejc Marija se uči pri šivilji Mariji Dolenc na Tržaški cesti 60. Dobila je mesto »iz usluge«, dokler ne dobi mesta drugje, zato ne prejema nobene plače. Tako se uči že od februarja letos.

Brivsko-frizerski mojstri zahtevajo, da prihajajo vajeke v delavnice tudi v času šolanja, kljub temu, da so v šoli v smislu uredbe in urnika popolnoma zaposlene. Tako morajo n. pr. učenci Bergant pri Gjudu, Šuštar pri Kastelici v Kolodvorski ulici, Linke Ervin pri Klišu v Stritarjevi ulici, Šimnovec pri Franku v Čopovi ulici, Šuligoj pri Ovsenjaku na Titovi cesti, Blaž pri Briščeku, Mlakar pri Dorčecu že ob pol 7 zjutraj v delavnico, odtod v šolo, takoj po šoli pa spet v delav-

nico do 7. ali 8. ure zvečer. Tako imajo učenci poleg 8-urnega dela v šoli še 3—4 ure dela v delavnici. V primeru, da učenci po šoli ne pridejo v delavnico, jim nekateri mojstri odtegujejo od plače. Tako je n. pr. mojster Dorčec vajenki Cveti Merlak odtrgal 19 din, ker je šla iz šole po 6. uri zvečer na razstavo in ni prišla v delavnico. Tudi podjetje Zavrl v Šentvidu je vajenki Zofiji Zupančič odtrgalo od mesečne nagrade 75 din, ker ni prišla v delavnico, čeprav obiskuje 3-mesečno šolo in je že v šoli polno zaposlena.

Telesna vzgoja. Telesna vzgoja je uvedena na vseh šolah, čeprav ne moremo trditi, da je sedanje število ur pa tudi samo delo v teh urah že dovolj za pravilen zdravstveni razvoj mladince. Posebej pa moramo omeniti, da je na vajeniških šolah po zadnjem učnem načrtu telesna vzgoja sploh izpadla in da smo jo v Ljubljani v teh šolah obdržali proti učnemu načrtu glede na zdravstveno stanje mladine, ker smatramo, da je za učence v vajeniških šolah telesna vzgoja še posebno važna. Vemo namreč, da ima vsak poklic tudi negativne vplive za telesni razvoj, ugotovljeno pa je tudi, da je v telovadnih in športnih društvih najmanj delavske mladine. Tako nam lanski statistični pregled na 4 ljubljanskih šolah, ki je zajel 526 vajencev, kaže, da je bilo v telovadnih društvih samo 31 vajencev, t. j. 5.8%, v športnih društvih pa še manj, skupno 19 ali 3.6%. Smotrna telesna vzgoja mladine v dobi njene rasti ne bo koristila samo njenemu zdravju, temveč v prav tolikšni meri večala delovno sposobnost. Če bo mladina dobila v šoli dobro zdravstveno osnovo in ljubezen do telesne vzgoje, se bo to v bodočih letih odrazilo v zmanjšanju bolezenskih dopustov, zmanjšanju stroškov zdravljenja in v povečani storilnosti. Anketa na šolah, kjer se telesna vzgoja poučuje, je pokazala, da 98% delavske mladine želi in predlaga povečanje števila ur za telesno vzgojo.

Ko že govorimo o zdravstvenem stanju otrok, moramo omeniti, da je veliko število naše mladine neredno hranjeno. To se dogaja predvsem v tistih družinah, kjer sta zaposlena oče in mati. Otroci, ki imajo pouk popoldne, imajo opoldne v mnogih primerih samo pomanjkljivo prehrano, ponavadi samo kavo in kruh, medtem ko imajo otroci, ki imajo pouk dopoldne, kosilo šele potem, ko pride mati iz službe in ga pripravi, t. j. ob 3. ali 4. uri popoldne. Mislimo na to, da na šolah, kjer je največ takih učencev, ob pomoči množičnih organizacij in z delnimi prispevki staršev organiziramo šolske kuhinje, kjer bodo taki otroci dobivali primerno kosilo.

Nerešeno je še pred nami vprašanje učencev oz. dijakov, ki dovršijo svoje redno obvezno šolanje, pa se ne morejo vključiti kot vajenci v produkcijo. To velja zlasti za dekleta. SPK se ukvarja z vprašanjem ustanovitve gospodinjske šole za taka dekleta in event. tudi obrtne šole

za šivilje, vezilje in pletilje. Razmotriti bo treba tudi vprašanje raznih drugih obrtnih tečajev in šol in ustanovitve poklicne svetovalnice.

Pred zaključkom moramo opozoriti še na vprašanje, ki je nastalo v zvezi s krčenjem administrativnega aparata. Po zadnjem krčenju je v oddelku za prosveto in kulturo premalo tehničnega osebja, kar zavira redno poslovanje. Tako Svet nima često potrebne evidence za posamezna področja svojega dela, v kolikor jo pa ima, opravljajo vse tehnično delo od zbiranja statističnih podatkov do njihove obdelave strokovni uslužbenci, ki zaradi tega ne morejo uspešno in v redu opravljati svojih osnovnih t. j. politično-vzgojnih nalog. Razen tega je z oktobrom t. l. prešlo v kompetenco SPK - MLO toliko novih prosvetnih ustanov, da je zaradi tega nujno potrebno namestiti na oddelku nekaj novih moči. Dosedanja izkustva in potrebe kažejo, da mora dobiti oddelek 1 moč za personalne posle, 1 referenta za splošno nadzorstvo srednjih strokovnih šol, 1 administrativno moč in 1 dobro strojepisko.

Iz vseh podatkov v tem poročilu sledi, da je naloga pridobivanja novih šolskih prostorov eden najbolj perečih problemov našega mesta. Zato dajemo za leto 1953 naslednje konkretne predloge:

1. MLO naj se energično zavzame za to, da bi se poslopja, ki so nekdanj služila šoli, vrnila temu namenu. Z vsakim poslopjem, ki ga bomo tako pridobili, odpade za MLO potreba po gradnji novega šolskega poslopja. Tako bi n. pr. v Šentvidu odpadla nujna potreba po gradnji nove gimnazije in bi bilo s tem rešeno tudi vprašanje prostorov za osnovno šolo, če se del škofovih zavodov oddeli od ostalega poslopja in uredi za potrebe gimnazije.

SPK je kot najnujnejši primer gradnje novega osnovnošolskega poslopja postavil gradnjo osnovne šole na Poljanah. Tudi tu bi se dalo vprašanje šolskega prostora rešiti drugače, in sicer tako, da bi preselili Dom onemoglih na Poljanski cesti v zgradbo na Bokalcih, ki se v ta namen že ureja, del Doma Anice Černejeve pa preselili v tako izpraznjeno zgradbo na Poljanski cesti. S tem bi pridobili v dvoriščni zgradbi Doma Anice Černejeve prostore za osnovno šolo, ki bi zadostovala za najnujnejše potrebe. Tako bi namesto investicij za novo zgradbo stroške bistveno znižali le na znesek, ki je potreben za adaptacijo in opremo že obstoječega poslopja.

2. Če se potrebe po šolskih prostorih v Šentvidu in na Poljanah rešijo na predložen način, predlagamo za prihodnje leto gradnjo novega gimnazijskega poslopja v Zg. Šiški (v bližini Litostroja), s čimer razbremenimo osnovno šolo v Zg. Šiški, kjer gostuje nižja gimnazija, bežigradska gimnazijo, kjer sta pod eno streho dva velika gimnazijska zavoda, hkrati pa razbremenimo z razširitvijo šolskega okoliša osnovne šole v Zg. Šiški tudi stavbo osnovne šole v Sp. Šiški, ki daje prostor tudi

vajeniški šoli kovinarske stroke. Ta potreba je pereča zlasti zato, ker se prebivalstvo po osvoboditvi nikjer ni tako pomnožilo kot v tem predelu z gradnjo nove industrije in stanovanjskih blokov.

3. Za prav tako važno kot zadnji primer smatra naš svet gradnjo oz. razširitev šolskega poslopja v Polju, kjer se danes stiskata osnovna šola in nižja gimnazija. S prizidavo novega trakta z 12 učilnicami k že obstoječi stavbi bi bil ta problem zadovoljivo rešen. V kolikor pa se stroški ne bi občutno zvišali, bi bilo primerneje misliti na novo, ločeno, po sodobnih načelih grajeno stavbo.

4. Nadaljevati že začeto gradnjo osnovne šole v Besnici.

5. Izkoristiti iniciativo prebivalstva za gradnjo osnovne šole v Sneberjih, kjer bi mogli s prostovoljnim delom in prispevki prebivalstva v gradivu znatno dvigniti vrednost predvidene investicije, oz. znižati proračunske stroške zanjo.

6. Nadaljevati z izgradnjo otroških vrtcev oz. pridobivanjem prostorov, ki so doslej služili drugim namenom, v te svrhe. Kapaciteta obstoječih otroških vrtcev premore komaj dobrih 50% predšolske mladine, ki bi jo bilo treba zajeti v vrtce.

7. Glede na slabo stanje obstoječih šolskih poslopij in njihove opreme, kar je iz poročila razvidno, predvideti znatno vsoto za večja popravila in nabavo nujne opreme.

Vse nove gradnje, ki jih bomo začeli, morajo biti izvedene na podlagi sodobnih pridobitev gradbene tehnike na tem področju, upoštevajoč funkcijo šolskega poslopja. Zlasti za osnovne šole bi po našem mnenju najbolj ustrezal paviljonski sistem gradnje, ki omogoča poleg drugih prednosti še postopno graditev potrebnih objektov. V vsakem poslopju je treba poleg učilnic predvideti prostore za telovadnico, dvorano, delavnice, kuhinjo, jedilnico, prostore za pionirsko oz. mladinsko organizacijo, v vsakem osnovnošolskem poslopju morajo biti prostori za otroški vrtec, v okolici poslopja pa dovolj prostora za šolski vrt ter za športno udejstvovanje mladine. Takoj je treba fiksirati nove gradnje in takoj začeti z izdelavo načrtov.

Vsi našteti predlogi predstavljajo najpotrebnejši minimum, brez katerega bi že v bližnji bodočnosti prišlo do hudih motenj v ljubljanskem šolstvu. Zavedamo se, da so tudi druga področja potrebna izpopolnjevanja, zavedamo se tudi, da nam trenutna gospodarska situacija še ne dopušča nekih obsežnejših načrtov, vendar smatramo, da je vprašanje izobraževanja in vzgoje mladine zlasti v tej dobi prvenstvene važnosti ter vredno vse pozornosti, požrtvovalnosti in skrbi vseh faktorjev na področju MLO. Prepričani smo, da bomo te minimalne zahteve mogli uresničiti, če bomo mobilizirali poleg mestnega proračuna tudi druge vire, ki morejo znatno prispevati k rešitvi te naloge.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora odredi 10-minutni odmor, nakar otvori diskusijo po poročilu.

KOPRIVC STANE

Dotaknil bi se tistega dela referata, ki govori o izkoriščanju vajencev po raznih mojstrih in mojstricah. Ljudska oblast je dala vajencem socialno zavarovanje in nagrado, kljub temu pa se najdejo ljudje, ki še skušajo izkoriščati vajence. Mislim, da bi lahko s tem prekinili in dali tem ljudem razumeti, da to danes ni več mogoče.

PEČAVER ALBINA

Dotaknila bi se gradnje nove gimnazije v Mostah. Tovariš Bole je v referatu omenil, da moščanska gimnazija gostuje v bivši osnovni šoli, osnovna šola pa gostuje v poslopju, ki je bilo v bivši Jugoslaviji grajeno za ubožnico. Ti prostori so za osnovno šolo neprimerni, ker so premalo svetli. Nujnost gradnje gimnazije v Mostah bi utemeljila z naslednjim. Na šoli je 698 dijakov. To je popolna gimnazija. Učilnic je samo 11 in se pouk vrši v 22 oddelkih, dopoldne in popoldne. Šola se ne more nikdar temeljito zračiti. Prvi razred ima letos 6 oddelkov. Drugo leto bo dotok v prvi razred zopet zelo velik in bo prvi razred zopet moral imeti več oddelkov. Vsako leto se bo večalo število dijakov in nastal bo problem, kako pravilno razvrstiti pouk. Poleg tega nima šola nobenih prostorov, ki so gimnaziji potrebni, kot n. pr. fizikalna dvorana, kemijski laboratorij, kabineti itd. Potrebo po zidavi gimnazije bi utemeljila še z naslednjim: vsi poznamo razmere na tem moščanskem koncu, ki so posledica bivših režimov, ki so ta predel zelo zapostavljali. Dijaki živijo doma v slabih stanovanjih, zato bi morali vsaj v šoli, kjer preživijo precej časa, imeti boljše pogoje. Tovariš referent je navedel, da mnogo šolskih otrok slabo vidi. Značilno za moščansko gimnazijo je to, da so otroci na tej gimnaziji v precej primerih bolni na očeh, to se pravi, da slabo vidijo, ali da so kratkovidni.

Dotaknila bi se še enega problema, ki ga je omenil tovariš referent, in sicer dela šolskih svetov. Nujno potrebno je, da se za delo šolskih svetov izdelajo neka pravila. V šolskih svetih so večinoma starši, ki so v pedagoških vprašanjih laiki in marsikdaj ne vedo, v kaj lahko posegajo in v kaj ne. Povedala bi nekaj izkušenj iz dela šolskega sveta na naši gimnaziji, ki bi jih bilo morda dobro popularizirati. Za demokratizacijo šole je naš šolski svet sklical posvetovanje z vsemi podjetji našega šolskega okoliša in to ne samo glede gospodarskih vprašanj, to se pravi glede pomoči gimnaziji, temveč sploh o problemih demokratizacije, o problemih vzgoje itd. Tako smo vse delavstvo in nameščenstvo v naših podjetjih zainteresirali za ta problem. Uspeh je bil zelo zadovoljiv.

Naleteli smo na veliko razumevanje in tudi na razumevanje glede gospodarske pomoči.

Dotaknila bi se še vprašanja šolskih kuhinj, kar je tovariš referent tudi omenil. Tudi v Mostah imamo šolske kuhinje, toda so deficitne. Postavlja se vprašanje, kako vzdrževati šolske kuhinje. Šolski svet se bavi s tem vprašanjem, toda je nemočen, ker je obstoj šolskih kuhinj širše vprašanje in ne samo vprašanje ene šole. V naši šolski kuhinji se hrani okoli 80 dijakov, od katerih jih je manj kot polovica z mošćanske gimnazije, ostali pa so iz raznih drugih šol. To se pravi, da je problem širši in da je treba vprašanje deficita kuhinj reševati v širšem merilu. Kuhinje morajo obstojati. Nekateri mislijo, naj se jih ukine, ker so deficitne. Ne vem, če bi bilo to primerno. Hrane pa tudi ni mogoče dražiti, ker stane v vseh šolskih menzah kosilo mesečno 1200 dinarjev. Mestni ljudski odbor bi moral to vprašanje proučiti in podvzeti konkretne ukrepe.

KUTIN FRANC

Volivci v Tacnu so kritizirali, da mladina iz Tacna hodi samo dve do tri ure tedensko v šolo, to pa zaradi pomanjkanja učiteljev, ki ne morejo dobiti stanovanj. Rad bi vedel, ali je res nemogoče dobiti učitelje oziroma jim preskrbeti stanovanja?

VONTA JOŽE

V Šmartnem ne morejo otroci posećati šole, ker ni učiteljev, to pa zaradi tega, ker ni stanovanj. Da bi se to vprašanje rešilo, bi bilo potrebno vzpostaviti avtobusno zvezo med Šmartnom in Ljubljano. Sedaj sta v Šmartnem dve učiteljici, kateri se vozita iz Ljubljane, poleg tega pa imata družini. V zimskem času pa bo še slabše, če se ne bo vzpostavila avtobusna zveza, ker ti učiteljici ne bosta mogli opravljati svojih nalog, čisto z ozirom na oddaljenost od šole. Nužno je potrebno v tej zvezi nekaj pokreniti.

NAROBÉ JOŽE

Nužno bi bilo potrebno, da se v tem kraju postavi dobra stanovanjska komisija.

GRADIČ MIHA

Šolski svet je že razpravljal glede stanovanj in se je ugotovilo, da tu ni glavna ovira stanovanje. Iz Kranja je sedaj že prišla neka učiteljica, katera je tudi takoj dobila stanovanje. S tem je zaenkrat zadeva rešena in pouk se bo vršil sedaj vsakodnevno. Sicer so pa problemi glede stanovanj v tem, ker gotovi imajo možnosti, da oddajo sobe. Izstavljene so bile tudi že odločbe, toda lastniki sob so se pritožili, čeprav niso upravićeni. Sicer pa bo zadeva v kratkem rešena.

ZOR JOŽE

Šola v Spodnji Šiški je bila grajena za osnovno šolo. V tej šoli pa ima pouk tudi kovinska šola. Potrebno bi bilo, da se zgradi za učence v gospodarstvu potrebna šola, ker ta sploh ne odgovarja, že s tega vidika, ker mora biti poleg teoretičnega pouka tudi praktični pouk. S to premetitvijo pa bi dobila šola v Spodnji Šiški primerne prostore.

Na zborih volivcev je bilo govora, da se kovinska šola preseli v Gozdarski tehnikum.

ZDEŠAR HENRIK

Iz referata je bilo videti, da je bilo na prvo mesto postavljeno materialno vprašanje našega šolstva. Rad bi podčrtal prvi del referata, ki se mi zdi najvažnejši. Ugotovljeno je bilo, da bo v Ljubljani čez 3 leta primanjkovalo 154 učilnic, to se pravi 12 šolskih poslopij. Zdi se mi, da minimalne zahteve, ki so bile na koncu postavljene, ne odgovarjajo dejanskim potrebam, ki bodo čez tri leta nastopile. Razen tega so zahteve, ki so bile postavljene, odvisne od faktorjev, da se zna zgoditi, da v treh letih ne bo ničesar napravljenega. Dalje je bilo ugotovljeno, da bo v srednjih šolah manjkalo drugo leto 114 učilnic, to se pravi 10 šolskih poslopij. Če oboje seštejemo, vidimo, da bi čez 3 leta morali imeti 20 šolskih poslopij. Nad tem se je treba zamisliti in porazdeliti bremena na ta tri leta. Če problem šolstva pogledamo v Ljubljani kompleksno, dobimo še nekako ugodne številke. Če pa pogledamo posamezne šole, vidimo, da so ponekod učilnice natrpane tako, da to ni več normalno. Če je v prvem razredu preko 40 učencev, ne more biti uspeh takšen, kakršen bi moral biti in tudi higijenske razmere in ostali pogoji za razvoj otroka v teh prostorih niso taki, kakršni bi morali biti.

Dalje bo treba reševati vprašanje šolskega pohištva. Čiščenje šolskih prostorov je težko z ozirom na to, da je pouk v šolah ves dan, poleg tega pa se šolski prostori uporabljajo še v druge svrhe. Drugi moment je ta, da šolsko pohištvo na večini šol ne odgovarja pedagoškim zahtevam in modernemu načinu pouka. Večinoma so te oprave stare 40 do 50 let, da ne govorimo o tem, da estetsko slabo učinkujejo na učence, da so učenci razočarani, ko pridejo v šolo in da ne morejo dati lepih izdelkov. Naše šole bi morale biti privlačne za otroke, da bi otroci šolo vzljubili. Sedaj pa se v učilnicah mnogokrat neugodno počutijo. Predlagal bi, da bi se naredil načrt, ki bi bil v treh ali petih letih v resnici dosegljiv. Pri tem bi vas opozoril na pomoč, ki jo je omenila tovarišica iz Most. V nekaterih predelih imamo koncentrirano industrijo. Ne moremo pa trditi, da se je tudi delavstvo v tisti industriji koncentriralo v tistem predelu, ampak se delavstvo običajno zbira tam iz več delov Ljubljane. Delavski sveti, če se jim pravilno razloži te potrebe, so povsod pripravljeni pomagati. Večje težave so z direktorji odn. komercialnimi voditelji,

dočim delavci to razumejo. V Mostah jim je uspelo mobilizirati ljudi za to delo. Sedaj pa se postavi vprašanje drugih predelov, kjer je toliko in toliko prebivalcev in toliko in toliko otrok, kjer pa industrije ni. Predlagal bi, da bi se sredstva iz fondov za prosto razpolaganje (upam si trditi, da se ta sredstva ne uporabljajo pametno) stekala v skupen fond, s katerim bi razpolagal zbor proizvajalcev in zbor proizvajalcev naj bi ta sredstva razdeljeval po potrebah. Sedaj se dajejo sredstva tako, da jih dobi n. pr. neko športno društvo, ki ima poznanstvo z nekom v podjetju. Če bi delovni kolektiv odločil, da da sredstva za potrebe šol, naj bi zbor proizvajalcev ta sredstva dal šolam. Če se delavski svet odloči dati sredstva v športne namene, naj bi se dala na razpolago za potrebe športa v Ljubljani itd. Na ta način bi lahko mnogo pripomogli šolstvu v sedanjih pogojih. Na ta način bi se lahko zidala nova šolska poslopja in adaptirala stara. Primer: v petletnem planu imamo predvideno graditev šole na Vrhovcih. Tam je gradbeni material in tudi mnogo delavcev, iz Tobačne tovarne in od drugod, in če bi ti kolektivi stopili skupaj, bi bila ta šolska zgradba danes pod streho. Tako je morda tudi drugod. Litostroj bi lahko razvil veliko iniciativo za gradnjo šole pri Litostroju, če bi se delovni kolektiv za to zainteresiral.

O politehničnem pouku se je veliko govorilo, toda od leta 1945 nismo šli nič naprej, ampak nazaj. Takrat smo imeli še nekaj šolskih delavnic, kjer so se učenci vežbali v prostem času. Zdi se mi potrebno, da bi naše šole dobile neke delavnice. Imamo tak problem, da se dečki in deklice skupaj uče ročno delo. Dečki bi zelo radi imeli pouk, pri katerem bi se ročno vežbali, toda primernih prostorov ni. Morda bi se dalo z majhnimi sredstvi nekaj napraviti. Moderne šole so tako daleč, da so v resnici tiste, ki vzbujaajo zanimanje otrok za gotove stroke. Včeraj sem čital članek, v katerem je rečeno, da bo Mestni ljudski odbor pristopil k temu, da bodo otroci dobivali v šolah malice. Sedaj imamo ponekod tako stanje, da nekateri otroci do štirih ali petih popoldne ničesar ne jedo, deloma zaradi malomarnosti staršev, deloma pa zaradi prilik, v katerih žive. Lani sem videl, da je bila v mnogih primerih malica, ki jo je otrok dobil v šoli, njegova edina hrana do dveh popoldne. To kvarno vpliva na otrokovo zdravje. Uredba predvideva odvzem otroških doklad staršem, ki za otroka ne skrbе. S tem denarjem bi se dalo doseči, da bi se v šolah dajale otrokom malice. Treba se je boriti, da se to uvede. O tem je bilo govora tudi na kongresu AFŽ. Z malo dobre volje bi bilo to mogoče uvesti.

Važno je še vprašanje učencev, ki bodo zapustili gimnazijo. Sedaj je obvezno šolanje v gimnazijah. Imamo učence, ki so tudi trikrat zaostali zaradi slabih uspehov. Te učence mislijo gimnazije odstraniti, ker so po starosti dovršili šolsko obveznost in samo kvarijo uspeh razreda.

Napačno bi bilo, če bi gimnazije te učence odstranile in se zanje ne bi nihče več brigal. Lani je bilo na našem posvetovanju govora o tem, da bi za take učence poskrbeli nek dom oziroma prostor, kjer bi se pripravljali za svoje bodoče poklice. Značilno je, da se sedaj vsa podjetja otre-sajo učencev, ki nimajo popolne nižje gimnazije. Dostikrat vidimo, da za slabe uspehe teh učencev niso krivi samo učenci, ampak tudi prilike, v katerih živijo, nezanimanje staršev itd. Skratka, bilo bi nepravilno, če bi te otroke prepustili ulici. Veliko otrok je že prepuščenih ulici in je zato pozdraviti predlog, ki ga je dal referent, da bi za te otroke, ki zahajajo na kriva pota, našli nov dom. To pa niso učenci, ki so že na krivi poti, toda so z učnimi uspehi prišli tako daleč, da ne morejo priti do svojega poklica. Bil je primer, da se je tak učenec hotel učiti za mesarja, toda odgovorili so mu, da zahtevajo nižjo gimnazijo in otrok je ostal na cesti. Društvo prijateljev mladine je imelo sestanek s takimi otroki, starimi 14 do 16 let, ki brez posla tavajo po terenu in se je pokazalo, da bi nekateri radi dobili zaposlitev, pa je kot vajenci ne dobe.

Še en problem je, ki bi ga bilo treba rešiti in to je problem 35% učencev, ki se vozijo in ki obremenjujejo Ljubljano. Znano mi je, da nimamo sedaj nobenega prostora, kjer bi ti dijaki čakali na vlak. Tavajo po ulicah. Nekateri šole so dale na razpolago tem dijakom prostore, ponekod pa to še ni urejeno. Treba bi bilo najti prostor in primerne ga človeka, ki bi se s temi dijaki bavil. Ti dijaki pravzaprav nimajo pravega časa za učenje in se uče v glavnem v vagonih na poti domov.

Problem, ki bi ga morali obravnavati delovni kolektivi ob uvedbi novega predmeta — moralke — v šolah, je vprašanje dvolične vzgoje. Imamo zelo težko stališče z tistimi otroki, ki posečajo verouk, v šolah pa slišijo nekaj drugega. Pred kratkim je bil en primer s Klasične gimnazije obravnavan pred sodiščem. Pokazalo se je, da so na delu zelo močne sile, ki hočejo odvrniti otroke od znanstvenega pouka. Že v osnovni šoli imamo primere, da starši pošiljajo otroka zelo daleč k verouku, da bi to prikrili, z Rudnika n. pr. v šentpetersko cerkev. Otroka uče lagati in tako ga že v najnežnejši mladosti navajajo na hinavščino. Na drugi strani je treba poskrbeti, da se poleg uvedbe moralnega nauka v šole še drugače poskrbi za tiste otroke, ki ne posečajo verouka in ki so doma prepuščeni sami sebi ter se starši ne brigajo dovolj zanje. Treba bi bilo te otroke zaposliti v pionirskih krožkih, za katere pa bi bili potrebni zopet primerni prostori. Še bolj kot prostorov pa primanjkuje ljudi, ki bi se s pionirji bavili. To je morda najtežji problem. Ponekod je zanimanje za otroške krožke tako veliko od strani staršev, da bi bilo nujno take krožke osnovati, vendar ni ljudi, ki bi v teh krožkih delali. Mobilizirali smo učiteljstvo, toda to je premalo, poleg tega pa bi bili učenci morda še bolj zadovoljni s človekom, ki ni učitelj, ker bi se s tem znebili

šolskega vzdušja. Iz vrst ljubiteljev mladine bi bilo treba ustanavljati interesne pionirske krožke. Imeli smo primer, da je prišla neka mati in rekla: »Dokler ni bilo šahovskega krožka, je otrok hodil k verouku, sedaj pa hodi k šahu in jaz sem zadovoljna.« Takih primerov je več. Ne bomo mladine odvajali od napačne vzgoje samo s tem, da jim bomo pridigali, ampak mladini je treba nekaj dati. Društvo prijateljev mladine in šolski sveti naj bi se s tem ukvarjali. Na sindikalnih organizacijah in partijskih organizacijah bi bilo treba obravnavati vprašanje moralnega pouka, katerega bomo uvedli, ker se že opaža nasprotovanje od strani tistih, ki jim to ni všeč in ki so prej govorili, da otroci ne dobivajo nobenih moralnih nauk, kot so jih »prej« dobivali.

VONTA JOŽE

Strinjam se, da je dolžnost delovnih kolektivov, da s sredstvi, ki jih imajo na razpolago, prispevajo k rešitvi šolskih in kulturno prosvetnih problemov. Strinjam se, da so podjetja doslej premalo resno jemala ta problem in premalo pomagala pri kulturno prosvetni dejavnosti itd. Strinjam se tudi, da so fondi šli v čisto druge namene, kot so bili namenjeni. Ne strinjam pa se s tem, da bi podjetjem naravnost dajali pobudo, da svoja sredstva izkoriščajo za vse druge namene prej, kot za napredek podjetja. Vemo, da morajo podjetja iz dneva v dan plačevati več akumulacije, da morajo dajati čim več družbi in zato so dolžna izboljševati proizvodni proces in modernizirati svoj strojni park za čim večji napredek podjetja. V tem pogledu smo dolžni podjetja nadzorovati in jih usmeriti, da bodo sredstva uporabljala predvsem v te namene. Ne bi se strinjal s tem, da bi pritiskali na podjetja, češ, dajte. Če bodo podjetja širila svoje obrate in svoj organski sestav, bodo imela večje dohodke, kateri se bodo odražali v akumulaciji in bo tudi kulturno prosvetna dejavnost imela od tega več koristi.

PANGERSIČ FRANC

V Polju preje ni bilo gimnazije, ampak je bila samo osnovna šola. Sedaj so v novem bloku napravili gimnazijo. Ta gimnazija ne zadošča potrebam Polja, da ne govorimo o krajih, ki so od Polja oddaljeni, kot n. pr. Laze, Kresnice vse do Litije, od koder učenci tudi hodijo v šolo v Polje. Če gledamo s tega stališča, vidimo, da bo treba v Polju zgraditi novo gimnazijo. Omenili bi še vprašanje šole za Sneberje. Na zborih volivcev je bilo to vprašanje obravnavano in volivci so iznašali kritike, češ v stari Jugoslaviji so nam 20 let obljubljali šolo in sedaj vi zopet za volilni golaž govorite, da se bo gradila šola. Sovražni elementi to izrabljajo proti našim ljudem. Šola, ki je sedaj v Zadružnem domu, ima samo dve sobici in niti enega šolskega prostora, ne telovadnice, skratka

ničesar. Šola v prvem nadstropju, spodaj pa je gostilna, kar je gotovo neprimerno, ker otroci ne morejo nič dobrega slišati. Govorili smo o gradnji šole in ljudje so bili pripravljeni sami zbrati nekaj denarja tako, da bi se takoj pristopilo k delu. Na vsak način pa bo potrebna tudi pomoč MLO-ja. Mi smo ljudem razlagali s kakšnimi težavami se bori MLO. Na podlagi tega so se ljudje obvezali za prostovoljno delo.

ŽAGAR-TOMIŠEVIČ FANI

Govora je bilo o obolenju oči šolskih otrok. Na kongresu žena je bilo o tem tudi govora. Neka učiteljica z Vleča je dejala, da so proračuni šol zelo skromni. Uprave šol in internati morajo zelo paziti na denar. Tako štedijo tudi pri elektriki, kar gre na račun zdravja otrok. Žarnice so tako slabe, da si otroci kvarijo oči. Ko je bil zdravniški pregled na učiteljskišču, se je pokazalo, da je največ deklet iz internatov bilo slabovidnih. Treba bi bilo pogledati, kakšni so v internatih pogoji. Morda se ne dela zlonamerno, ampak iz štednje se prostori slabo razsvetlujejo, kar je po moje zelo škodljivo.

Dotaknila bi se še šolskih kuhinj. Na našem terenu je o tem mnogo diskusij. Šolske kuhinje moramo krepiti. Gospodinjska pomočnica ni perspektiva zaposlene žene. Perspektiva zaposlene žene mora biti pomoč v gospodinjstvu. Zato moramo vse ustanove, ki so zaposleni ženi v pomoč pri gospodinjstvu, krepiti in širiti. Tovarišica Pečaverjeva je omenila vprašanje gimnazije v Mostah. To vprašanje je zelo pereče. Upraviteljica šolske kuhinje je bila že dvakrat pri meni na domu, ker je kuhinja deficitna, hrana se ne sme podražiti, matere pa vztrajajo na tem, da se kuhinja obdrži. To vprašanje je treba rešiti.

Glede otrok s podeželja bi povedala tole. Vprašam večkrat hčerko, kako je s tistimi tovarišicami, ki prihajajo z dežele. Pravi, da zelo slabo žive. Kuhajo si same, nekontrolirano hodijo po mestu itd. Učiteljski zbori bi morali posvetiti temu vprašanju več pažnje, kjer pa ni kadra, ki se zanima za razvoj in napredek mladine, pa bi moral Svet za prosveto in kulturo skrbeti za to in opozarjati šole, naj pregledajo, kako žive tisti učenci, ki niso iz Ljubljane. O prostoru, kjer bi se ti otroci shajali, je v Ljubljani že štiri leta diskusija, toda nič ni bilo storjenega. Za to moramo poskrbeti, ker vemo, kako velik odstotek mladine zapada v kriminalna in nemoralna dejanja. Ne smemo si pred tem dejstvom zapirati oči. O tem je bilo govora tudi na kongresu AFŽ in tovarišice s podeželja so pripovedovale, kako jim je težko, ko njihovi otroci hodijo v mesto v šolo in se vedno boje, kam bodo zašli. Naša dolžnost je, da te stvari v Ljubljani rešimo tako, kakor so jih rešili v Zagrebu in v drugih mestih naše države. To moramo rešiti, če tudi na račun kakega lokala ali bifeja.

ZDEŠAR HENRIK

Tako pojmovanje, kot ga je izrazil tov. Vonta, se sliši tako, kot da bi vzgoja ne bila tudi stvar družbe in tako mnenje najdemo še v mnogih naših podjetjih. Ni res, da se tovarne morajo širiti, pa čeprav na škodo vprašanj, ki se čez leta ne bodo dala več popraviti. Govorimo o politehničnem pouku v šolah, ugotavljamo pa, da ljubljanski otroci sploh ne poznajo ljubljanskih tovarn. V šolah vise slike tovarn, ki so bile napravljene še v Avstriji. Prav bi bilo, če bi tovarne pošiljale svoje izdelke šolam kot učila, da bi lahko učitelji pokazali otrokom, kaj delajo n. pr. Saturnus, Unitas in druge tovarne. To bi lahko tovarne napravile iz odpadkov, ki jih nimajo za kaj uporabiti. Prepričan sem, da delovni kolektivi dostikrat ne vedo, v kakšnih prilikah otroci živijo. Kot je tovarnišica povedala, se borimo s proračunom. Zame ni važno, ali kupim 50 ali 100 W žarnico. Proračun mi narekuje, da kupim 50 W in otrok si kvari oči. Upravitelji in direktorji naših šol so pravzaprav ekonomski, pečajo se z gospodarskimi vprašanji in vsak mesec trikrat delamo proračun. Proračun, ki je bil tako minimalno postavljen, moramo še zniževati. Za zdravila za prvo pomoč smo imeli predvidenih 5000 dinarjev, sedaj moramo to postavko znižati na 4000 dinarjev. Kaj je mogoče s 4000 dinarji kupiti za toliko učencev, si lahko mislite. Ko sem z nekaterimi delovnimi kolektivi govoril o tem, so se smejali, češ kako moremo s temi sredstvi delati. Te stvari vzamejo upraviteljem mnogo časa in namesto da bi bili pedagoški vodje, smo administratorji in ekonomski. S tem je treba nehati. Treba bi bilo, da se delavskim svetom preda pravo stanje, ker delavski sveti so pripravljeni pomagati. Če bomo pri mladini dve tri leta zamudili, jih ne bomo več nadoknadili. Tovarno bomo lahko še zgradili, 20.000 otrok, ki jih bomo zanemarili, pa ne bomo popravili. To bi morala biti osnova naše diskusije.

SITAR FRANCE

Absolutno se strinjam z iznesenimi pripombami v zvezi s stanjem našega šolstva. Po mojem mišljenju pa moramo na stvari gledati realno. Vemo, da se je število šoloobveznih otrok povečalo. Vemo, da imamo trenutno toliko in toliko šolskih objektov. Vemo tudi, da potrebujemo toliko in toliko novih šol. Samo po mojem mnenju je približno ista situacija tudi na drugih področjih, na področju komunale, stanovanj itd. Na stvari je treba pogledati realno in videti, kakšne realne možnosti obstojajo za rešitev teh problemov. Po mojem mišljenju je najbolj realna možnost ta, ki jo je poročevalec sam postavil. Predvsem moramo skušati objekte, ki so svoj čas služili šolskim namenom, dati zopet za prvotne namene. So pa tudi predeli, ki nimajo takih objektov. Ljubljana se je razširila, posebno na periferijo, katera je bila v prejšnjih časih zapo-

stavljena. Prejšnji režimi se niso ukvarjali s tem, da bi se periferna mladina šolala tako, kakor meščanska in zato se marsikje čutijo posledice. Navedel bi samo en primer, ki sem ga doživel na zboru volivcev na Rudniku. Na Rudniku je dvorazredna osnovna šola. V treh učilnicah je vsega skupaj 40 učencev. Ko sem vprašal, zakaj to, so rekli, da zaradi tega, ker to ni popolna šola in tudi zaradi tega, ker so ljudje mnenja, da ta šola v kvaliteti zaostaja za drugimi šolami in da učenci iz te šole ne morejo tako uspešno napredovati v gimnaziji. Zato skoraj vsi učenci hodijo v šolo na Prule in zato ni nič čudnega, da je le-ta nenormalno natrpana. Po mojem mišljenju moramo to mentaliteto spremeniti na ta način, da bomo na periferne šole dali najkvalitetnejše moči, da se bodo ljudje prepričali, da te šole ne zaostajajo za ostalimi šolami. Na drugi strani pa bi morali doseči, da bi bila to popolna osnovna šola in tako bi vsi učenci Rakovnika, Rudnika in del Lavrice obiskovali to šolo in se ne bi drenjali na Prulah. Zato smatram, da bi bilo potrebno program židanja bodočih šol temeljito prediskutirati. Upoštevati moramo, da če prihodnje leto pričnemo graditi šole, bodo te šole v najboljšem primeru lahko služile svojemu namenu šele v šolskem letu 1954—1955. Na ta način bomo torej šele čez dve leti dobili prve nove šolske prostore. Kaj bomo pa v teh dveh letih? Cela vrsta otrok je, ki imajo slab vid, pouk v šolah je v treh turnusih itd. Vse to je treba upoštevati in zato naj bi se ti problemi čim bolj konkretno in čim prej rešili. Predlog poročevalca, da bi se problem Poljanske osnovne šole rešil na ta način, da bi se Dom onemoglih preselil na Bokalce, je ena rešitev. Vem še za boljšo rešitev: Cankarjev dom. Ta objekt je bil grajen v šolske namene, ima tudi šolske rekvizite in opremo, kakor tudi dve stopnišči. En del tega objekta naj bi se izpraznil in naj bi se tam namestila osnovna šola. Dalje smatram, da problem šolstva ni samo naš problem. Predsednik Sveta je ugotovil, da se v Ljubljano vozi toliko in toliko učencev. Zakaj se vozijo v Ljubljano? Ker se ne morejo šolati tam, kjer stanujejo. Naši internati se s tem polnijo. Skratka, naš proračun precej trpi. Smatram, da bi bilo treba to vprašanje postaviti širše in da vprašanje šolanja mladine ni samo stvar Ljubljane, ampak stvar vseh mest in zato je treba to urediti tako, da se bo ta procent dijakov iz drugih krajev zmanjšal in da tisti dijaki, ki imajo možnosti obiskovanja drugod, da se tja orientirajo. Tako se bodo naši internati razbremenili. Po podatkih, ki sem jih dobil, se je število mladincev v internatih v zadnjem času zmanjšalo in prepričan sem, da se bo še zmanjšalo. Kot izgleda, se na tem dela. Poleg tega je tudi selekcija v šolah strožja. Treba je gledati, da ne bo vse težilo v šole in v administracijo. Na ta način bi marsikatero vprašanje rešili.

Za Rudnik bi bilo treba rešiti tako, da se tam osnuje popolna osnovna šola in da se da tja čim bolj kvaliteten kader, tako da ljudje

ne bodo imeli občutka, da se za periferijo nihče ne zmeni. Dalje pa je treba stremeti za tem, da se čim več objektov, v katerih so bile svojčas šole, zopet da na razpolago šolam. To je mnogo bolj realno kot pa če čakamo, da bomo zgradili 10 šol, katerih še lep čas ne bomo mogli zgraditi, ako samo malo poznamo slabe možnosti. Program zidanja bodočih šol pa je treba dati na široko diskusijo, da se bodo šole zidale res tam, kjer so nujno potrebne in kjer ni nobenih objektov, ki so zasedeni po drugih ustanovah.

MAJER BORIS

Ko razpravljamo o tem, kako bi povečali število učnih prostorov, kar je nedvomno potrebno, mislim, da ne smemo zanemariti vprašanja obnove in adaptacije že obstoječih učnih prostorov. Vsa ta leta smo to vprašanje iz razumljivih razlogov zanemarljivi. Če nočemo, da bi nastala še večja škoda, moramo posvetiti temu vprašanju odslej več pozornosti. Ne mislim samo na opremo šolskih prostorov, temveč predvsem na opremo kabinetov. Kabineti so po svoji opremi stari 40 do 50 let. Treba bo misliti na to, da se modernizirajo, zlasti če hočemo pri mladini vzbuditi veselje za tehniko. Zato je oprema kabinetov izredno važna stvar. To je hkrati eden izmed vzrokov nerentabilnosti pouka, saj skoraj v vseh predmetih primanjkuje pripomočkov za nazorni pouk. Referent je tudi omenil, da bi bilo treba učne programe skrajšati. Ne gre samo za to, da se programi revidirajo, ampak je treba celotno vprašanje postaviti širše. Prišel je čas, ko bomo morali razmisliti o celotnem sistemu šolskega pouka. Mislim, da bi bilo treba o teh stvareh začeti javno diskusijo. Šolski pouk zaostaja za današnjim razvojem in metode, kakršne se uporabljajo danes, se bistveno ne razlikujejo od prejšnjih metod. Javna diskusija o šolstvu in predvsem o sistemu pouka bi lahko izboljšala celoten sistem pouka v šolah N. pr. vprašanje svobodne izbire predmetov v višjih razredih, kot priprava za bodočo specializacijo, grupiranje študentov po sposobnosti itd. Skratka, treba je začeti razmišljati o učnih sistemih, ki so se uveljavili v naprednih deželah na zahodu tako n. pr. v Angliji. Ne mislim da bi bilo treba te stvari enostavno kopirati, toda izkušnje, ki so jih prinesli profesorji iz Anglije, kažejo, da je tam marsikaj dragocenega, kar bi se dalo s pridom uporabiti pri nas, če bi to pametno in pravilno prilagodili našim razmerah. Mislim, da bi bilo treba začeti splošno, široko javno diskusijo o tem, v čem zaostaja naše šolstvo za celotnim razvojem in kako naj bi se spremenil celoten sistem srednješolskega in ostalega pouka.

DR. RAVNIKAR TONE

Dejstvo, da so osebni izdatki v proračunu za šole dvakrat večji od drugih izdatkov, dokazuje, kakšen je odnos do naših šol. Mislim, da je

tudi ta odnos sokriv neuspehov v šolah. Dotaknil bi se še vprašanja učbenikov. Povedal bi primer s področja, ki ga bolje poznam. Medicinska sestra se v Angliji mnogo manj uči kot pri nas, zna pa veliko več kot naša. Uči se namreč to, kar v svojem življenju in poklicu potrebuje. To se uči praktično, ne pa iz debelih učbenikov, kakršne imamo pri nas. Nova fizika za gimnazije bo baje stala 800 dinarjev. Na vsak način bo treba revidirati način pouka. Bo pa treba mnogo napraviti, če bomo hoteli v šole uvesti nekaj novega, da se ne bo učilo po metodah, ki so bile na višini pred 50 leti, danes pa niso več.

Materialni in funkcijski izdatki bi morali biti vsaj enaki kot osebni, sicer bomo ostali pri učilnicah, ki kvarijo zdravje in ne dajejo praktičnega znanja. Morali bi se tudi vprašati, kako poceniti učbenike. Fiziko n pr. napiše znani fizik. On misli, da je napravil svojo dolžnost, če jo je napisal čim bolj obširno, čim bolj temeljito, znanstveno seveda pravilno, toda za otroka 14—16 let preobširno. Rezultat je, da fant napravi maturo, hišnega zvonca pa ne zna popraviti. Teoretično pozna fiziko zelo dobro, ne pozna pa je praktično. Isto velja za ostale predmete.

Zadnja dva meseca se je upravičeno postavljala zahteva, da naj bi vsak otrok v šolah vsaj do 14. leta starosti imel en topel obrok hrane, dopoldne ali popoldne. Mislim na toplo južino, belo kavo, kruh z maslom in marmelado ali kaj podobnega. To je izvedljivo in ni razloga, da ne bi s tem že drugi mesec začeli. Če pa je mišljeno kompletno kosilo, potem moramo ugotoviti, da večina šol nima pogojev za to. Topla južina bi stala okoli 12 dinarjev, to se pravi na mesec samo 300 dinarjev. Mislim, da je 98% staršev v Ljubljani sposobnih dati mesečno 300 dinarjev. Morda bi bilo treba samo za 2% staršev dodati nekaj iz proračuna MLO. To bi res ne pomenilo prevelike obremenitve. Mislimi na popolno kosilo pa se pravi zahtevati nekaj, kar danes ni mogoče. Ko se zidajo nove šole, pa bi bilo pametno, da bi se tudi na to mislilo. Če bomo šli to pot naprej, in bilo bi prav, da bi šli, bodo čez 10 let v Ljubljani gospodinjske pomočnice redke, ker ne bodo več potrebne, pač pa bodo na vseh šolah potrebne urejene šolske kuhinje.

PERNUŠ ANKA

Z gradnjo gimnazije v Šiški bi bilo rešeno tudi vprašanje III. gimnazije, ki bi lahko potem svoje dijake učila tako, da bi znali tudi kak zvonec popraviti. Razna podjetja in državni obrtni mojstri nam obljubljajo, da nam bodo dali na razpolago orodje za pionirske krožke, kjer bi se učenci učili razne obrti. Tako bi vajenec, ko bi prišel v vajeniško šolo, znal vsaj pilo in kladivo v roki držati.

Druga stvar je vprašanje vozačev. Dokler ne bomo imeli v Ljubljani centralnega doma za vozače, bo morala vsaka šola individualno

poskrbeti zanje. Na naši gimnaziji smo jim dali prostor v knjižnici, kjer imajo na razpolago radio in šah. Prostor je zakurjen.

Dotaknila bi se še vprašanja otrok, katerih starši so zaposleni. Naša šola ima tri dni pouk dopoldne in tri dni popoldne. Težave so takrat, ko imajo učenci pouk popoldne, ker so doma brez nadzorstva, kjer sta oče in mati v službi. Pri pregledovanju uspehov smo ugotovili, da je največ slabih ocen takrat, ko so otroci doma sami. Na množičnih roditeljskih sestankih so starši pripovedovali, da se otroci doma učijo, uspehov pa ni. To je zaradi tega, ker puščajo otroke same, tudi kosilo si mora marsikdo sam skuhati in seveda na učenje pozabi. Na naši gimnaziji smo se dogovorili, da bomo dobili prostor, v katerem se bodo trikrat tedensko ti otroci lahko zadrževali pod nadzorstvom profesorja. V treh mesecih enkrat bi moral vsak profesor dežurati. Ustanovili bi tudi šolsko kuhinjo, nekateri otroci pa bi lahko šli na kosilo in se vrnili. Najbrž bi se dalo pri vsaki šoli to urediti, dokler ne dobimo novih zgradb, ki bodo imele tudi te prostore. Apeliram na Mestni ljudski odbor, da vendar že enkrat reši stanovanjsko zadevo naše gimnazije. Neki upokojen profesor stanuje v risarskem kabinetu, poleg tega pa je v gimnaziji tudi pisarna terenskega odbora. Mladinska organizacija zahteva od nas, naj šola nudi možnost pritegovanja mladine, da se jo odvrne od tujih vplivov, na drugi strani pa se nam ne gre na roko niti toliko, da bi se našla ena soba.

V zvezi z dvolično vzgojo bi povedala en primer za ilustracijo. Pred 14 dnevi smo našli v telovadnici deški suknjič iz novega angleškega blaga. Po vseh razredih smo izpraševali, čigav je, toda nihče se ni javil. Potem smo našli v suknjiču mašne knjižice in zaradi tega se ni nihče upal oglasiti, da je suknjič njegov. Iz tega se vidi, da starši otrokom prepovedujejo povedati v šoli, da hodijo k maši.

OSTANEK FRANCE

Poročilo, ki ga je podal predsednik Sveta za prosveto in kulturo, obravnava materialna in vsebinska vprašanja šole. Diskusija o materialnih vprašanjih je pokazala, da je nujno potrebno v Ljubljani pristopiti h gradnji novih šolskih poslopij. Mnenja sem, da je potrebno sestaviti gradbeni načrt, postaviti prioriteto za najnujnejše zgradbe in s pomočjo terenskih organizacij mobilizirati ljudi za pomoč pri graditvi, kar bi zmanjšalo gradbene stroške.

Vprašanja vzgoje in pouka so s problemi materialnega značaja povezana. Tovariš referent je omenil tudi formalizem v znanju učencev. Ta je zavisen od načina pouka, je posledica premajhne nazornosti pri pouku, ker ni na šolah dovolj kabinetov za fiziko in kemijo, ker ni projekcijskih dvoran za kinopredstave, ki bi pojasnjevale pouk zemljepisa, zgo-

dovine itd. Če bi rešili to vprašanje, bi tudi izboljšali metodo pouka. Formalizma v znanju učencev ne smemo istovetiti z neznanjem. Tudi dr. Ravnikar ga je omenjal in je posledica premajhnega eksperimentiranja učencev v šoli. Zelo malo je dijakov, ki lahko v gimnaziji eksperimentirajo, zato vedo za pojave, razložiti pa si jih ne znajo.

Dopolnil bi tovariša referenta v tem, kar je govoril o izdatkih za šole v zahodnih državah. Nemški pedagogi, ki so bili letos v Jugoslaviji, so povedali, kakšne izdatke imajo oni s šolstvom. Videli smo, da daje Nemčija, ki je bila poražena in mora plačevati reparacije, za šolo veliko večja sredstva kot pri nas. V Ljubljani pride 7.000 d'n na enega srednješolca, v Zapadni Nemčiji pa skoraj 60.000. To dokazuje, kako veliko pažnjo polagajo šolskim vprašanjem. To se tudi vidi, če pregledujemo pedagoške revije. V njih opazimo, kako si prizadevajo, da bi bil pouk čim praktičnejši.

Mnogo govorimo o ideološki vzgoji. V preteklosti so klerikalci posvečali mnogo pažnje šolstvu. Še sedaj si prizadevajo, da starše pridobe za pošiljanje otrok k verskemu pouku. Mi o tem mnogo razpravljamo, marsikaj se tudi napravi, vendar se vprašanje premalo dosledno rešuje. Ni dovolj, da ustanovimo društvo prijateljev mladine, postavimo pionirski svet, organiziramo pionirske krožke, klube tehnike itd. Potrebno je s tem v zvezi več praktične pomoči in podrobnega konkretnega dela. Razmišljati je treba, kako naj dajemo mladini pomoč, ki ji je potrebna, da se bo izobrazila. Težave so v tem, ker so šolski prostori prenatrpani in ni na razpolago prostorov, kjer bi se mladina po pouku zadrževala. Poskrbeti bo treba, da bomo dobili čimveč za izvenšolsko vzgojo potrebnih prostorov, da ne govorim o mladini, ki se vozi in ostaja v prostem času v mestu brez kontrole.

Kar se tiče patriotske vzgoje, bi v zvezi z novim predmetom moralke opozoril na knjigo, ki je izšla po osvoboditvi in ima obilo dobrega gradiva, ker spodbuja k pravemu in resničnemu patriotizmu in obuja tradicije NOB. To je knjiga »Še pomnite tovariši«, ki je ni več v prodaji in prav bi bilo, da jo ponatisnemo. Take knjige zaenkrat noben narod ne premore. Z njo bi pomagali učiteljem, da bi lahko prikazali svetle primere požrtvovalnosti mladine v času NOB sedanji mladini, ki hodi v šole in se te borbe ni mogla udeležiti.

JANČAR MARIJA

Društvo prijateljev mladine na Viču je ugotavljalo, koliko je brezposelne mladine med 14. in 16. letom. Ugotovilo se je, da je ta mladina po sedanjih ugotovitvah 40. To so mladinci, ki niso dovršili popolne šole, vendar se starši trudijo, da bi se ta mladina zaposlila. Nujno potrebno je, da se ta mladina še izobražuje naprej. Med 40 primeri imamo konkretne primere mladink, ki so bile kot vajenke vključene v šivalnico rajona

IV, po likvidaciji te šivalnice pa jih niso hoteli vključiti v novo. Med temi so tudi primeri učencev, ki so popolnoma prepuščeni sami sebi. V tem primeru bi bilo potrebno z novim podjetjem te stvari razčistiti.

Opozorila bi tudi na vprašanje kadra na naših strokovnih šolah. Ob prevedbi so bili visoko kvalificirani kadri v strokovnih šolah prevedeni v prosvetno znanstveno stroko. Na ta način so prišli do nižje plače. Posledica tega je, da so se pričeli vključevati v druge ustanove, kjer imajo večje plače, kot n. pr. na MLO v projektnem biroju itd. To je zelo resen problem in je radi tega odvisna kvaliteta našega srednjega strokovnega šolstva.

ŠEFIC LUDVIK

Tovariš referent je omenil vrtnice. Vsi vemo, da so vrtnice potrebni in pokazali so uspeh. Pri nas se društvo prijateljev mladine s tem problemom že dalj časa bavi. Na našem koncu je bil razformiran internat partijske šole. Ne vem, v kakšne namene se misli to poslopje uporabiti, toda volivci predlagajo, da bi se tu ustanovil otroški vrtec. Drugih primernih prostorov nimamo. Imamo 600 otrok in starši se za to vprašanje zelo zanimajo. Predlagal bi, da bi se ta predlog prediskutiral.

ZUPET AVGUST

Vprašanje pomoči podjetij šolam še ni popolnoma jasno. V to se ne bi podrobno spuščal. Tukaj je potrebno zdravo razumevanje in pravilen odnos. Osnovno vprašanje so prostori, ki jih šole potrebujejo. Zelo koristen in umesten je predlog, da bi se zidale šole za vajence. Za zidavo teh šol bi bila podjetja precej zainteresirana. S tem bi dosegli isto kot z zidavo drugih šol. Na eni strani bi v večji meri lahko mobilizirali podjetja, ki so na tem zainteresirana, istočasno pa bi tudi razbremenili prostore, ki jih sedaj zasedajo vajeniške šole. Mislim, da ni primerno, da so vajeniške in osnovne šole v istem poslopju. Tovariš Zor je tudi dejal, da prostori ne odgovarjajo.

Mnogokrat smo govorili o zgradbah, ki so zasedene od drugih institucij. Mislim, da smo premalo naredili, da bi se te zgradbe zopet dale prvotnemu namenu. O bivših škofovih zavodih v Šentvidu je bilo mnogo govora, vendar se ni nič naredilo. Potrebno bi bilo več upornosti pri reševanju teh vprašanj. Omenil bi še Zavod za farmacevtska raziskovanja. Tovarna Lek je zidala poseben prostor za ta zavod poleg svoje tovarne. Kolikor mi je znano, je ta stavba dozidana. Potrebno bi bilo samo vztrajati, da se Zavod preseli tja.

V zvezi s tem, da se nekatere tovarne izgovarjajo, da nimajo sredstev za potrebe šol, bi omenil, da imajo na drugi strani sredstva za nakup »Buicka«. To pomeni, da imajo sredstva in bi bilo potrebno samo več upornosti, da se te stvari do konca speljejo. Sicer pa se strinjam s tem,

da bi se podjetja angažirala za konkretno pomoč šolam, n. pr. glede opreme kabinetov itd. Kakor nam je stanovanjski birokratizem nasejal v Ljubljani marsikatero birokratsko dejanje, tako so tudi šole zaradi te birokracije prizadete. V Šmartnem se ni mogel vršiti pouk, ker ni bilo stanovanj za učitelje. V Šentvidu od 29 profesorjev samo trije stanujejo na tistem terenu. Na drugi strani pa je neshetno ljudi, ki se iz Šentvida vozijo na Galjevo itd. To bi se dalo urediti tudi s sporazumnimi zamenjavami, samo potrebna bi bila okretnost stanovanjskega urada.

KRIVIC VLADIMIR

Tovariši in tovarišice! Danes je bilo v diskusiji in v referatu predsednika Sveta za prosveto izrečenih dosti tehtnih in dosti kritičnih pripomb. Mislim, da je situacija našega šolstva res kritična. Zakaj smo v tako stanje prišli vsi veste. Vsa povojna leta je bila naša dejavnost usmerjena na graditev ključnih objektov gospodarstva, na področju šolstva in kulture pa predvsem na graditev objektov visokošolstva in posameznih kulturnih ustanov. Govoriti o tem ali so bila kaka pretiravanja v pogledu graditve visokega šolstva ali ne, ni razloga, ker kljub temu, da je bilo zgrajenih precej institutov in drugih objektov, vemo, da situacija tudi na področju visokega šolstva ni povsod zadovoljiva, čeprav se v posameznih primerih s prostori razkošno razpolaga. Ljudje, ki prihajajo iz inozemstva, pravijo, da tako razkošnih prostorov v inozemstvu nimajo. Vendar te stvari so zgrajene in dobro je, da jih imamo. Res pa je, da smo v tem času zane-marili naše osnovno šolstvo. Podatki, ki jih je navedel tovariš predsednik o tem, koliko je v šolskih poslopih drugih institucij, jasno dokazujejo, da je šel ves razvoj v precejšnji meri na račun zmanjševanja prostora osnovnih šol. Ti podatki kažejo, da smo imeli pred vojno, ko je bilo manjše število otrok, 26 osnovnih šol, danes pa jih imamo 17, to se pravi 9 manj. Če upoštevamo še povečanje števila otrok, vidimo da imamo polovico manj osnovnošolskih prostorov kot pred vojno. To se vidi tudi iz tega, da se mora pouk vršiti dopoldne in popoldne, česar pred vojno ni bilo. Tako stanje otežuje prosvetno kulturno delo na šolah, kvaliteto pouka itd. Danih je bilo že nekaj predlogov, kako naj bi se popravilo materialno stanje na šolah, ki je kritično po naši krivdi, pa tudi po krivdi samih vodstev šol, ki se niso znala zadosti povezati s posameznimi gospodarskimi institucijami. Marsikatero adaptacije bi bile lahko izvršene, če bi se šolske uprave povezale s kolektivi. Ne mislim, da tukaj ni izjem, toda celotna orientacija šolskih kadrov je bila v tem, da so čakali kaj bo prišlo iz proračuna, niso pa pokazali zadosti samoiniciative. Mislim, da so vsa ta vprašanja iz teh razlogov, ki sem jih sedaj navedel, taka da jih je treba dati v javno diskusijo ne samo preko našega časopisja, ampak tudi v diskusijo delovnim kolektivom in gospodarskim kolektivom ter bi bilo

potrebno, da bi ljudski odborniki šli tja, ker doslej še nismo uspeli, da bi ljudje iz delovnih kolektivov prišli na zборе volivcev (iz raznih razlogov, ker ne stanujejo na tistem terenu, ker se ne zanimajo itd.) Zato je potrebno, da bi odborniki šli v delovne kolektive in tam stvari pojasnjevali. Na ta način bomo tudi razbili kitajski zid, ki v določenem smislu še vedno obstoja med tovarnami in terenom. Edino na ta način bomo lahko izšli iz današnje kritične situacije v šolstvu v materialnem pogledu. Situacija pa seveda ni resna samo v pogledu materialne preskrbe šol. Poznam primere, ko je v centru mesta v prvem razredu 43 učencev. Ta šola nima dvorišča in higijenske prilike so izredno slabe. To dokazuje, da je natrpanost v šolah zlasti v centru mesta precejšnja, čeprav bi morala zaradi stanovanjske koncentracije biti iz zdravstvenih razlogov natrpanost manjša in boljši pogoji za zdravstveno vzdrževanje otrok, ker imajo ti otroci manjše možnosti priti na zrak, kot otroci na periferiji. Strinjam se s tovariši, ki so v diskusiji predlagali, da naj bi se uvedla patronanca posameznih ali več gospodarskih podjetij in tovarn, ki naj bi prevzele skrb za določene šole. S tem bi lahko marsikaj rešili z majhnimi sredstvi. Tovarne razpolagajo z materialom, strokovno in drugo delovno silo, ter bi lahko z manjšimi sredstvi kot MLO izvršile gotove adaptacije, popravila, beljenje itd. ter bi na ta način prihranili skupnosti mnogo denarja istočasno pa bi bilo delo prej in boljše izvršeno. Če tovarne same nekaj gradijo je neposredni interes tako važen faktor, da so izdatki manjši in tudi kvaliteta dela boljša. Mislim, da so tozadevni predlogi zelo pametni in bi bilo treba iti masovno na to prakso ter doseči, da bi vsak šolski zavod imel čim več podjetij, ki bi prevzela materialno skrb zanj. Kot se je videlo iz referata, je stanje v materialni preskrbi šol zelo slabo. MLO ni sposoben dati primernih denarnih sredstev, da bi se zadostilo najosnovnejšim zahtevam, ki jih imajo šole. Mislim, da se s tem stanjem ne smemo sprijazniti ter moramo iti na mobilizacijo izvenproračunskih sredstev. Ta pot bo za našo skupnost mnogo cenejša. Ob taki pomoči bomo mnogo vprašanj, ki so danes nerešljiva, lahko rešili.

Nadalje je bilo sproženo vprašanje gradenj. Stanje je danes tako, kakor izhaja iz referata tovariša predsednika, da v nekaj letih rabimo v Ljubljani 10 novih gimnazij in 12 osnovnih šol. Skupno 22 poslopij. To je tako ogromna številka, da si ne znamo predstavljati, kako bomo ta problem rešili. Jasno je tudi to, da ga ne moremo rešiti samo z novimi gradnjami. Prav gotovo je potrebno veliko naporov vložiti v to, da se tisti šolski objekti, ki so primerni za šole, ponovno vrnejo šolam. Tu mislim predvsem na poslopje v Šentvidu, ki je precej obsežno in ki bi v veliki meri olajšalo današnje stanje. Pri graditvi novih šolskih poslopij se je treba orientirati na to, kar sem prej omenil, namreč, da je koncentracija otrok v centru mesta največja in tukaj je največ neprimernih šolskih prostorov,

ker so univerze in drugi zavodi odvzeli še tiste kar jih je bilo, poleg tega pa je še porast števila otrok tukaj najvišji, kar je razumljivo, ker je koncentracija prebivalstva tu največja in se tudi stalno stopnjuje. Če bomo hoteli zadostiti najnujnejšim potrebam, bomo morali graditi šolska poslopja v bližini centra in seveda na tistih perifernih predelih, ki so od središča zelo oddaljeni kot n. pr. Besnica. Ne bi se mogel strinjati s tistim predlogom, da bi bil Dom onemoglih rešitev tega problema. Zdi se mi, da ta Dom onemoglih niti ni primeren za šolske prostore, pa tudi če bi bil, ne moremo vprašanja onemoglih kar tako reševati. Tu je vprašanje odnosa do starejših ljudi. Zato bi bil proti temu, da bi se vprašanje osnovnošolskih prostorov reševalo na račun onemoglih. Zdi se mi potrebno, da se zgrade šole, kakršne bi ustrezale našim pogojem in potrebam. Tu je treba poudariti, da je moderen način gradenj šol veliko cenejši in tudi veliko bolj zdrav za otroke ter omogoča uvedbo raznih institucij, kot so kuhinje itd. Tisti, ki so bili v Angliji, pravijo, da tam z denarjem, ki ga mi porabimo za graditev ene šole, napravijo pet šol. Te šole niso posebno lepe, toda na zunanjo formo tam ne daje dosti. Ne bi bilo potrebno, da bi šli čisto po angleškem vzorcu, ker mislim, da tam tudi malo pretiravajo in so te šole le preveč podobne nekim šupam. Če pa upoštevamo našo gospodarsko situacijo, pa bi bilo vendarle treba, da se zadovoljimo s skromnejšim izgledom šole, če v zdravstvenem pogledu odgovarja in če s tem lahko rešimo vprašanje prenatrpanosti šol. S tega razloga kaže, da bi vendarle šli na cenejšo gradnjo, čeprav ne bodo šole na zunaj tako lepe in impozantne, bodo pa za otroke prav gotovo še bolj pristrčne in privlačne. Ta sistem je paviljonski sistem gradnje šol.

Prej sem govoril o podjetjih. Kadar govorimo o podjetju, navadno mislimo samo industrijska podjetja. Orientirati pa se je treba ne samo na industrijska podjetja, ampak tudi na obrtna, trgovinska, gostinska itd. V Ljubljani jih je vseh skupaj menda okoli 800. Če bi vsa ta podjetja mobilizirali, bi lahko ogromno napravili in v kratkem položaj izboljšali.

Dotaknil bi se še vprašanja sistema šol, ki je bilo v referatu navedeno. Sistem, ki je danes v šolah, je tak, kot je bilo navedeno v referatu in kot so diskutantje navedli. Mogoče je še slabše. Sistem v stari Jugoslaviji smo kritizirali in mislim, da smo ga upravičeno kritizirali, vendar pa moram reči, da je naš sistem včasih še slabši in da nismo uspeli tudi iz materialnih razlogov teh problemov rešiti tako, kakor je za ljudsko državo potrebno. Cilj naj bi bil tak kot je rekel eden izmed diskutantov, da bi se manj učilo in več naučilo. Danes so tendence v šoli, čim več učiti in iz čim bolj debelih knjig, čim bolj obremenjevati otroka, rezultati pa niso tem napotkom ustrezni. Rezultati so samo izredno negativni. Osnovne šole po svetu, kjer delajo progresivni pedagogi, so bolj podobne našim otroškim vrtcem, kot pa osnovnim šolam. Naše osnovne šole so v sistemu dela bolj podobne

gimnazijam po svetu. V osnovnih šolah po svetu je sistem dela čisto drugačen. Tam vodijo otroke po razstavah, v živalske vrte in ob teh prilikah otroke marsikaj nauče na lažji način, kakor pa po našem sistemu, ki je ostanek avstrijskega in nemškega tipa šole, kjer je vojaška disciplina, formalizem itd. Res so naše šole zaostale ne samo za našim socialističnim razvojem, ampak tudi za razvojem modernih kapitalističnih držav, kjer si je na področju šolstva utrla pot veliko socialističnih tendenc, ker so se moderni pedagogi v šolah za to borili, kot so se naši pedagogi pred vojno za to borili in uvajali napredne pedagoške prijeme. Kot je rekel tovariš Ravnikar so učbeniki za IV. razred osnovne šole taki, kakršni so bili včasih v tretjem ali četrtem razredu gimnazije in že takrat so bili prenatrpani. Res je treba začeti to vprašanje reševati v celoti in sicer sprožiti o teh problemih javno diskusijo. Edino na ta način bomo zainteresirali vso javnost, vse prizadete vzgojne faktorje in starše ter bomo lahko našli v pogledu šolstva tisto pot, ki je našim današnjim materialnim prilikam in kadrovskim možnostim ustrezna.

Dotaknil bi se še vprašanja pouka družbene in moralne vzgoje. Rečeno je bilo, da je treba starše prepričati, da je ta pouk na višji moralni stopnji in da bo dal otrokom v pogledu morale veliko več, kot je dala katera koli religija. Mislim, da je stvar drugačna. Vse dosedanje religije niso dale, niti niso mogle dati kakršne koli resnične moralne vzgoje, najmanj pa katoliška cerkev. Katoliška cerkev je bila samo primer kako se človeka škvari v karakternem in moralnem pogledu, ker ga je dosledno in vztrajno vzgajala v sebičnosti, dvoličnosti, hinavščini, farizejstvu, kakršnega svet in nobena vera ne pozna. To se pravi, da nam katoliška cerkev manj kot kdorkoli drugi lahko kaj očita. V pogledu morale sploh ni primerjave. Tista vzgoja je bila vzgoja nemorale, ne pa morale. Vzgoja, ki jo je vršila cerkev je antimoralna in antičloveška vzgoja. Kar je družba v stari Jugoslaviji dala moralne vzgoje človeku v šoli, so je dali poštene ljudje v teh šolah, tisti, ki so se borili proti klerikalni vzgoji in morali. In tudi družba jo je dajala. Ampak to ni bila zasluga vatikanskih ljudi. Nasprotno, vzgojo, ki smo jo dobivali v šolah, smo dobivali samo od naprednih in resnično moralnih ljudi, ki so s svojimi vzgledi dajali primer pravih odnosov človeka do človeka, človeka do družbe, do kolektiva itd., dočim je nasprotno cerkev vzgajala človeka vedno v hinavščini in sebičnosti. Tako, da mislim, da ni razloga, da bi nas kdorkoli učil kakršne koli morale, najmanj pa vatikanska cerkev.

KIMOVEC FRANC

Namenoma se nisem hotel prej oglasiti k besedi zaradi tega, ker za področje, ki se danes obravnava na seji MLO, odgovarjam v republiškem merilu.

Hotel bi prvič povedati to, da se z vsemi pozitivnimi postavkami v poročilu in diskusiji popolnoma strinjam. Želel bi samo gotove stvari podčrtati. Mislim, da se nikjer v našem javnem življenju nismo tako malo spoprijeli z birokratizmom kot ravno na področju šolstva. Šolski sistem dejansko ne odgovarja ekonomski nujnosti in družbenim potrebam našega današnjega časa. Te probleme smo doslej vse preveč prepuščali strokovnemu kadru in smo živeli v iluziji, da bo ta vprašanja strokovni kader sam rešil. Mi bi se morali od vsega početka zavedati, da strokovni kader na področju šolstva ne stremi k temu, da bi študiral ekonomske in družbene potrebe socialistične družbe, kakršna je naša in v kakršni smeri se razvija, ampak da želi te probleme poenostaviti, to se pravi, da jih birokratsko rešuje. Zato pa šolski sistem, ki ga danes imamo, ki zahteva za državljane osemletno šolsko obveznost, in to štiri leta osnovne šole in štiri leta nižje gimnazije, še zdaleka ne odgovarja temu, kar bi naša družbena stvarnost od mladine, ki gre skozi te šole, zahtevala. Bila je diskusija o tem, ali naj se uvedejo 8 letne šole ali nižja gimnazija in je bilo največ glasov za nižjo gimnazijo. Razumljivo je, da so bili ljudje za nižjo gimnazijo. Po mojem zato, ker so smatrali, da nekdo, ki bo končal gimnazijo, ne bo več fizično delal, ampak bo postal gospod. Če je nižja gimnazija splošna izobraževalna šola, potem je jasno, da nižja gimnazija ne more biti šola, ki pripravlja učence za nadaljnje šolanje v višji gimnaziji in da je nekdo, ki hodi v višjo gimnazijo, že predestiniran za visoko šolo. Situacija je taka, da imamo v Jugoslaviji na vsakih 1000 Jugoslovancev enega študenta tehnične visoke šole. Če bi imeli na tisoč prebivalcev Jugoslavije eno dobro tovarno, bi bili gospodarsko razvita dežela. Ker pa bomo imeli na tisoč prebivalcev absolventa tehnične visoke šole, pa ne bomo tehnično razvita dežela, ampak dežela, ki bo imela prevelik odstotek tehnične inteligence. To je ena stvar.

Druga stvar: Vse naše šole bolehajo na tem, da je pouk usmerjen v humanistično smer in ta humanistična smer niti ni napredna humanistična smer, ampak je bolj reakcionarna, malomeščanska kot pa napredna. Zato se dogajajo stvari, ki jih je tovariš referent v svojem referatu iznesel in lahko bi vam povedal še celo vrsto primerov za ilustracijo. Mislim pa da to ni potrebno. Gre za to, da je danes že dozorel čas, da damo v široko diskusijo problem kdaj naj se pravzaprav začne diferenciacija vzgajanja otrok po njihovih interesnih področjih in po dejanskih gospodarskih in družbenih potrebah, ker če bomo samo tožili, da v naših šolah ni politehničnega pouka, s tem problema še ne bomo rešili. S tem bomo sicer metodo pouka izboljšali, našim družbenim potrebam pa s tem ne bo zadoščeno. Mislim, da je treba, da že enkrat pri šolstvu ugotovimo, da je pri nas nastala cela vrsta šol ne iz gospodarskih potreb, ampak iz administrativnih potreb. Mi smo n. pr. letos zaprli 17 industrijskih šol. Po drugih republi-

lkah so še več teh šol zaprli. Imamo absolvente nekaterih strokovnih šol, za katere ne vemo, kje jih bomo zaposlili. To vse zaradi tega, ker se je nepravilno usmerjalo mladino v razne šole. Mislim, da mora vsak državljani socialistične dežele kakršna je naša, ki pošlje svojega otroka v šolo, imeti pred seboj tudi perspektivo, da bo njegov otrok izobrazil primerno zaposlen. Zato je preorientacija v celem našem šolskem sistemu po mojem mnenju neobhodna nujnost z vidika celotnih naših družbenih potreb. Po drugi strani pa tega problema ne smemo prepuščati zgolj strokovnemu kadru. Če bomo ta problem prepuščali zgolj strokovnemu kadru, potem ne bomo dosegli nič drugega kot to, da se bodo zboljšale učne metode, sam šolski sistem pa se izboljšal ne bo.

Kar se tiče vsebine pouka bi navezal svoje misli na to kar je rekel tovarš Krivic glede družbeno moralne vzgoje. Čas bi že bil, da izgine iz naših učbenikov in od povsod misel, da je cerkev, zlasti pa katoliška kdajkoli igrala neko progresivno vlogo, ker je nikoli ni. Ograjujem se od tega, da poedini duhovniki v nekaterih družbenih fazah preteklega razvoja niso morda igrali progresivne vloge, toda ne kot propovedniki katoliške cerkvene doktrine, ampak kot demokratični, nacionalno zavedni ljudje, ki so ta posel vršili kot izobraženi ljudje. Zato mislim, da naš pouk moralne vzgoje in tudi ostalih predmetov mora biti ne samo dejansko idejno napreden, ampak tudi borben. Če hočemo premagati ostanke preteklosti, potem ni dovolj, da vzgajamo otroke v šoli samo v neki verski toleranci. Mislim, da je vzgajati otroke samo v verski toleranci, premalo. Vzgajati starše v verski toleranci, je tudi premalo. Starše in otroke moramo vzgajati v borbenem duhu in to ne tako, da na koncu pouka prilepimo še moralni repek, ampak tako, da iz podajanja snovi sledi tudi logični zaključek, da iz vsakega predavanja sledi končno konfrontiranje naprednega in znanstvenega stališča z reakcionarnim in konservativnim stališčem. Naša šola bi morala vzgajati ateiste, ne samo versko strpne ljudi. Ne morem si predstavljati, kako naj se mlad človek sicer znajde v šolskem kolektivu. Navedel bi primer iz svoje družine. Moj otrok je šel v prvi razred in že ga je sosed začel vabiti k verouku. Doma sploh še ni slišal te besede. Vprašal sem ga, zakaj bi šel k verouku in je rekel, da zato, ker je tam lepo, dobi podobice itd. Iz tega se vidi, da katoliška cerkev že v prvem razredu vzgaja otroke, da so versko agresivni in da pridobivajo. Mi pa mislimo, da bomo storili ne vem kaj proti demokraciji, če bomo od otrok to zahtevali. Na ta način bomo tudi v društvi in pri prosvetnih delavcih zaostriili kriterij, kdo je lahko prosvetni delavec in kdo ne more biti.

Dotaknil bi se problema šolskih svetov in roditeljskih sestankov. Mislim, da so to izredno važne ustanove povezovanja šole z državljani, zlasti roditeljski sestanki in šolski sveti. Zato bi teh organov ne smeli zanemarjati. Tem organom bi morali dati široke kompetence. Tudi če bi

nastalo v začetku laviranje in vakuum v poedinih kompetencah, je to vendarle tista pot, po kateri bomo dosegli demokratizacijo šolskih ustanov. Prosvetni delavci si predstavljajo demokratizacijo v tem, da dobe monopol v teh ustanovah. To ni demokratizacija, ampak nasprotno, v tem se vidi želja priti izpod javne kontrole. Šola in vzgoja pa sta tako važni stvari, da nikdar ne moreta priti izven javne kontrole. Nasprotno, to javno kontrolo moramo samo jačati. Mislim, da so roditelski in šolski sveti oblika, neposredna oblika sodelovanja javnosti s šolo, kjer javna kontrola prihaja najbolj do izraza. Seveda je treba razvijati tudi iniciativo teh svetov v tem smislu, da se bodo angažirali tudi pri premagovanju materialnih težkoč, ki jih imajo šole. Po drugi strani bi se morali tudi mi ljudski odborniki angažirati v teh stvareh. To je konkretna oblika vzganja staršev, namreč v tem smislu, da ne bodo starši smatrali, da je učitelj tisti, ki o vzgojnih in šolskih problemih vse ve, ki ima prvo in zadnjo besedo, ampak da bodo razvili svoje odnose do šole v taki meri, da bodo tudi nekaj rekli k sistemu pouka in k celotnemu funkcioniranju šole. Res je, da smo po vojni popolnoma zanemarili poznavanje psihološkega lika mladih ljudi in rezultat je ta, da najslabši učitelj največ nauči. Zakaj? Ker enostavno vežba samo eno psihično sposobnost, to se pravi spomin. Mi pa vemo da intelektualno močni ljudje bolehajo na slabem spominu. Znanost je toliko razvita, da imamo leksikone, v katerih so vse stvari zapisane in kamor lahko pogledaš, v šolah pa gre za to, da se da otroku tisti minimum, ki otroka navaja na razmišljanje in da izide iz šole otrok, ki je borec za socializem, ne pa da je samo tolerantno razpoložen do socialistične družbe. Mislim, da je zlasti naloga velikih mest, da razvijejo iniciativo v tem smislu. Ne smemo pričakovati, da bo ta proces revolucionarno krenil naprej v okrajih, ki so morda ekonomsko manj razviti, ki imajo manj razvit sistem šolstva. V Ljubljani imamo sorazmerno dobro kvalificiran kader. Pet, šest let bo še vedno manjkalo učiteljev in profesorjev. Nujno moramo izhajati iz tega, da je vsak družbeni razred, ko je prišel na oblast, ustvaril take šole, ki so odgovarjale njegovim gospodarskim potrebam. Mi bi morali polemično obravnavati problem vzgoje in izobrazbe naše mladine na eni prihodnjih sej. To se pravi novi Mestni ljudski odbor bi moral razpravljati o ravni izobrazbe delovnih ljudi in kako to raven delovnih ljudi dvigati ne samo s predavanji, ampak tudi z vsemi drugimi oblikami, ki so jih v svetu iznašli. Če bomo to razvili, bomo dejansko ogromno doprinesli k temu, da bodo naše šole odgovarjale našim družbenim potrebam.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora Avšič Jaka: Svetu za prosveto in kulturo se torej nalaga sledeče:

1. Izvleček iz današnje diskusije naj bi se poslal šolam, ki bi ga na eni izmed svojih sej predavateljskega zbora obravnavale. V tem izvlečku bi bilo potrebno poudariti tisto, kar je za posamezne šole posebno važno, lahko tudi brez onega dela, ki se tiče samo dela Mestnega ljudskega odbora. O posameznih šolskih vprašanjih naj bi dali tudi svoje mnenje.

Dalje naj bi društvu profesorjev priporočili, da organizira nekaj predavanj o problemih socializma in o drugih problemih šolstva, ker mora biti naša neprenehna skrb da pomagamo kadru v politični vzgoji in načinu, kako naj prenaša na mladino visoko socialistično zavest.

3. Za šolske in roditeljske svete naj se izdela pravilnik, kot je predlagala tovarišica v diskusiji.

GORJANC JOŠKO

Morda bi povezali s tem še vprašanje učbenikov.

AVŠIČ JAKA

Nekatere stvari bo treba dati kot rezultat današnje diskusije Svetu vlade LRS za prosveto in kulturo v rešitev in tudi vprašanje učbenikov.

Za vse svete ljudskega odbora pa velja: Vsi naši sveti naj bi pripravili material in konkretne predloge, o čem naj bi se na prihodnjih zborih volivcev razpravljajo iz njihovega delokroga, tako da bi ljudski odborniki za nove zборе volivcev imeli material, o katerem naj bi MLO dobil odgovore volivcev in po njihovih željah demokratično odločal.

VRHOVEC STANE

Priponmil bi samo to, da bi bilo morda dobro z ozirom na važnost šolskih vprašanj sprožiti preko dnevnega časopisja širšo polemiko, da bi k tem vprašanjem dal pripombe ne samo učiteljski kader, ampak ljudje sploh.

BOLE DUŠAN

Ob koncu bi še enkrat poudaril potrebo, da že do začetka prihodnjega šolskega leta dobimo nove prostore za nekatere osnovne šole in nekatere srednje šole. Svet je dal predlog z ozirom na objektivne prilike, v katerih se nahajamo in je smatral, da je to najboljša pot, po kateri bomo v najkrajšem času prišli do novih šolskih prostorov. Glede na objektivne prilike smo predlog formulirali pogojno, to se pravi postavili smo zahtevo po gradnji novih šolskih poslopij pogojno, če ne bi bile izpraznjene stavbe, ki so prej služile šolskim namenom. V tem primeru bi morali več zidati. Če pa bomo dali v šolske namene prostore, ki sedaj ne služijo šolam, ki pa so včasih služili, potem bo seveda za prihodnje šolsko leto

odpadla nujnost zidave nekaterih poslopij. Seveda pa je to samo zasilna rešitev, ki ne izključuje, da bomo v bodoče morali prej ali slej pristopiti k zidanju novih modernih šolskih poslopij, ne nekih luksuznih poslopij, ampak poslopij, ki bodo odgovarjala modernim potrebam naše šole. Prej ali slej bo nastala tudi potreba, da zastarela šolska poslopja, ki danes sploh ne odgovarjajo več, nadomestimo z novimi modernimi poslopji. S tega stališča smo postavili te minimalne zahteve. Hotel bi poudariti, da je to nujen in pereč problem. Niti ne bo časa o zidavi in o obliki zidave razviti široke diskusije. Prilike namreč terjajo hitrega sklepanja, kajti če ne bomo takoj rešili tega problema, bodo v šolstvu nastale resne motnje.

Kar se tiče virov mislim, da je današnja diskusija pokazala, da niso samo proračunska sredstva tisti vir, iz katerega naj bi se adaptirala stara in gradila nova šolska poslopja. Poleg proračunskih sredstev je brez dvoma eden glavnih virov prispevek naših delovnih kolektivov. Mislim, da bo novo izvoljeni MLO skupno z zborom proizvajalcev moral rešiti prav vprašanje, na kakšen način naj delovni kolektivi prispevajo sredstva iz svojih razpoložljivih viškov za potrebe družbenega standarda, od česar bodo imeli sami oni koristi in tudi naše šolstvo. Dani so bili razni predlogi, kakor sodelovanje delovnih kolektivov s šolskimi sveti, dalje oblika patronatov nad posameznimi šolami itd. Mislim, da ni izključena možnost, da bi se ti fondi stekali v neki center z ozirom na to, da je treba upoštevati področje cele Ljubljane. Zbor proizvajalcev bo lahko v tem pogledu odigral precejšnjo vlogo. Dalje mislim, da ne smemo izpustiti iz vida tudi tega momenta, ki sem ga v poročilu poudaril, da so namreč ljubljanske srednje šole v precejšnji meri tudi republiškega pomena in da bo treba mobilizirati sredstva tudi v okviru republike.

Še enkrat bi poudaril razmerje med personalnimi in materialnimi izdatki v našem letošnjem proračunu, ki je 3 : 1. Povsod po svetu v naprednih deželah je to razmerje obratno. V skandinavskih deželah obsegajo personalni izdatki majhen odstotek vseh izdatkov za šolstvo, dočim tvorijo materialni izdatki večino. Mislim, da je tudi to eden od objektivnih razlogov, da naš pouk ne dosega tiste stopnje, kot bi jo moral in ki ovira izboljšanje sistema in metod dela na šolah. Torej vidimo, da je cela vrsta problemov, ki smo jih načeli, tesno povezana z rešitvijo materialnih problemov, z odnosom, ki ga bo naša družba zavzela do naše šole v pogledu materialnega vzdrževanja.

Dalje je današnja diskusija pokazala celo vrsto vprašanj, ki brez dvoma ne bi smela ostati samo znotraj naše skupščine, ampak je treba o njih razpravljati v javnosti, ne samo v krogu profesorjev ali učiteljev, ampak še bolj na široko. Mislim, da bi bilo treba o teh perečih

problemih diskutirati v najširši javnosti, na profesorskem društvu, na šolskih svetih, na zborih volivcev, v društvih prijateljev mladine, skratka v vseh organizacijah, ki se morajo zanimati za vzgojo naše mladine, tudi v delavskih svetih. S tem, da smo danes načeli te probleme, je brez dvoma dana iniciativa za tako javno diskusijo. Naša diskusija naj bo prispevek k diskusiji v široki javnosti in s tem, da bomo to diskusijo sprožili, smo že precej dosegli, na drugi strani pa je gotovo, da bo samo široka diskusija lahko prinesla rezultate in rešitev.

Predsednik Avšič Jaka.

Svet za kulturo in prosveto naj bi obdelal sugestije, ki so jih dali odborniki.

Nato je predsednik dal poročilo na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

2. Poročilo Komisije za urbanizem in promet o stanju lokalnega prometa v Ljubljani.

poda član Komiteja za urbanizem in promet tovarš

DROBEŽ FRANC

To poročilo, ki ga nameravam podati kot član Komisije za urbanizem in promet, se nanaša le na del dejavnosti lokalnega prometa v Ljubljani in to poročilo je razdeljeno na dva dela, in sicer: prvi del na konkretne naloge, ki jih je treba takoj izvršiti, drugi del pa obravnava misli, ki bi dale povod za široko diskusijo za bodočo izvedbo vozil, za bodoče pogoje ljubljanskega prometa. Povezano je z razpravo o urbanističnem planu, ki bo v kratkem sledila.

To poročilo bom podal kot član omenjene komisije in v imenu podjetja ECŽ iz sledečih razlogov:

Mnogokrat je bilo že govora o zastarelosti in izrabljenosti ljubljanskega tramvaja, vendar spričo težav, v katerih se je naša država znašla, je treba zastarelost in celo izrabljenost ter s tem tudi negospodarnost, še dopuščati. Ker pa je postalo stanje naših voz in usmernikov, ki napajajo tramvajsko omrežje z električno energijo tako, da se lahko vsak trenutek obrat ustavi, smatram za potrebno, da v imenu delavskega sveta in v svojem imenu, obvestim ljudsko skupščino našega mesta o kritičnem stanju, ker ne moremo več prevzeti odgovornosti za nemoten obrat tramvaja.

Vam vsem je znano, da ima tramvaj svojo električno postajo, v kateri s pomočjo dveh živosrebrnih usmernikov pretvarja izmenični tok

v istosmernege, ki služi za pogon tramvaja in trolejbusa. Ta napajalna postaja je bila zgrajena leta 1931. Pri gradnji je bil predviden en usmernik kot stalna rezerva za slučaj defekta na usmerniku, ki je v obratu. Vsekakor pa je bilo predvideno, da en sam usmernik krije vso potrebo. Za slučaj razširitve obrata je bilo predvideno, da se vgradi tretji enak usmernik, tako da bosta dva v obratu, tretji pa v rezervi. V povojnih letih se je število prevoženih 7,600.000 potnikov pri 1,744.000 km v letu 1938 dvignilo na 45,000.000 potnikov in 2,984.000 km v letu 1950, danes pa bomo prevozili v tem letu 27,000.000 potnikov in 2,700.000 km. V naslednjem letu se bo pri ustaljeni tarifi število prevoženih potnikov gotovo dvignilo. Poleg tega smo uvedli še trolejbusno linijo, ki sama potroši s tremi vozovi eno petino potrošene energije, zaradi večje brzine in težkih voz. V takih pogojih je en usmerjevalec celo leto polno obremenjen, dočim mora v zimskih mesecih in v dneh večje obremenitve biti v obratu tudi drugi. Iz tega sledi, da služi drugi že rednemu pogonu in smo torej brez rezerve prav v času, ko ljudje prevoz najbolj potrebujejo.

Defekt na enem usmerniku ima za posledico redukcijo obrata na eni strani, na drugi strani pa neprestano polno obremenitev drugega usmernika, kar pri njuni starosti lahko povzroči okvaro še na njem in s tem zastoj celega obrata.

Ker popravilo usmernika zahteva, da se ga odpre, zahteva vsaka poškodba usmernika zastoj najmanj za 20 dni, da se vzpostavi zopet promet.

Pregled usmernikov je pokazal, da so vsi njuni sestavni deli že dotrajani (napokane anodne glave, napokani porcelani in najeden hladilni kotel). Tudi instalacija je ostarela, kar dokazuje prav zadnji defekt. Da se približuje usmernikom konec oziroma da je potrebna njihova generalna obnova, dokazuje statistika napak. Prva napaka se je pojavila po šestih letih, sedaj pa si slede napake že po par mesecih, kar seveda ni več dopustno brez rezerve.

Pregled napak:

Usmernik številka 1: 19. 2. 1942, 12. 8. 1945, 5. 6. 1947, 13. 2. 1952.

Usmernik številka 2: 10. 8. 1937, 16. 2. 1944, 6. 11. 1945, 8. 5. 1951, 20. 2. 1952, 25. 9. 1952, 10. 11. 1952.

Vsak usmernik ima do sedaj že nad 87.000 ur, dočim je bila garancija tovarne le za 24.000 ur, kar je jasen dokaz, da sta že zdavnaj preživela svojo predvideno dobo brezhibnega obratovanja. Potrebna sta generalnega popravila z izmenjavo sestavnih delov, kar pa je možno le, če bo montiran tretji agregat.

Tudi transformatorji niso še bili v reviziji, ki ni možna, dokler ni rezervnega usmernika, čeprav je že nujno potrebna. Potrebna je tudi predelava instalacije, ki pri tako slabem stanju ne preprečuje dovolj možnosti, da je eventualen preboj ne uniči v celoti. Za tako predelavo pa bi bilo zopet potrebno ustaviti cel obrat.

Iz navedenega sledi:

1. V to zimo gremo brez rezervnega agregata.
2. Obstoji možnost istočasnega defekta obeh agregatov in s tem ustanovitve obrata.
3. Celotna naprava je potrebna generalnega popravila, ki je možno le, če se postavi tretji agregat.
4. Tretji agregat je potreben tudi z ozirom na današnjo obremenitev prometa, kjer znaša skupni učinek voz v obratu 2386 kW, medtem ko je skupni učinek obeh usmernikov le 1240 kW.

Če nam odpovesta oba usmernika istočasno in stojimo v najboljšem slučaju le 20 dni, pomeni to cca 12.000.000 dinarjev izgube, s čemer je plačana že skoraj tretjina celotne usmerjevalne naprave. Pri tem niti ne upoštevamo izgube, ki jo bo imela industrija mesta zaradi zastoja tramvajskega prometa in ostalih moralno-političnih posledic.

Naše mnenje je, da iz vseh gospodarskih vidikov in z ozirom na perspektivo razvoja gospodarstva Jugoslavije obdržimo elektrificirana prevozna sredstva. Zato je izdatek za obnovo napajalne postaje in njeno razširitev s še enim agregatom v skladu s perspektivo, čeprav je že sam po sebi nujen in neodločljiv tudi brez tega. Z ozirom na sedanje prilike bi ta investicija stala okrog 40.000.000 dinarjev, dočim bomo točno vrednost podali šele po odgovoru tovarn, od katerih smo zahtevali proračune.

Ves razvoj omrežja se ne bo bistveno oddaljil od sedanje oblike zvezde, zato bo to omrežje vedno potrebovalo centralno napajalno postajo v sredini. V podaljšanju linij proti Črnučam in Mednu bodo potrebne pomožne avtomatske postaje, tako da premaknitev mesta centralne napajalne postaje ne pride v poštev. Investicija tretjega agregata je torej utemeljena tudi s perspektivo razvoja mreže, zato ni bojazni, da bi ta vsota ne bila smiselno investirana. Predlagam, da se ta investicija odbori. Kritje za to investicijo bi najmanj z eno tretjino krili iz amortizacijskega sklada, za ostalo pa bi potrebovali dolgoročno posojilo. To predlagam kljub novi uredbi o prepovedi vsakega uvoza za amortizacijska popravila, kajti vprašanje je treba rešiti z ozirom na ogroženost prometa in podjetja. To je en problem, ki je neodločljiv.

Drug problem, ki lahko zahteva omejitev obrata že tudi v tem letu, je 13 takozvanih opatijskih voz. Ti vozovi so bili grajeni leta 1901 in so prekoračili svoje 50. leto uporabe, čeprav predelani. Tako motorji kot

vozilo je popolnoma dotrajano, kar je po 50. letih uporabe razumljivo. Notranja uprava je določila komisijo, ki raziskuje sposobnost teh voz za promet z ozirom na varnost potnikov in prometa. Zahtevala bo najbrž kasacijo teh voz, če jih ne bo kasiralo že kar mokro vreme letošnje zime. V tem primeru nam ostane le 24 motornih voz, medtem ko bi jih v zimskih mesecih potrebovali v obratu najmanj 34. Tako nam to zimo grozi redukcija prometa tudi zaradi pomanjkanja motornih voz.

To sta samo najbolj nujna razloga, ki zahtevata takojšnjo investicijo, da se omogoči obstoj našega prometa. S tema dvema problemoma v zvezi pa je treba rešiti problem omrežja v celoti, kajti celotno omrežje je v izredno slabem stanju v tehničnem oziru, kot tudi komercialnem, in zato ni mogoče rešiti samo problem teh voz, ne da bi imeli pred očmi bodočo obnovo celotnega omrežja.

Stanje prog je obupno. Vse proge, ki so vozile izven mesta, so bile pred 20 leti grajene samo provizorično kot enotirne s slabo podlago s perspektivo trajanja 10 let, ker ni bil rešen problem Tržaške, Celovške in Šmartinske ceste. Žalsko progo so gradili s starimi pragovi, vendar je držala dobro 14 let. Sedaj pa je potrebna izmenjava vseh pragov in ureditev gramozne grede.

Proga na Celovski cesti je bila tudi predvidena le za 10 let.

Zato se ni investiralo denarja za odvajalne naprave za vodo in solidno podlago. Podlaga je bila valjana s 4 tonskim valjarjem, osni pritisk naših voz pa je 7 ton. Tudi ta proga je vseeno vzdržala brez popravil 15 let, potem pa je začela vidno propadati. Ker se med in po vojni, t. j. 10 let, ni sproti popravljala, je danes, lahko rečemo, razrušena, dočim so tračnice še zelo dobre. Negospodarnost torej ne leži v tramvaju, ampak v slabi takratni izvedbi proge.

Pogrezanje tračnic ne povzroča samo neprijetne vožnje, ampak uničuje tračnice, ki so sicer le malo obrabljene, in vozove, poleg tega pa občutno znižuje brzino voz. Z nižano brziho raste cena prevoženega kilometra in s tem izdatki. Da progo vzdržimo vsaj za zasilen promet, jo neprestano izpodbijamo, kar nas stane vsak km za 400.000 dinarjev več, kot amortizacija temeljite obnove. Ker izpodbijamo letno najmanj 10 km proge, pomeni samo to 4.000.000 dinarjev izgube na leto. Obnova podloge pa je potrebna na vseh progah v dolžini 26 km in bi morala biti izvršena tekom dveh let.

To so le tehnični nedostatki sedanje proge. S prometnega vidika pa nam povzroča enotirna proga nizko komercialno brziho in vnaša neelastičnost v promet. To ima za posledico po kalkulacijah, ki so bile izvršene, 18 do 20.000.000 izgube na leto. Da odpravimo to izgubo, je potrebna izgradnja drugega tira na Vič, v Št. Vid in Moste, v kolikor bi ostali pri tramvajskem prometu.

Trolejbusna proga ni dovolj izkoriščena iz dveh razlogov: zaradi prevelikih intervalov odbija precej potnikov, ker ta interval ne nudi prihranka časa prebivalcem najmočnejše naselbine ob tej liniji t. j. Bežigradu, posebno, ker jih ne pripelje v mesto.

S podaljšanjem v mesto bi ta linija močno pridobila na pomenu, istočasno pa bi se pocenila eksploatacija te linije, ker bi na isti liniji obratovalo več voz. Danes stane namreč zaradi dolgega napajanja voda, ki ne služi za obrat na Prešernovi cesti in majhnega števila vozil, ki obratujejo na tej liniji, prevožen km 75 din, dočim bi pri podaljšanju v mesto in 6 minutnem presledku stal le 54 dinarjev.

Da se odpravita ta dva nedostatka je treba zgraditi zanko v Stožicah, ki bi zmanjšala presledek med voznimi na delu proge bližje mestu, in podaljšati progo skozi mesto v drugo periferijo.

To so torej vsi nedostatki našega omrežja. Ob tej priliki se postavlja vprašanje, ali se izplača v Ljubljani obnavljati tramvaj, ali ni morda bolj smotno namesto obnove tramvaja uvesti trolley oziroma avtobus ali obdržati kombinacijo dveh oziroma treh vrst vozil.

To vprašanje smo pri našem podjetju v sodelovanju s strokovnim svetom mestnih prometnih podjetij Jugoslavije temeljito proučili in preštudirali razloge, ki so vodili do odločitve drugih mest v državi.

Osnovni zaključek je ta, da povsod izhajajo iz enotnega stališča, izbrati tisto sredstvo, ki omogoča najcenejši prevoz potnikov.

Kot vozilo je zaradi dolge življenjske dobe najcenejši tramvaj, posebno ker se lahko dodajajo prikolice, troši manj električne energije in nima dragih gum. Trolley je cenejši od avtobusa zaradi večje življenjske dobe ter manjših stroškov za vzdrževanje. Avtobus je kot vozilo najdražje, čeprav je kupni cena najnižja, ker je življenska doba najmanjša. Trolley in tramvaj zahtevata res velike izdatke za stabilne naprave (posebno tramvaj), ki pa se porazdele na vozove, ki obratujejo na njih. Te stalne naprave imajo dolgo življenjsko dobo in je zato sorazmerno majhen letni izdatek, ki odpade na en voz. Ta izdatek je toliko manjši, kolikor več voz obratuje na njih. Število voz pa zavisi od števila potnikov, ki jih je treba prevoziti. Čimveč je potnikov, več je potrebnih voz in manjši znesek se dodaja ceni vozila za stabilne naprave. Zato obstoji pravilo, da je vrsta vozila odvisna od gostote intervala med vozovi to je pri majhnem številu voz na progi (velik interval) je najcenejši avtobus, pri velikem številu voz (majhen interval) pa tramvaj oziroma trolejbus. Seveda je važen faktor tudi vzdrževanje vozila in cena pogona. Da določimo rentabilnost posameznih vrst prometnih sredstev, smo izdelali kalkulacije za prevožen km z ozirom na naše celotno omrežje, predpostavljajoč v celem mestu isto vrsto vozila in dobili sledeči rezultat na podlagi

cen brez uvoznih faktorjev s predpostavko, da se vse zgradi na novo (osnovne cene iz septembra meseca):

Prevožen kilometer tramvaja 42 do 47 dinarjev.

Prevožen kilometer trolejbusa 53 do 60 dinarjev.

Prevožen kilometer avtobusa 60 do 66 dinarjev.

Območje cen je podano, ker je tudi življenjska doba podana z območjem. Zato velja prva vrednost za najdaljšo, druga za najkrajšo življenjsko dobo. Mednarodna literatura in jugoslovanske izkušnje navajajo sledeče življenjske dobe:

Avtobus 5 do 8 let in letno največ 70.000 prevoženih km.

Trolejbus 10 do 15 let, in letno največ 85.000 prevoženih km.

Tramvaj 25 do 30 let in letno največ 90.000 prevoženih km, oziroma življenjska doba vozil v prevoženih km po mednarodnih izkušnjah:

Avtobus 350.000 do 500.000 km.

Trolley 800.000 do 1,200.000 km.

Tramvaj 1,800.000 do 2,500.000 km.

Izkušnje Beograda in Zagreba z avtobusom kažejo, da doseže avtobus največ 130.000 km brez generalnega popravila, s tremi generalnimi popravili pa do 300.000 km, dočim v Beogradu še noben trolley ni šel v generalno popravilo, čeprav so prekoračili že 350.000 km. Kakšna je trpežnost tramvajskih vozil, pa smo se prepričali v Ljubljani.

Kaj predstavljajo razlike v ceni prevoženega km, nam pokažejo letni izdatki, ki bi znašali za tramvaj 113 milijonov, za trolejbus 143 milijonov, za avtobus pa 162 milijonov.

Velika razlika med tramvajem in trolejbusom nastane v ceni zaradi visoke cene gum in električne energije.

V vseh računih je namreč upoštevano še vedno nesorazmerje v ceni električne energije, ki znaša 6 dinarjev za kWh in 35 dinarjev za kg nafte, kar je nerealno. Čeprav je cena električne energije znatno previsoka z ozirom na perspektivo elektrifikacije, je vseeno za mesto s takim prometom kot ga ima Ljubljana tramvaj že cenejši. Ta naš rezultat se sklada z nemškimi in švicarskimi izkušnjami, ki imajo približno podoben položaj, kar se tiče gume in nafte.

Visoka cena električne energije je kriva, da je cena prevoženega km trolejbusa sorazmerno blizu avtobusu, kar v drugih državah, ki imajo pogoje za elektrifikacijo ni slučaj. Podobne prilike so le v Ameriki in Angliji, kjer imajo dovolj nafte, tako da sta ceni obeh vozil blizu. Vendar tudi tu uporabljajo po statistikah mednarodne organizacije prevoznih podjetij vedno več trolejbusov v mestih, ker ceste niso še tako široke in zatrpene, da bi pomenil trolejbus s svojo gibljivostjo 9 m praktično isto kot tramvaj: oviro ostalemu prometu. Velike širine cest v takih

mestih podraže in otežkočajo konstrukcijo vozne mreže, medtem ko trolejbus ne vnese na cesto bistveno večje pokretljivosti kot tramvaj za take velemestne širine cest.

V takih mestih avtobusne postaje miso oddaljene manj kot 500 m, dočim so v Ljubljani med 200 in 400 m. Za take razdalje je Diesel motor in menjalnik neekonomičen, medtem ko se lahko uporablja z uspehom pri razdaljah, ki so večje od 500 m. V omenjenih državah imajo lastne tovarne avtobusov in s tem za vse tipe voz vedno na razpolago rezervne dele, dočim je pri nas to vezano na veliko zalogo rezervnih delov ali na uvoz z vsemi težkočami. V Beogradu imajo od 92 avtobusov le 65 tehnično sposobnih to je 71 %, dočim je tehnična sposobnost pri trolejbusih največ 85 %, za tramvaj pa najmanj 90 %.

Električni motor je za pogoste pogone nedosegljiv v ekonomičnosti in trpežnosti. Zato v mestih z gostimi postajami trolejbus prevlada avtobus posebno, če gibljivost 9 m zadošča. Trolejbus zahteva manjše vzdrževanje, nudi večjo udobnost, tišino in čistočo, seveda pod pogojem, da je število voz tolikšno, da izgradnja omrežja predstavlja sorazmerno majhen izdatek na vozilo, tako da sta ceni prevoženega km avtobusa ali trolejbusa približno enaki.

Izven vsakega dvoma je, da je avtobus najdražje prevozno sredstvo, kjer so pogoji za vsa tri vozila.

Pri vsem tem moramo imeti pred očmi, da si vse države v cestnem prometu ne privoščijo nobenega luksusa, ker je zahteva povsod po najcenejšem prevozu in se zato strogo drže izbire najekonomičnejšega vozila. Če so se odločile vkljub pogojem za trolejbus ali celo tramvaj za avtobus, so to naredile iz nujnosti prometa pri neveliki razliki v cenah prevoženega km in velikem številu potnikov. Pri tem so se pač odrekle svojemu dobičku z ozirom na zahteve ostalega prometa, potniki pa imajo še vseeno relativno poceni prevoz, ker so vozila v takih mestih vedno dobro zasedena in s tem cena prevoženega km na potnika nizka. Če bi se v Ljubljani v tramvaju ali trolejbusu vozilo še enkrat več ljudi (torej preko celega dneva bolj enakomerno), bi bil pri isti ceni lahko dohodek še enkrat večji. Pri majhnem številu potnikov pa je nujno treba zvišati tarifo, kar zopet zniža število potnikov in tako mora podjetje propasti oziroma postati breme gospodarstva mesta. Tudi zvečanje intervala med vozili (od 6 na 10 minut) ne bi izboljšalo gospodarnosti, ker bi v ljubljanskih prilikah imelo to za posledico znižanje števila potnikov.

Nafta in guma sta za nas uvozni artikel, katerega ceno določa neodvisno od našega notranjega razvoja svetovni trg in politične razmere. Obadva sta material vojne industrije in masovno iskana artikla. Zato je vedno bolj verjetno zvišanje njih cen kot znižanje. Medtem ko drugi obrati lahko prenesejo njih zvišanje ali pa opuste njih uporabo, v mest-

nem prometu to ni mogoče. Imamo 40 % potnikov, ki niso nujno navezani na tramvaj in se ne vozijo več, če se cene zvišajo. Zato zvišanja ne moremo prenesti več. Kakšen je vpliv gum na ceno prevoženega km, kaže sestav cene prevoženega km trolejbusa oziroma avtobusa. Pri ceni ene gume 105.000 dinarjev znaša izdatek za gumo 20 %, danes pa so gume že po 150.000 dinarjev po uradnem kurzu nabave deviz in brez faktorja, kar pomeni že 28 % celotnega izdatka.

Ne morem na tem mestu podati podrobne analize v zvezi z izbiro sredstev, ki jo vrši že 3 mesece naše podjetje, ampak sem navajal le najvažnejše faktorje. Potniška cestna prevozna sredstva so tako povezana s splošnimi interesi prebivalstva, da mora pri izbiri reči prebivalstvo zadnjo besedo. Podjetje ECZ je prišlo do zaključka, da je za Ljubljano pri trenutni situaciji, ko so tračnice in 24 tramvajskih voz še sposobni za promet najmanj 10 let, tramvaj znatno cenejši. V kolikor bi bila tramvajska dvotirna proga in tramvaj iz urbanističnih razlogov v ozkih ulicah nemogoč iz prometnih vidikov ali pa v nasprotju s turističnimi interesi mesta, pride v poštev trolejbus za vse območje, kjer naj bi se vzdrževal promet vsakih 6 minut. Avtobus je umesten le za proge, kjer si vozila slede najmanj v presledku 15 minut.

Smatram, da je potrebno, da si ustvarimo tudi perspektivo poteka našega prometa, ker je ta postopek vezan na odločitev glede izbire vozila oziroma na odločitev, ali naj nadomestimo tramvaj v celoti s trolejbusom takoj, ali zaenkrat samo delno, ostalo pa potem, ko bodo tramvajski vozovi in tračnice izrabljeni. V tem času, to je v dobi 10 let, bi se tudi gospodarske razmere izboljšale in ustalile.

V obeh primerih je potrebno, da odpade tramvaj na progi za Moste preko Poljan in na progi za Rudnik, Ježica pa se priključi na te nove trolejbusne proge. Ozke ceste kot so Čopova, Poljanska, Trubarjeva in Zaloška cesta, ki imajo poleg ožine še ostre ovinke, za tramvaj niso primerne.

Popravilo enega km proge v kockanem cestišču stane po proračunu 3.600.000 dinarjev. Če upoštevamo, da bo polovica voda vpetega na hiše, polovico pa na drogovi, bo približno 1 km trolejbusnega voda stal prav toliko. Celotna investicija za trolejbusno ilnijo od Vilharjeve ceste v Mostah s podaljškom za 1 km v skupni dolžini 5 km bi stala cca 20.000.000. — Celotna dolžina proge Ježica—Moste bi znašala 9 km, za kar je potrebno pri komercialni brzini 18 km in 6 minutnem intervalu, upoštevajoč rezervo, 11 voz. Treba je torej nabaviti še 7 voz. Teh 7 voz bi stalo, če računam trolejbus po 10.000.000, 70.000.000 dinarjev. Predelava te proge na trolejbus zahteva izločitev tramvaja istočasno tudi na progi za Rudnik. Na tej progi bi po našem mnenju bil najbolj umesten avtobusni promet, zato ker je število potnikov sorazmerno majhno, isto-

časno pa bi se poizkusila nova trasa od Karlovškega mostu po Gruberjevem obrežju, po obrežju Ljubljanice preko Šentjakobskega mostu po Vegovi in Wolfovi do postaje. S tem bi se približali prebivalcem Trnovega na Opekarski in Emonski cesti ter s tem delno zadostili tudi potrebam Trnovega. Poleti, ko na teh linijah ni prometa, bi povečali interval, preostale vozove pa uporabili za dovoz potnikov na kopanje. Rudniško progo bi podaljšali za kak km tako, da bi bila v celoti dolga 5 km in vozila potnike direktno v mesto. Za to progo bi potrebovali 5 avtobusov, kar zneso 40.000.000 dinarjev.

Ko bi se ta linija utrdila in določila trasa dokončno, bi se pri povečanem številu potnikov tudi ta uvedla kot trolejbusna.

Ta del obnove našega omrežja bi stal skupno po priliki na tržišču meseca septembra okrog 190.000.000. S tem bi bilo izločeno iz prometa šele 9 voz od 13, ki jih je treba izločiti. Tramvajsko preostalo omrežje bi še vedno tvorilo neko celoto, ki bi povezovalo vse najvažnejše predele mesta. Uvedena trolejbusna in avtobusna linija pa bi bili preizkus obeh sistemov v mestnem prometu.

Nadaljna izločitev starih voz bi bila mogoča šele z obnovo in izpolnitvijo preostalega tramvajskega omrežja.

Podal bom pregled izdatkov za obnovitev in dopolnitev še preostalega omrežja in sicer za slučaj obnove tramvaja in za primer uvedbe trolejbusa tudi na teh linijah. Ločeno podajam izdatke za linijo oziroma progo in vozila po posameznih sektorjih (v milijonih dinarjev):

	Tramvaj				Trolley		
	dolžina proge	linija	štev. voz.	vozila	linija	štev. voz.	vozila
Ajdovščina—Remiza	2,8 km	40	7	—	30	10	100
Remiza—Šentvid	2,7 km	86	—	—			
Vič—Ajdovščina	2,7 km	19	4	—	15	4	40
Ajdovščina—Žale	3,1 km	12	4	—	15	4	40
Ajdovščina—Bolnica	—	—	5	—	4	4	40
Skupaj		157 milj.			64 milj. 220 milj.		

Za obnovo in dopolnitev tramvaja bi bilo potrebno torej 127 milijonov dinarjev manj kakor za uvedbo trolejbusa. Z upoštevanjem prodaje demontiranih tračnic za 60 milijonov, je izdatek za trolejbus še vedno 224.000.000 dinarjev. Upoštevati pa je treba, da zahteva uvedba trolejbusa razširitev Celovške ceste najmanj za 3 m na celem sektorju do Šentvida, kar pomeni dodaten izdatek cca 30.000.000 dinarjev. Važno je tudi v današnji situaciji, da obnova tramvaja zahteva le malenkosten

uvoz, dočim uvedba trolejbusov zahteva uvoz večine materiala in je zato navedeni iznos zelo negotov. To je šele razmerje investicij za oba slučaja na tem delu omrežja. Primerjajmo še oba sistema na tem delu omrežja v eksploataciji. Tako trolejbus kakor tramvaj morata prepeljati isto število km, če imata oba isti interval, le da bo trolejbus opravil te km z manj vozili, v kolikor je hitrejši. Ker pa je njegova kapaciteta manjša od tramvaja s prikolico, pa je zato potrebno več trolejbusov. Pri komercialni brzini tramvaja 16 km na uro, bo 20 voz prevozilo v enem letu 1,900.000 km.

Pri istem številu prevoženih km bi bila kapaciteta tramvajskih voz 2040, trolejbusov pa 1760. Potrošena energija na leto znaša pri istih km za tramvaj 1,800.000 kWh, za trolejbus pa 3,460.000 kWh, kar pomeni v din za tramvaj 10,950.000, za trolejbus 20,750.000, število prevoženih potnikov pa bi bilo isto.

Računajmo sedaj, da je življenjska doba tramvaja z ozirom na stare vozove in tračnice brez posebne specialne podloge tirov enaka življenjski dobi trolejbusov, to je najmanj 10 let.

	Tramvaj		Trolley	
	na leto	na km	na leto	na km
Amortizacija obnove	35,000.000	19,00	48,600.000	25,60
Vzdrževanje s popravili	12,600.000	6,62	16,200.000	8,50
Bandaže - gume	1,570.000	0,30	18,000.000	10,50
			(že danes 15)	
Energija	11,000.000	5,80	20,900.000	11,00
Promet	14,900.000	8,83	15,400.000	8,12
Uprava	3,800.000	2,00	3,800.000	2,00
Akumulacija	10,900.000	5,74	11,000.000	5,80
Eksploatacija skupno	54,870.000	28,3	85,300.000	45,92
Skupno z amortizacijo	88,870.000	47,29	133,9	60,5

Razlika pri samih eksploatacijskih stroških znaša 31,5 milijona na leto. Prometni stroški pri trolejbusu so vkljub večji brzini in manjšem številu osebja večji zaradi neprimerno višje zavarovalnine.

Iz teh števil, ki so pri sedANJI situaciji lahko samo slabše za trolejbus spričo slabih kupnih pogojev in vedno višje cene gum, je razvidno, da je tramvaj cenejši z ozirom na dejstvo, da ni treba nabaviti novih tramvajskih voz in tračnic. S prodajo teh voz bi ne krili 300.000.000, iki jih bodo prihranili v uporabi tekom 10 let. Seveda po zunanosti ne bodo enaki kot novi trolejbusi. Po petih letih uporabe trolejbusov pa

glede zunanjšega izgleda ne bo velikih razlik. To je groba primerjava, ki pa zadostuje za oceno rentabilnosti.

Obnova tramvaja na teh sektorjih bi uvedbo enotnega vozila odložila tako za 10 let in s tem predstavljala počasen prehod na vozilo, ki bi se v praksi pokazalo kot najbolj rentabilno. Odločitev bi tedaj slonela na lastnih izkušnjah in prehod se bo vršil v ustaljenih razmerah, z drugim tirom na Viški in Šentviški progi. Pri izvedenem dvotirnem sistemu bi potrebovali samo 20 voz (dočim jih imamo 24, ki so za promet sposobni še sigurno za 10 let, kar odgovarja minimalni življenjski dobi trolejbusov).

Če se volivci z mestno ljudsko skupščino odločijo za trolejbus in sprejmejo sorazmerno višjo ceno, potem se postopek obnove začne najprej na progi Šentvid—Vič (vpeljavati trolejbus in ga povezati z Ježico, nato pa preiti v čim krajšem času, najkasneje v treh letih na vse ostale proge). V tem primeru bi potekala obnova v sledečem vrstnem redu:

Najprej Ježica—Vič, potem Šentvid do Krakovskega mostu s perspektivo podaljšanja trase preko Šentjakobskega mostu po že omenjeni trasi na Rudnik. Nato Ajdovščina—Žale in kot zadnja Moste—Ajdovščina—Kolodvor—Bolnica ter uvedba avtobusa na Rudnik.

Potrebna investicijska vsota je torej v slučaju delne ohranitve tramvaja okrog 350.000.000, pri uvedbi trolejbusa v celotno omrežje pa 480.000.000 dinarjev. Prvi znesek, če računamo, da se mora amortizirati v 10 letih, moremo amortizirati iz lastnih sredstev, če upoštevamo da imamo letno 35.000.000 amortizacijskega sklada in da bomo pri višji komercialni brzini prištedili že preje omenjenih 18.000.000 letno. Drugi znesek pa bo že pri sedanji višini previsok za kritje s sedanjo tarifo.

Ker je rekonstrukcija proge na Celovski cesti in Žalske proge veznana na izvedbo obeh cest, je treba, da se tudi ti dve izvedbi določita tako, da bomo mi lahko pripravili projekte. V nasprotnem primeru bomo lahko zopet gradili »začasno« kot so iz istih razlogov gradili obe ti dve progi pred 20 leti in s tem tvegali velike vsote našega skupnega denarja.

Da ponovim na kratko:

Nujno potrebno je osigurati dotok električne energije z uvedbo tretjega usmernika in takoj najti posojilo. Omrežje v celoti zahteva obnove. V Ljubljani govori večina pogojev za ohranitev elektrificiranih prevoznih sredstev. Nedvomno je koristno uvesti trolejbus skozi mesto preko Poljan v Moste zaradi ozkih cest, in na Rudnik avtobus iz istega razloga in vsled majhnega števila potnikov. Ostane pa odprto vprašanje, ali naj se na ostalih linijah obdrži še tramvaj za dobo 10 let, ali naj se že danes, mislim, v prihodnjih par letih nadomesti s trolejbusom.

Uvedba trolejbusa bi tudi na teh linijah zahtevala znatno višjo amortizacijo kakor tudi višje eksploatacijske stroške. Za izvedbo katerekoli od teh dveh rešitev pa je nujno dokončno rešiti projekte regulacije cest, da se pravočasno pristopi k projektiranju naših linij in poizkusi v čim večji meri proizvajati potrebni material v Jugoslaviji. Dasi ni mogoče računati na potrebno posojilo za obnovo, rekonstrukcijo omrežja že v prihodnjem letu, je vendar treba pristopiti k dokončni odločitvi.

To poročilo je podano iz stališča in izkušenj podjetja, vendar pa smo imeli pred očmi interese celega mesta Ljubljane. Prepričan pa sem, da bo diskusija odkrila še marsikatero pomanjkljivost.

Seja se nadaljuje ob 15. uri.

Predsednik da poročilo o stanju lokalnega prometa v Ljubljani v razpravljanje.

ING. LAPAJNE - OBLAK SONJA

Poročilo tov. Drobeža ni bilo poročilo komisije za urbanizem in promet kot rezultat njenega dela, temveč je to poročilo podjetja Električne cestne železnice, katero so oni sestavili v sodelovanju s svojimi in tujimi strokovnjaki. Komisija se je z ozirom na napovedan dnevni red za današnje zasedanje sestala skupaj s Svetom za gradbene in komunalne zadeve v ponedeljek zvečer in obravnavala predložene probleme in ugotovila, da je za rešitev tako važnih problemov potreben temeljit študij in vsestransko obravnavanje. Ugotovila je tudi, da je nevarnost prekinitve tramvajskega prometa zaradi čestih okvar na usmernikih in njih izrabljenosti resnično velika in da ne moremo od nikogar zahtevati, da garantira za nadaljnje neprekinjeno obratovanje, ker je tovarna, ki je postavila usmernike leta 1931 garantirala za 24.000 kW ur, vsak usmernik pa ima do sedaj že izvršenih 87.000 ur. Zato smo sklenili, da bi skupščini predlagali, da dovoli Električni cestni železnici najetje posojila in posreduje pri republiških in zveznih organih, da se ne plača faktorjev pri uvozu in še za druge ugodnosti.

Glede rešitve drugega vprašanja, to je kakšno vrsto vozil bomo za lokalni promet uvedli, pa je bilo sklenjeno na prej omenjeni seji, da se pri Svetu za komunalo ustanovi posebna komisija, ki bo to nalogo izvršila. Istočasno pa je potrebno takoj pristopiti k sistematičnemu razpravljanju urbanističnega projekta za Ljubljano, ker brez načelne rešitve glavnih prometnih žil v Ljubljani ne bo mogoče pravilno rešiti vprašanje lokalnega prevoza.

Glede urbanističnega projekta bi poročala skupščini, da je naša komisija pregledala kaj je Urad za regulacijo Ljubljane na tem projektu sedaj izvršil. Urad je izdelal rešitve skoraj vseh problemov, ki zadevajo in rešujejo posamezne elemente urbanističnega projekta mesta

Ljubljane. Komisija se ni spuščala v pravilnost izvršitve urbanističnega projekta, ker za to ni bila poklicana, ker o tem mora razpravljati vsa Ljubljana, predvsem pa naša skupščina. Da bi se pa ta diskusija omogočila, smo sklenili, da se za diskusijo čimprej izdajo v primerni obliki od Urada za regulacijo izdelane osnove in predlogi za rešitve urbanističnega projekta Ljubljane. Vsi ti načrti so že v tisku in je sedaj samo od tiskarne Ljudske pravice odvisno, ali bo to gotovo že do praznika 29. novembra, sigurno pa bo gotovo po zagotovilu tiskarne v začetku drugega tedna. Po en izvod bo prejel tudi vsak član Mestnega ljudskega odbora. Na podlagi tega tiskanega materiala bo treba organizirati široko diskusijo in na podlagi te rešitve posameznih elementov urbanističnega projekta.

KRIVIC VLADIMIR

Ljudski odborniki poročila o stanju lokalnega prometa v Ljubljani niso prejeli pravočasno, zato mislim, da bi bilo danes o tem problemu nemogoče temeljito razpravljati.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora predlaga, da bi se na današnji seji razpravljalo predvsem o tem, ali naj bi Mestni ljudski odbor dal garancijo Električni cestni železnici za najetje posojila do višine 40.000.000 dinarjev, ki jih potrebuje za nabavo novega usmerjalnika.

ŠEFIC LUDVIK

Smatram, da je predlog komisije zelo umesten, ker vemo, da je bil že leta 1947 ta problem aktualen. Zato predlagam, da se nujno sklepa o tem, da dobi Električna cestna železnica sredstva za nabavo tega usmerjalnika.

ING. STARE OSTOJ

Smatram, da je Mestni ljudski odbor prvi poklican, da da garancijo, ker je treba zasigurati, da se bo tramvajski promet nemoteno vršil.

JELENC ALEŠ

Stanje na napajalni postaji je tako, da lahko vsak čas pričakujemo ustavitev prometa (tramvajskega in trolejbusnega) vsled tega, ker sta oba usmerjevalca v zelo slabem stanju, brez rezerve. Ta položaj se je poslabšal še posebno s priključitvijo trolejbusne mreže na isto napajalno postajo. Zato predlagajo, da bi se nakupil en usmerjevalec, ki bi služil kot rezerva. V tem času bi se obstoječa dva usmerjevalca lahko popravila in bi bila tako v prometu vedno po dva usmerjevalca.

Mestni ljudski odbor naj bi se odločil glede preorientacije prometa ne glede na nakup tega usmerjevalca, ker tisti, kdor bi kupil ostalo tramvajsko opremo, bi rabil tudi usmerjevalec — za trolejbusni promet pa ga itak sami potrebujemo.

Z ozirom na današnje cene in podatke iz inozemstva bi cena kompletnega usmerjevalca s transformatorjem znašala okrog 35 do 40 milijonov dinarjev. Vsekakor s tem Mestni ljudski odbor ne bo izdajal nepotrebnega denarja z ozirom na gornje ugotovitve.

KRESE LEOPOLD

Mislím, da predloženi material ni dobro pripravljen. Zadeva je bila stavljena na dnevni red iz razloga, ker je direktor Električne cestne železnice izjavljál, da je stanje tako kritično, da se bo tramvaj ustavil. Komisija je dobila nalogo, da pregleda in prouči zadevo s stališča, ali se izplača najetje tako visokega posojila, predno se ne pomenimo o bodočem prometu. Do tega časa je treba obstoječi promet vzdržati. Treba je formirati komisijo strokovnjakov, ki naj ugotovi eventuelno možnost popravila z manjšimi stroški. Gotovo pa bo treba iti na sukcesivno izmenjavo tramvaja z drugim vozilom. Zadeva naj se preveri na licu mesta. Smatram, da je Električna cestna železnica, ki je predložila predmetno poročilo, bila kot prizadeta neobjektivna.

DRNOVŠEK VIKTOR

Ko mi danes razpravljamo o tem, smatram, da s tem prevzemamo odgovornost, če tramvajski promet obstane. V izjave tov. Drobeža imam zaupanje, isto tako tudi v strokovnjake njegovega podjetja. Mislím, da v kolikor so usmerjevalniki, ki so nam potrebni tudi za trolejbusni promet, v tako kritičnem stanju, je naša dolžnost, da o tem sklepamo. Predlagam, naj Električna cestna železnica zahteva takoj ponudbe za nakup usmerjevalca in ga tudi naroči pri najboljšemu ponudniku, ker sem mnenja, da obstoja tu resna nevarnost.

KRESE LEOPOLD

Nihče ni proti temu, da se zadeva obravnava. Tudi odkrito povedano, ne zanesem se na enostranske ugotovitve, ker sem mnenja, da bi bilo morda 20 milijonov dovolj — to zlasti v sedanji situaciji, ko moramo povsod štediti. Ni mi na razpolago prepričljiv material, zato ponovno predlagam, naj zadevo prouči strokovna komisija in da svoje mnenje o višini potrebnih sredstev.

ING. LAPAJNE - OBLAK SONJA

Popolnoma se strinjam s predlogom tov. Kreseta. Naša komisija ni imela časa, da bi v tem kratkem času prišla na lice mesta in strokovno pregledala zadevo ter ugotovila višino potrebnih sredstev. Predlagam, da se načelno sprejme predlog za najetje posojila, Svet za komunalo pa naj sestavi komisijo strokovnjakov, ki bo šla z našo komisijo na lice

mesta in proučila situacijo. Poročilo te komisije bi bilo naknadno predloženo seji Mestnega ljudskega odbora.

JELENC ALEŠ

Strinjam se z mnenjem in predlogom ing. Lapajne Sonje, ki bi ga bilo upoštevati. Da je treba točno preveriti realnost postavke, zahteva dejstvo, da je na primer Električna cestna železnica spomladi predvidela deficit pri svojem poslovanju v višini 80 milijonov, v teku leta pa je z notranjo organizacijo in drugimi ukrepi uspela ta deficit popolnoma odstraniti.

Smatram, da se bo moglo tudi predvideni znesek za popravilo usmerjalca in transformatorja s podrobnim študijem znižati.

PANGERŠIČ FRANC

Zadevo je treba temeljito premisliti, ker gre tu za 40 milijonov. Pridružujem se predlogu tov. ing. Lapajne, da se zadeva pregleda po posebni strokovni komisiji. Moramo se zavedati, da bo tem 40 milijonom priračunan še faktor 4 in bo na tak način povišana vsota na približno 160 milijonov plus prevoz in carina.

Za rešitev vprašanja ljubljanskega tramvaja pa smo vsekakor odgovorni.

DROBEŽ FRANC

Že v poročilu sem omenil, da mi sami ne vemo točno, kolika bo cena izmenjalnika. Določi se lahko samo načelno, sicer pa bo cena določena na podlagi predfaktur in ugotovitev na licu mesta. Jasno, da mi sami stojimo na tem, da bi bil kredit čim manjši, ker bo to itak novo breme za podjetje.

DR. ZIDARIČ BORIS

Mislim, da nam samo načelni sklep ne bi koristil. Predno sprejmemo sklep, moramo priti z računom na čisto. Dobiti moramo predračune iz inozemstva, ki bodo morda tako visoki, da jih ne bi mogli odobriti. Zato predlagam, da odložimo sklepanje do takrat, ko bomo imeli rezultate strokovne komisije in potrebne predračune.

KREACIČ IVAN

Današnje poročilo tov. Drobeža naj nam bo v opozorilo, da se stvari ne odlagajo iz dneva v dan. Moramo računati s tem, da smo v težkem položaju glede deviz, da inozemske tovarne postavljajo dolge roke, kar vse gre v našo veliko škodo. To velja predvsem za nujno potrebne rezervne dele, ki jih je treba pravočasno nabaviti in ne čakati na zadnji moment.

Predsednik predlaga na podlagi diskusije naslednji

SKLEP:

Ker se vidi iz diskusije, da še ni strokovno zanesljivo ugotovljena potreba, naj Svet za komunalne zadeve določi posebno komisijo, sestavljeno iz strokovnjakov, ki bo v najkrajšem času pregledala stanje na licu mesta in same transformatorje. ECŽ pa naj čim preje ugotovi ceno in vse pogoje dobave. Istočasno naj uprava Električne cestne železnice po možnosti preskrbi več predfaktur za usmerjevalnik.

Soglasno sprejeto!

3. Predlog Sveta za gospodarstvo o prenosu pravic upravljanja trgovskega podjetja „Mleko“ na Glavno zadružno zvezo LR Slovenije.

Predlog poda podpredsednik Mestnega ljudskega odbora

KRESE LEOPOLD

Z mestnim podjetjem »Mleko« smo imeli zlasti zadnji čas velike težave. Tako smo imeli predvsem slabe izkušnje glede cene in količin mleka. To stanje se letos ni izboljšalo, temveč celo poslabšalo glede suše, ki jo kmetje vidno izkoriščajo in diktirajo ceno. Lahko rečemo, da so količine mleka v Ljubljani vsak dan manjše, dasi ne trdim, da so temu krive samo objektivne težave. Tako imamo danes od potrebnih količin 40.000 litrov na razpolago komaj 15.000 litrov dnevno, kar ne zado-
stuje za najbolj nujne potrebe naše mladine.

Podjetje »Mleko« posluje v glavnem z zadrugami, v manjši meri tudi s privatniki. Samo podjetje pravi, da so količine mleka pogosto odvisne od dobre volje kmetov privatnikov in KZ. Vse to kaže, da se podjetje ne zna boriti za dosego višjih količin.

Zadnji predlog delavskega sveta podjetja z dne 14. 11. 1952 je bil, da se s 16. 11. 1952 poviša cena mleka na 29 dinarjev, oziroma v zaprtih steklenicah na 30 dinarjev za liter. Mi na ta predlog nismo pristali in smo imenovali komisijo, sestavljeno iz naših ljudi in članov ljudskega odbora ter strokovnjakov Zadružne zveze, da preveri stanje na licu mesta. Podjetje zatrjuje, da je prisiljeno dvigniti cene mleku vsled dvigovanja cen zadrug, s strani KZ pa se zopet pritožujejo nač prevelikim razponom v ceni. Res je, da uslužbenci tega podjetja niso dobili že daljši čas polnih plač, temveč samo 70—80 %. Poleg tega je tu tudi vprašanje

gradnje nove mlekarne, ki smo jo kljub malim sredstvom le spravili pod streho. Dograditev pa zahteva še ogromno investicij, ki bi jih Mestni ljudski odbor težko prevzel na sebe. Zaradi tega je Gospodarski svet MLO po vsej tej analizi sklenil, naj bi Zadružna zveza prevzela dograditev mlekarne kot svojo obvezo, istočasno pa tudi prevzela odgovornost za preskrbo mleka v Ljubljani. Zadružna zveza ima namreč za dokončanje in opremo tega novega objekta boljše pogoje in bi bil prenos tega podjetja na Zadružno zvezo samo pozitiven, tako v pogledu organizacije odkupa kakor tudi razvijanja živinoreje v neposredni bližini Ljubljane in tudi glede na samo ceno.

Glede cen smo se pozanimali pri zadrugah, zakaj jih dvigujejo. Trdijo, da kmetje ne razumejo prevelikega razpona med nabavno in prodajno ceno mleka. V kolikor bi prevzela vse delo Zadružna zveza kot nek povezovalec vseh teh zadrug, bo to prav gotovo imelo boljše rezultate.

Po mnenju strokovnjakov Zadružne zveze je sedanjó ceno možno obdržati. Vse to so bili razlogi, ki so nas vodili, da smo stopili v stik z Zadružno zvezo. Tudi nekatera druga večja mesta Evrope imajo podoban sistem oskrbovanja z mlekom.

Drugi razlog, zakaj naj bi podjetje »Mleko« prevzela Zadružna zveza, je v tem, kot sem to že navedel, da bo Zadružna zveza dogradila nedograjeno mlekarňo in se bo Mestni ljudski odbor s tem razbremenil za velike stroške. Za dograditev objekta je potrebno še cca 60 milijonov dinarjev. Mislim, da je predlog umesten in smo lahko samo zadovoljni, če Zadružna zveza prevzame podjetje.

Predlog dajem na razpravljanje.

PANGERŠIČ FRANC

Slučajno sem bil včeraj na sestanku Kmetijske delovne zadruge Šmartno, na katerem se je obravnaval tudi problem mleka. Poudariti bi hotel samo to, da se podjetje »Mleko« vse premalo tolče za nabavo in ceno mleka. Tako sem zvedel, da je Kmetijska delovna zadruga Šmartno prodajala mleko v Polje po 18 dinarjev fco Polje. Medtem pa je ponudilo podjetje »Mleko« omenjeni zadrugi 21 dinarjev za liter mleka fco Maistrova ulica, to se pravi 3 dinarje več pri litru. Sklepam, da lahko tako podražujejo samo ona podjetja, ki dobe od vrha dotacije. Ljudje iz podjetja »Mleko« se malo brigajo za to, brigajo se le, da ga dobe, za ceno pa jim je vseeno. To je karakterističen primer poslovanja podjetja »Mleko«.

Poudarjam samo, da so bili vsi zadrúžniki navdušeni nad to ponudbo.

Predlagam, da se v podjetju izvede kontrola, kako in po kakšni ceni plačuje in nabavlja mleko.

ŽAGAR — TOMIŠEVIČ FANI

Kot član komisije, ki je svoj čas vršila pregled poslovanja podjetja »Mleko«, lahko povem, da so bile v podjetju ugotovljene velike nepravilnosti. Neštetim izgovorom ne bi prišla do dna nobena komisija. Te izgovore vpletajo v sklop objektivnih in subjektivnih težav podjetja v pomanjkanju mleka.

Strinjam se s predlogom tov. podpredsednika, da bi se podjetje »Mleko« preneslo na Zadružno zvezo, ker bi ista imela večjo možnost kontrole in udariti tam, kjer se prekupčevalci okoriščajo na račun potrošnikov. Naj dobe preskrbo mleka v roke ljudje, ki bodo tem prekupčevalcem prikrajšali njih namen in hotenja.

OCEPEK LOJZE

V zvezi s prenosom podjetja »Mleko« na Zadružno zvezo bi tudi jaz rad nekatere stvari povedal. Na predkongresnih pripravah so na odprtem partijskem sestanku podjetja »Mleko« člani Partije zavzemali zelo nepravilno, v tej situaciji že reakcionarno stališče. Zavzemali so se, da bi moral kolektiv podjetja sprejeti in poslati resolucijo na Mestni ljudski odbor z zahtevo, da LO izda ukrep, s katerim naj prepove vsako prodajanje mleka v Ljubljani iz drugih okrajev. V konkretnem primeru je šlo za zadružno iz Kranja, ki je bila pripravljena prodajati mleko v Ljubljani po 18 dinarjev liter, to je mnogo ceneje, kot pa »Mleko«. Po vsem tem izgleda, da so tu zelo močno zakoreninjene tendence monopolizma, ki je današnjemu gospodarskemu sistemu, predvsem pa potrošnikom zelo škodljiv in nerazumljiv.

Po drugi strani pa se je jasno pokazalo, da se člani kolektiva, ki niso komunisti, s takšnim gledanjem niso strinjali ter jih kritizirali, češ da podpiranje monopolizma ni v skladu z našo gospodarsko linijo. Mislim, da je nujno potrebno iz tega mesta reči odločnejšo besedo ter poseči vmes tako po politični kakor po upravni liniji ter videti, kakšni ljudje so zaposleni v podjetju, ki ustvarjajo tak odnos na škodo naših potrošnikov.

MOJŠKERC JANEZ

Strinjam se s predlogom, da se prenese upravljanje podjetja »Mleko« na Glavno zadružno zvezo. Sem pa proti temu, da prevzame Zadružna zveza tudi kader podjetja, ker s tem bi se spremenil samo naziv podjetja, monopolistične tendence pa bi ostale iste. Uslužbenice podjetja, ki niso odgovarjali in so krivi za stanje v podjetju, naj se vrže na cesto.

Zadružna zveza pa naj namesti nov kader, ki bo kos odgovornim nalogam.

MAČEK LEOPOLD

Podpiram predlog za prenos podjetja »Mleko« na Zadružno zvezo. Iz prakse mi je znano, da so se prenosi na Zadružno zvezo izkazali dobro. Znan mi je primer podjetja »Hranila« iz Polja, ki je bil prav tako prenešen v zadružne roke, in sedaj prav lepo uspeva. Predvsem je povečana kontrola in doseženo zmanjšanje režijskih stroškov.

KRESE LEOPOLD

Situacija v pogledu nakupa in prodaje mleka je taka, da kmetje sami diktirajo cene. Tako stane mleko v zbiralnici v Trebnjem 18.70 din. Če pa v to ceno vkalkuliramo še prevoz v Ljubljano in ostale stroške pridemo do cene 29 odnosno 30 din za liter, ki jo predlaga podjetje.

KORAČIN JOŽE

Strinjam se s predlogom tovariša Kreseta. K besedam tov. Ocepka bi pa konkretno povedal tole.

Naša ustanova rabi dnevno 1000 l mleka. Ko smo videli, da mleko, ki smo ga prejemale pri podjetju »Mleko« tudi po kvaliteti včasih ni odgovarjalo, smo se obrnili na kranjsko zadrugo, ki nam ga je bila pripravljena nuditi po 22 din, v katero ceno je bil vštet že tudi prevoz v bolnico. Ko smo sklepali pogodbo so na nas navalili od podjetja »Mleko«, češ kako si to upamo. Grozili so nam z ukrepi, ki jih bo podvzel Mestni ljudski odbor proti nam. Mi pa smo jim povedali samo to, da nismo več v l. 1946, temveč v l. 1952. Dejansko dobivamo danes mleko 2 din ceneje in še dostavljeno na dom, medtem ko smo prej morali sami prevzemati mleko v podjetju. Strinjam se z mnenjem, da so v podjetju potrebne temeljite kadrovske spremembe.

PANGERŠIČ FRANC

Zelo važno vprašanje je sama kontrola mleka. Poznam primere, ko so kmetje nosili mleko v dveh kangljah v mesto in to v eni dobro, v drugi posneto mleko. Če je naletel na kontrolo je pokazal dobro mleko. Prav zaradi te pomanjkljive kontrole prodajajo nekateri po kanalih surovo maslo in ostale mlečne izdelke, potrošniki pa so na ta način oškodovani. Sodišče je sicer nekaj primerov že kaznovalo, vendar to ni dosti izboljšalo položaja.

RAKAR IVA

S predlogom za prenos podjetja »Mleko« pod Zadružno zvezo se strinjam iz naslednjih razlogov: preprečil se bo monopol podjetja, Zadružna zveza bo lahko preko svoje organizacije bolj ojačala poslovanje

nego podjetje, preprečile se bodo špekulacije od strani kmetov in končno zaradi higiene same, ki je vsled stalnega pretakanja, prevažanja itd. na zelo nizki stopnji. Sanitarna inšpekcija pa bo morala tudi po prenosu poslovanja posvečati vso skrb higieni mleka.

Kar se cene tiče, sem mnenja, da v kolikor bomo dopustili zvišanje cene že sedaj, bi jo morali ponovno dvigniti v mesecih februarju ali marcu, ko ni krme in podobno. Prenos naj se izvrši, ker sami vidimo, da kljub skrbi MLO in stalnim komisijskim pregledom stanja ne moremo popraviti.

KOŠIR JOŽE

Dejstvo je, da se v Ljubljano vozijo velike količine nekontroliranega mleka. Temu pa je vzrok velik razpon med nakupno in prodajno ceno mleka. Dejstvo je tudi, da kmetijske zadruga oz. podjetje »Mleko« izplačujejo kmetom dajatve sredi ali konec meseca, čeprav oni dobivajo mleko plačano dnevno. Vse to so razlogi, da kmetje namesto v zbiralnico peljejo raje sami mleko v mesto. Kar se tiče higiene moramo povedati, da se pri nas (na Rudniku) prodaja mleko v skrajno nehigienski veži. Svoječasno smo dali predlog za dodelitev drugih prostorov, kjer se je izselil iz lokala neki krojač. Dobili pa nismo nobenega odgovora od stanovanjskega urada. Ta lokal uporablja sedaj gospodar, ki ga je predelal verjetno brez gradbenega dovoljenja, in sobo, ki mu ni potrebna ter se nam lahko upravičeno posmehuje.

SLAPNICAR JOŽE

Podpiram predlog tov. podpredsednika, da preide podjetje »Mleko« pod upravo Glavne združne zveze, ker smatram, da ima Zadružna zveza vsekakor boljše pogoje, kakor pa mestno podjetje, to zlasti glede gradnje nove mlekarne. Znano nam je, da nam je dal UNICEF pred dvema leti na razpolago 30 milijonov deviznih dinarjev za opremo mlekarne. MLO je zato pristopil h gradnji mlekarne. Če bi hoteli dograditi vsaj obratno poslopje, bi potrebovali 70 milijonov dinarjev. MLO je pa v letošnjem letu dal v ta namen samo 10 milijonov, kar bi kazalo, da bomo samo za to zgradbo rabili 7 let, da jo dogradimo. Nihče nam ne jamči, da nam bo UNICEF v bodoče še pripravljen dati to opremo.

S prenosom na Zadružno zvezo lahko upamo, da bodo vsaj obratni prostori dograjeni in s tem dano jamstvo, da bomo ceno mleku vsaj obdržali, če ne celo znižali.

PREBIL ZDRAVKO

Znano mi je, da skoro vsak drugi kmet iz Brezovice, Notranjih gor in okolice vozi mleko v Ljubljano. Kmetje trdijo, da jim večjega davka itak ne morejo predpisati, v Ljubljani pa lahko mleko prodajo po 25 din, dočim jim ga zadruga plača samo po 18.

SITAR FRANC

Mislim, da je prav, da se prenos izvrši iz razlogov, ki so bili že navedeni. Poleg tega pa bi dodal še en bistveni razlog za prenos. Res je, da je od vodstva nekega podjetja odvisno njegovo delo. Zadrúžna zveza bo imela neposredni kontakt z celo verigo odkupa, kar naše podjetje ni imelo. Prisostvoval sem sestanku v podjetju »Mleko«, o katerem je že govoril tov Ocepek. Na tem sestanku so nas hoteli prepričati, da bo bilanca podjetja v letošnjem letu zaključena z deficitom, ker da je lastna cena višja od prodajne. Trdili so, da je konkurenca Kranja nelojalna napram njim. Ob tej priliki sem postavil vprašanje, kako pa, da je Kranj zmožen postaviti ceno 18 din. Na to vprašanje so mi tolmačili, da je Kranj prevzel vso idealno mlečno bazo, dočim se je morala Ljubljana orientirati na oddaljenejša terena. Kasneje pa smo ugotovili, da je ljubljanski teren neobdelan? Zakaj je bil neobdelan? Zato, ker je podjetje »Mleko« postavljalo izredno nizke makupne cene, konkretno našemu podjetju Jesenkovo 16 din in to dostavljeno v mlekarno. Ne vem, katero podjetje bi pod takimi pogoji bilo še nadalje pripravljenio oddajati mleko. Oni so na tem odprtem partijskem sestanku zahtevali, da Mestni ljudski odbor prepreči, da bi kranjska zadruga prodajala mleko v Ljubljani, češ da je to nelojalna konkurenca, makar sem jim dejal, da tega Mestni ljudski odbor ne bo podprl, ker mora voditi politiko ne samo 60 uslužbencev podjetja »Mleko«, temveč politiko, ki je v interesu 130.000 potrošnikov mesta Ljubljane. Mojemu mnenju so se pridružili tudi nepartijski. Nekateri so celo izjavili, da so pripravljeni obrniti se na kranjsko zadrugo in prodajati njih mleko, če je ceneje. Smatram, da je skrajni čas, da se izvede ta reorganizacija, ki bo v stanju preprečiti monopolistične tendence, ki jih je hotelo ustvariti podjetje »Mleko«.

AVŠIČ JAKA

Nastaja vprašanje, ali imamo zagotovilo, da se mleko po prenosu poslovanja na Zadrúžno zvezo ne bo podražilo.

KRIVIC VLADIMIR

Da se mleko ne bo podražilo, imamo v rokah vse pogoje. Nerazumljivo mi je namreč, zakaj nismo kupovali mleka iz kranjske zadruge, če nam ga je bila pripravljena nuditi ceneje. Isto tako ne razumem, zakaj ne bi smeli kmetje prodajati mleka v Ljubljani.

AVŠIČ JAKA

pojasni, da Mestni ljudski odbor ne dovoli prodajati nekontroliranega mleka, nakar oporeka tov. Krivic, da je lažje kontrolirati posameznika, ki ti prinese mleko, kot pa podjetje.

ZUPET AVGUST

Mnenja sem, da se prav za sanitarnimi predpisi skrivajo še večji nedostatki, kakor pa jih daje sam monopolizem, in da kmetje sami ustvarjajo psihozo pomanjkanja mleka. Mislim, da je zadeva v tem, da je potrebno strogo ločiti postopek evaporiranja od samega zbiranja mleka. Če lahko zadruga ustvarja konkurenco v zbiranju mleka in zagotovi obenem precizen posel evaporiranja mleka, bo dejansko doseženo tisto, kar hočemo. Konkurenca bi odpravila tiste nedostatke, ki jih skrivajo za sanitarnimi predpisi in kar podjetje izkorišča.

Osebnostno se absolutno strinjam s prenosom podjetja na Zadružno zvezo, ker smatram, da bo zadruga gledala vso stvar bolj življenjsko kakor pa podjetje.

KOVAČIČ LEO

Glede sanitarnih predpisov ne razumem, kako je mogoče, da če gre nekdo sam kupit mleko na kmete, je stvar v redu, če pa kmet prinese mleko v mesto, ni v redu.

KRIVIC VLADIMIR

Strinjam se s kontrolo mleka, vendar sem mnenja, da je s kontrolo potrebno pričeti že pri tuberkuloznih kravah. Ti predpisi naj bi bili izredno strogi, kot so n. pr. na Danskem. Če se ugotovi, da je nekdo prodajal mleko turberkulozne krave, naj se ga kaznuje s kaznijo tudi do 5000 din.

Glede kmetov, ki prinesejo mleko v hišo, je jasno, da ga morajo prinesiti v čisti posodi, ker ga sicer stranka ne prevzame, medtem, ko smo v naših podjetjih prišli že tako daleč, da se celo pozimi mleko siri. Kaj nam potem pomaga sanitarna inšpekcija? Kontrolo ni izvrševati na administrativni način, temveč je potrebno delati preizkuse in v primerih, ko mleko ne odgovarja, predpisati eksemplarične kazni.

VRHOVEC STANE

Moje mnenje je, da je bistvena napaka v samem zbiranju mleka. Če bomo gotove predele v Ljubljani prepustili same sebi, bodo kmetje še nadalje nosili mleko neposredno na trg. Stvar bo rešena šele takrat, ko bodo kmetijske zadruge v celoti prevzele svoje poslovanje.

Druga zadeva pa je pasterizacija mleka, ki jo bomo lahko dosledno izvajali z izgradnjo mlekarne.

MOJŠKERC JAKOB

Z mnenjem tov. Vrhovca se strinjam samo deloma. Zadruge morajo same izvajati kontrolo nad poslovanjem. Znam mi je primer, da je vrhniška zadruga šla tako daleč, da je imela v lastni zadrugi komisijo, ki je pre-

gledala, kako imajo kmetje urejene hleve in ostale naprave in če niso odgovarjale je ta komisija sama prepovedala dobavo mleka. S prenosom podjetja na Zadružno zvezo se bo stanje izboljšalo verjetno povsod.

Podjetje Mleko ni odigralo drugega kot trgovino, ki ni imela interesa, kako in po kakšni ceni bo mleko kupila, kako bo stimulirala proizvajalca itd.

ZUPET AVGUST

Moj predlog je, da se vsa manipulacija zbiranja in prodaje mleka prepusti Zadružni zvezi, medtem ko v mestu samem naj Sanitarna inšpekcija še naprej vrši pasterizacijo mleka tako v pogledu kvalitete, kakor iz zdravstvenih razlogov.

OCEPEK LOJZE

Še bi imel nekaj pripomb v zvezi s prenosom podjetja na Zadružno zvezo. Strinjam se, da podjetje »Mleko« pride pod Zadružno zvezo, samo nastaja pa pri tem vprašanje, ali bomo imeli garancijo, da podjetje tudi v bodoče ne bo imelo absolutnega monopola nad prodajo mleka v Ljubljani. Zanima me, ali bo s tem prenosom dana možnost prodaje mleka v Ljubljani tudi privatnikom in zadrugi iz Kranja, ker je ves čas pripravljena prodajati mleko po nižjih cenah, kot pa ga prodaja podjetje »Mleko«. Smatram, da se je treba odločno boriti proti monopolizmu enega podjetja in ne dopustiti, da bi se onemogočala prodaja tudi drugim. V kolikor bo namreč Zadružna zveza zavzemala isto stališče kot podjetje »Mleko«, si s prenosom ne bomo zadosti ali pa nič pomagali. Predlagam, da se omogoči prodaja mleka tudi kmetom in zadrugam iz drugih okrajev, da se bo na ta način razvijala zdrava konkurenca v ceni in kvaliteti ter na ta način prisililo samo podjetje, da se bo bolj borilo za svoj obstoj, kar bo vsekakor v interesu samega podjetja in kolektiva.

JELENC ALEŠ

Mislim, da če bo Zadružna zveza prevzela ljubljansko mlekarno, bo stanje izboljšano v tem, da ima ona postavljeno organizacijo v celi Sloveniji in bo mogla težiti za tem, da bo v Ljubljani dosti mleka. S tem pa bo tudi prisilila ljubljanske kmete, da bodo znižali cene. Kranjska zadruga bo tudi imela v Ljubljani svoje poslovalnice, si čimer bo tudi dana konkurenca ljubljanski mlekarni, ki bo zajemala v veliki meri le ljubljanski bazen.

KOVAČIČ LEO

Prenos je umesten, ker ima Zadružna zveza res možnosti za napredek in razvito mrežo. Vendar sem mnenja, da monopol ustvarjajo prilike, in če imamo samo eno podjetje je monopol nujen. Nobene garancije nimamo, da tudi Zadružna zveza ne bo ustvarjala monopol. Potrebno bo,

da omogočimo — sicer pod dobro kontrolo — da kmetje sami vozijo mleko v Ljubljano, istočasno pa damo tudi kranjski zadrugi možnost, da prodaja v Ljubljani mleko po konkurenčnih cenah.

KRIVIC VLADIMIR

Strinjam se s tov. Kovačičem, nikakor pa ne s tov. Jelencem. Zadrugna zveza nima samo interesa, da se mleko v Ljubljani poceni. Njen interes je tudi predelava mleka v sir, maslo itd., dočim mora biti naš interes osigurati čim boljšo kvaliteto in čim nižjo ceno mleka. To pa lahko dosežemo le s čim večjo konkurenco.

Pred 3 leti sem bil na Kontrolni komisiji in smo že takrat pregledovali poslovanje podjetja in kaznovali ljudi radi nerednosti. V podjetju so delale tudi druge komisije, ki tudi niso dosegle uspeha. Delavski svet podjetja je v resnici antidelavski svet, ker ne dela v interesu potrošnikov. Oni so danes večji špekulanti kot pa privatni kmetje, saj hočejo zaslužiti pri enem litru mleka 10 dinarjev. To je očitna špekulacija, zato je potrebno proti njim javno nastopiti in voditi proti njim javno borbo. Pomaga pa tu edino konkurenca, in bojim se, da s prenosom ne bomo zadeve radikalno izboljšali.

ING. TEPINA MARJAN

Ne strinjam se z mnenjem, da monopol ustvarjajo prilike. Mi sami ga ustvarjamo. Če ima Zadrugna zveza tako lepe pogoje, naj ustanovi novo podjetje, ki bo konkuriralo. Zakaj podjetje prenašati?

KRESE LEOPOLD

Pojasniti moram, da Zadrugna zveza sama ne želi tega podjetja, temveč smo mi pričeli z njo razgovore o prevzemu, ker smo uvideli, da ima boljše pogoje, tako v pogledu investiranja kakor že dobro razvite mreže. Dejansko bo monopol tudi s prenosom še do neke mere ostal, vendar mi je ljubši monopol Zadružne zveze kot monopol mestnega podjetja.

Prvi korak k zbijanju monopola je ta, da smo kranjski zadrugi dovolili prodajo mleka ljubljanski bolnici. Nujno pa je najti način, da bodo kmetje imeli več interesa dostave mleka v Ljubljano. Zlasti je potrebno urediti vprašanje razpona med nakupno in prodajno ceno. Danes vsako podjetje zvišuje količine mleka s tem, da zvišuje cene, ker kmetje dirigirajo cene. Mislim, da popolnoma nič ne tvegamo, če prenesemo podjetje na Zadrugno zvezo, istočasno pa dovolimo kmetom in ostalim zadrugam, da prodajajo pod gotovo kontrolo mleko v Ljubljani. Zadrugna zveza prevzame podjetje predvsem zaradi ureditve stimulacije kmetijske proizvodnje.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora predlaga glede na diskusijo naslednji

SKLEP:

Odobri naj se predlog Sveta za gospodarstvo o prenosu pravic upravljanja trgovskega podjetja »Mleko« na Glavno zadružno zvezo LR Slovenije in to v celoti. Gospodarski svet naj izvrši ta prenos po gornjih pogojih. V cilju konkurence naj se dovoli prodaja mleka vsakomur, ki ga je pripravljen prodajati.

Predlog daje na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

4. Poročila predsednikov svetov o izvršitvi sklepov, sprejetih na prejšnjih sejah.

Poročilo Sveta za komunalne zadeve poda predsednik Sveta

ING. TEPINA MARJAN

Na podlagi sklepov, ki jih je sprejel Mestni ljudski odbor, je Svet za komunalne zadeve in gradnje pokrenil sledeče:

Komisija za pregled stanja in razširitve Pionirske železnice dela s pomočjo projektantov JDŽ na idejnem projektu za podaljšanje Pionirske železnice proti mestu in do Podutika. Idejni projekt s proračunom, ki bo upošteval faktorje, s katerimi bi se znižali stroški (prostovoljno delo, uporaba starega železniškega materiala), bo izdelan do 31. XII. 1952.

Sprejeti sklepi glede nadaljnjih rušenj v zvezi z regulacijo cest se izvajajo. Rušenja v Kolodvorski ulici so dokončana z izjemo starega dela Doma Jugoslovanske armade, kar pride na vrsto spomladi. Na Zaloški cesti je dokončano rušenje pri karmeličankah. Na Titovi cesti bo porušen prizdek Bavarskega dvora v mesecu decembru tega leta.

Porušitev vogalne zgradbe Gradišče - Rimska cesta letos ne pride v poštev.

O sklepu Mestnega ljudskega odbora glede obravnavanja vprašanja malih gradenj in preorientacije na večje zgradbe v zvezi s stanovanjskimi zadrugami, je bilo že govora na tej skupščini. Posebna ekipa oddelka za komunalne zadeve je pregledala male gradnje in ugotovila mnogo primerov, da so graditelji zavlačevali dograditev iz prav špekulativnih namenov. Stanovanjski urad je vsem takim graditeljem izdal odločbe za vse-ditev v novo zgradbo, prazna stanovanja pa je nakazal najnujnejšim proslcem.

Z delom na organizaciji stanovanjskih zadrug se nadaljuje.

Sprejeti sklep na VI. redni seji po vprašanju zvišanja najemnin v poslovnih prostorih je začasno rešen z uredbo o povišanju najemnin in se tudi ne more reševati samo za mesto Ljubljano.

Na isti seji je bil sprejet sklep, da se prouči vprašanje vzpostavitve nove pralnice, ki bi poslovala na modernejši način. V ta namen je predviden v predlogu investicij znesek 5 in pol milijona dinarjev, s katerim se bo uredila pralnica v prostorih Gradbenega tehnikuma.

V pogledu uvedbe novih delovnih mest in razširitve obrtne in industrijske dejavnosti zaradi zaposlitve odvišne delovne sile je pripravil Mestni ljudski odbor ustanovitev novega podjetja za neonsko razsvetljavo in gospodinjiski servis v okviru podjetja »Snaga« kot samostojen obrat. Gospodinjiski servis bo zaposloval pretežno žensko delovno silo ter bo stremel za tem, da čimbolj razbremeni našo ženo. Po naročilu bo opravljal z modernimi sredstvi čiščenje stanovanj, ribanje, snaženje oken, sekanje drv, prenos kurjave v drvarnico, pranje perila itd.

Širše zasnovana akcija vključitve odvišne delovne sile v ostale komunalne ustanove ni popolnoma uspela, ker ne odgovarja potrebam — tako po svoji fizični sposobnosti, kakor tudi po strokovni sposobnosti. Nekaj delavcev in delavk je zaposlila Mestna vrtnarija in Mestni vodovod.

Svet za komunalne zadeve in gradnje je izdelal proračun za bodoče leto ter ga predložil Gospodarskemu svetu MLO v nadaljnjo obravnavo glede na finančne možnosti.

Skupni izdatki po predloženem proračunu za leto 1953 znašajo za Svet za komunalne zadeve in gradnje MLO 237,645.200 dinarjev ter obsegajo izdatke v zvezi s tekočim vzdrževanjem komunalnih ustanov, z izjemo Mestnega vodovoda in Uprave nepremičnin, ki se vzdržujeta iz lastnih sredstev izven proračuna.

Proračun za leto 1953 je še v pripravljalni fazi ter se bo razpravljal na posebnem zasedanju Mestnega ljudskega odbora, ko bo fiksiran v glavnih kvotah.

Glede posojila za gradnjo stanovanj v višini 1 milijarde dinarjev pri Narodni banki še ni padla nobena odločitev.

Predsednik da poročilo Sveta za komunalo na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Poročilo Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko prečita predsednik Mestnega ljudskega odbora. Poročilo se glasi:

Glede sklepov, sprejetih na VIII. zasedanju MLO glavnega mesta Ljubljane, ki se nanašajo na naš svet, poročamo naslednje:

1. Sklep, da se našemu svetu odobri dodatni kredit 19,671.000 dinarjev, se ni izvršil v sprejeti obliki, ampak tako, da smo s skrajno štednjo v vseh naših ustanovah znižali proračun za 8,360.000 dinarjev in nam je potreben dodatni kredit le še 11,311.000 dinarjev, seveda s pogojem, da bomo smeli s prihranki na pozitivnih pozicijah kriti primanjkljaje na negativnih.

Trenutna situacija je tale:

Dečji dom je dobil k dosedanjemu proračunu še 8,243.000 dinarjev. Uprava zdravstvenih menz 500.000 dinarjev.

Dom predšolske mladine v Stanežičah 260.000 dinarjev.

Na preostalih pozitivnih pozicijah imamo še cca 4,300.000 dinarjev, ki jih bomo v celoti dodelili potom virmanov upravi zdravstvenih menz.

Za primanjkljaj na polikliniki (za zdravila cca 4,800.000 dinarjev) za neplačane račune na gradnjah (zdravstveni dom Moste, nove ambulate Zg. Šiška itd. 1,360.000 dinarjev), za razne komisije (za pregled delazmožnosti podpirancev, za delovne knjižice etc. cca 400.000 dinarjev) bomo našli kritje deloma iz dodatnega kredita, ki nam je obljubljen, deloma iz morebitnih še nadaljnjih lastnih prihrankov.

2. Izdelava proračuna, koliko plača ljudski odbor za oskrbo ljudi iz drugih občin, še ni gotova. Dali smo vsem našim ustanovam nalog, da zberejo potrebne podatke.

3. Svoj predlog za novo lekarno v bližini Ajdovščine umikamo oziroma ga spreminjamo v toliko, da naj se nova lekarna nahaja nekje v bližini nove poliklinike.

4. Svet za zdravstvo in socialno politiko predlaga, naj bi vsi otroci vseh šol v Ljubljani prejeli do vključno osmega leta šolanja v šoli dopoldansko oziroma popoldansko toplo južino (belo kavo, kruh z marmelado, margarino ali surovim maslom). Po današnjih kalkulacijah bi obrok stal 12 din ali mesečno 300—312 din. Stroške naj bi v celoti nosili starši. V poštev prihaja cca 12.000 otrok. Ker niti mi niti svet za prosveto nimamo točnega pregleda nad socialnim položajem otrok v šolah (tak pregled bomo imeli v januarju 1953), ne moremo navesti števila tistih otrok, ki ne bi zmogli niti 300 dinarjev mesečno, mislimo pa, da jih ne bo nad 500. Zanje bi morali osigurati sredstva v proračunu (150 tisoč dinarjev mesečno).

5. Za kader, ki dela v inšpekciji dela, za sedaj ne predlagamo sprememb. Za posebne probleme z ozirom na številne zaposlene žene smo v soglasju z republiško inšpekcijo dela predlagali, da se pri nas namesti še četrti inšpektor — žena, kar je dejansko že izvršeno.

6. Vprašanje zdravstvenega kadra v naših ustanovah se stalno proučuje. Pomanjkanje strokovnega kadra, zlasti srednjega, je pri nas še

danes zelo akutno. Nekoliko laže je z višjim in nižjim, vendar je pri nižjem treba pripomniti, da je strokovno in moralno šibak. Na tem se na hitro ne da veliko spremeniti. Preko tajništva MLO smo predlagali Predsedstvu vlade novo sistemizacijo, upravam ustanov pa naročili, da se na vzgoji kadra več dela.

7. Glede lokacije in obsega nove medicinske visoke šole nimamo ničesar poročati.

8. Za pripravljalna dela za ustanovitev prehodnega mladinskega doma je v minimalnem investicijskem načrtu za leto 1953 predvidenih 1.000.000 dinarjev. Konkretnije zadeva še ni bila obravnavana.

9. Možnost zmanjšanja administrativnega kadra v naših ustanovah je predmet stalnega proučevanja.

10. Predlog proračuna smo sicer oddali, vendar ugotavljamo, da je bil rok za temeljitejšo pripravo prekratek in bo treba na tem še intenzivno delati.

Dalje prečita predsednik Mestnega ljudskega odbora poročilo Sveta za gospodarstvo, kakor sledi:

1. V zvezi s prispevki podjetij v proračun so bila poklicana na razgovor ponovno večja podjetja, katera bi prispevala iz fonda za prosto razpolaganje. Nekatera podjetja so zato ponovno prispevala, tako da se je dvignilo vplačilo od predzadnje seje do danes od 52.000.000 dinarjev na 72.000.000 dinarjev. Ravno tako so podjetja večjega značaja obljubila, da bodo še v decembru ustvarjene fonde stavila na razpolago MLO, tako da predvidevamo, da bo teh dohodkov cca 100.000.000 dinarjev.

2. V zvezi s predlogom, da Gospodarski svet pripravi konkretni predlog za novo uredbo o nagradah vajencev, da bi bili vajenci plačani po važnosti stroke, je Gospodarski oddelek informiral republiški gospodarski svet in Republiško obrtno zbornico in se v tej zvezi že vrši 27. XI. tega leta konferenca na Gospodarskem svetu LRS.

O ostalih predlogih, kot na primer, da Gospodarski svet izdela konkreten predlog za izposlovanje fonda za formiranje novih obratov, bo sklepala prva seja Gospodarskega sveta. Nadaljnji predlog, da Gospodarski svet izdela spremembo pravil Nabavno-prodajnih zadrug, bo rešen med Glavno združeno zvezo in Obrtno zbornico. Na tem skupnem sestanku se bi izdelal predlog Gospodarskemu svetu LRS, da spremeni uredbo odnosno zakon o poslovanju teh zadrug.

Predlog, da Gospodarski svet napravi predlog za razdelitev plačnega fonda pri državnih obrtnih mojstrih, je v proučitvi z Republiško obrtno zbornico in bo o tem razpravljala prva seja Gospodarskega sveta.

Predlog, da Gospodarski svet regulira cene obrtnim obratom, je neumesten, ker se cene določajo po prostem dogovoru med kupcem in pro-

dajalcem. V kolikor se ugotovi, da privatna obrtna podjetja neupravičeno dvigujejo cene, se to zajame z odmero dohodnine odnosno se posluje po uredbi o trgovski inšpekciji.

Nadaljnje vprašanje, da naj Gospodarski svet reši vprašanje šušmarstva, še ni bilo v diskusiji in se bo to šele v prihodnje reševalo skupno z Obrtno zbornico.

Poročilo da na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

5. Sprejem nekaterih odločb.

Predsednik Sveta za gospodarstvo

KRESE LEOPOLD

predlaga:

1. USTANOVITEV »LJUBLJANSKEGA VELESEJMA«

Po iniciativi našega Gospodarskega sveta in Republiške trgovske zbornice se je osnoval iniciativni odbor, za katerega je prišlo dosti pobude tudi s strani inozemskih razstavljalcev, ki so razstavljali v Zagrebu in jim verjetno zaradi ugodnih prometnih zvez to konvenira. Ta iniciativni odbor obstoja že dober mesec. Na včerajšnji seji odbora je bilo sklenjeno, da se Mestnemu ljudskemu odboru predlaga ustanovitev podjetja »Ljubljanski velesejem«. Sredstva za funkcioniranje in obnovo oziroma izgradnjo velesejma za enkrat ne padejo na Mestni ljudski odbor, katerega naloga bo samo prispevati gotov del kot glavnemu iniciatorju. Sredstva obstojajo iz prispevkov podjetij iz cele Slovenije. Zasiguranih je 100 milijonov dinarjev. Podjetje »Ljubljanski velesejem« bi bilo komercialno podjetje, ki bi se vzdrževalo od svojih lastnih dohodkov. Njegova naloga bi bila organizacija in izvedba velesejmov, organizacija raznih razstav, tako gospodarskih, razstav raznih inozemskih podjetij, kar sedaj vrši Export projekt, in podobno. Osnovna sredstva bi se določila naknadno in bi obstajala iz inventarja in zemljišča. Nujno je, da se podjetje formalno ustanovi, da lahko prične z delom, da bo tako že v letu 1953 lahko služilo svojem namenu.

Na vprašanje enega izmed ljudskih odbornikov, če je že določena lokacija za velesejem pojasni tov. Krese, da je bilo o lokaciji že mnogo govora. Trgovski krogi so bili za to, da bi bil velesejem v centru mesta. Formirana je bila posebna komisija, ki je zadevo pregledala in ugotovila sledeče:

V poštev bi prišla tri mesta, in sicer jama za kolodvorom, prostor pri Gradbenem institutu na Titovi cesti in stari velesejem. Po pregledu in

proučitvi se je ugotovilo, da bi bile investicije v jami zelo drage, to zlasti investicije za pokritje jame. Udobnost bi bila v tem, da bi imeli v podzemlju garaže in podobno.

Vendar prostor ne pride v poštev, ker ima premajhno prostornino za razne manipulacije in je gradnja zelo draga.

Za stari velesejem bi rabili isto ogromne vsote. Četudi bi se malo investiralo, bi potrebovali cca 100 milijonov dinarjev. Iz tega razloga je bil ta predlog odklonjen.

Po vsestranski diskusiji je bil končno sprejet predlog, ki bo predložen ljudskemu odboru, da se velesejem postavi ob Gradbenem institutu na Titovi cesti, ki ima tako vse možnosti razširitve kakor tudi ugodne prometne zveze.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora da predlog o ustanovitvi podjetja »Ljubljanski velesejem« na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

2. USTANOVITEV REVIZIJSKO-TEHNIČNEGA ZAVODA

Praksa kaže, da revizijski odsek, ki ga imamo na proračunu, ni zmožen izvršiti vsega dela, niti ne more zadostiti potrebam po oblastveni liniji, ki ima nalogo izvedbo kontrole nad podjetji. Poleg tega pa obstoja cela vrsta drugih ustanov, ki se obračajo na Oddelek za gospodarstvo z zahtevo, da se te revizije izvrše in ugotovi poslovanje raznih podjetij. Vsled tega je Gospodarski svet Mestnega ljudskega odbora o tej zadevi razpravljal in sklenil, da predlaga Mestnemu ljudskemu odboru ustanovitev Revizijsko-tehničnega zavoda. Podjetje oziroma zavod se bo sam vzdrževal, prav tako pa se bo tega zavoda lahko posluževal tudi sam Mestni ljudski odbor. Zavod naj bi imel minimalno število revizorjev in knjigovodij, vsled česar naj bi se posluževal tudi honorarnih moči. Smatram, da bi bil ta zavod zelo koristen za naše gospodarsko poslovanje.

Predsednik da predlog na razpravljanje.

DROBEŽ FRANC

Proti ustanovitvi Revizijsko-tehničnega zavoda nimam nikakih pomislekov, vendar sem pa odločno pri temu, da bi se v zavodu zaposlevali honorarni uslužbenci. Praksa nam namreč kaže, da na račun honorarnih del zanemarjajo naši knjigovodje svoje redno delo na stalnem službenem mestu. Poleg tega pa bi bile možne v danem primeru tudi razne zlorabe, ki bi izvirale iz različnih dogovorov med stalnimi in honorarnimi uslužbenci.

Predlagam, da se zavod ustanovi, vendar s stalnimi nameščenci.

SLAPNIČAR JOŽE

Ustanovitev takega zavoda je zelo potrebna, zlasti glede na dejstvo, da so podjetja sedaj samostojna in so odpadle razne revizije, kontrole in instruktaže s strani prejšnjih upravno operativnih voditeljev.

ŠEFIC LUDVIK

V zvezi z ustanovitvijo tega zavoda predlagam, da bi se dejavnost zavoda razširila tudi na pravno in tehnično - gradbeno pomoč, ki je po vseh podjetjih zelo pomanjkljiva. Na primer Projektivni biro izdela načrt, podjetje pa nima organa, na katerega bi se oslonilo glede tehnične izvedbe. Imamo primere, ko je državni obrtni mojster zaračunal za neko delo 280 ur, po našem mnenju pa delo ne zahteva več kot 40 ur. Iz tega razloga smatram, naj bi se delo zavoda torej razširilo tudi v to smer.

KRESE LEOPOLD

Glede honorarnih uslužbencev v navedenem zavodu sem mnenja, da bi jih moralo biti čim manj, v nekaterih primerih pa je to neizbežno, ker bo imelo podjetje opravka z raznovrstnimi posli, ki se bodo pojavili samo od časa do časa. Druga stvar pa je vprašanje zlorabe, proti kateri se bo moralo najstrožje postopati.

KOVAČIČ LEO

Strinjam se z mnenjem tov. podpredsednika, da se pritegnitvi honorarnih moči ne bo dalo izbeči. Poleg tega pa se moramo zavedati, da bo revizijo klical samo tisti, ki bo na tem zainteresiran, to je delavni kolektivi in razne ustanove, ne pa sam knjigovodja. Dejansko bodo skušali nekateri elementi to izkoriščati, vendar, to je povsod in se bo treba proti temu boriti.

DROBEŽ FRANC

Mnenja sem, da bo zavod moral imeti predvsem dovolj tehničnih moči, ker je po podjetjih izredno malo tovrstnih strokovnjakov.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora da predlog o ustanovitvi Revizijsko tehničnega zavoda na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

3. USTANOVITEV POSREDOVALNE PISARNE Z NEPREMIČNINAMI IN PREMIČNINAMI V LJUBLJANI

V Ljubljani se že dalj časa kaže potreba po neki ustanovi za posredovanja raznih kupčij. V ta namen se ustanavljajo razne pisarne, te posle vrše advokati in razni privatniki v obliki realitetnih pisarn. Imamo celo vrsto prošenj teh ljudi, ki prosijo uradoma za izdajo obrtnega dovoljenja. Zato smatram, da bi bilo tako podjetje ali ustanova za posredo-

vanje kupčij in sklepanje pogodb potrebno. To podjetje naj bi se imenovalo »Posredovalna pisarna za promet z nepremičninami in premičninami v Ljubljani«.

ING. STARE OSTOJ

smatra, da bi bilo teh podjetij potrebno več radi boljšega in kvalitetnega dela, nakar mu tov. Krese pojasnjuje, da bo za enkrat obstajalo samo eno podjetje z več pisarnami, v kolikor pa se bo pokazala potreba po ustanovitvi dodatnih, se bo k temu pristopilo.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora da predlog za ustanovitev »Posredovalne pisarne za promet z nepremičninami in premičninami v Ljubljani« na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

4. USTANOVITEV DRŽAVNEGA GOSPODARSKEGA PODJETJA »JUGOMERCEDES - SERVICE«, LJUBLJANA, TITOVA 24

Mehanično delavnico bi prevzeli od Ministrstva za notranje zadeve LRS in bi v tej zvezi ustanovili državno obrtno podjetje »Jugomercedes - service« v Ljubljani. To podjetje bi se specializiralo na popravila Mercedesovih vozil. Ta specializacija je nujno potrebna, ker imamo veliko tovrstnih vozil in bo imelo podjetje vedno na zalogi vse nadomestne dele.

Vsa osnovna sredstva in inventar prevzamemo od Ministrstva za notranje zadeve LRS. Mehanično delavnico prevzamemo zaenkrat v najem, pravni odnosi se bodo uredili po izidu novih predpisov o prenosu osnovnih sredstev.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora da predlog o ustanovitvi državnega gospodarskega podjetja »Jugomercedes - service« Ljubljana, Titova cesta 24, na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

5. USTANOVITEV MIZARSKE DELAVNICE »KRIM«, LJUBLJANA, LINHARTOVA CESTA

Delavnico prevzame Mestni ljudski odbor od Ministrstva za notranje zadeve LRS. Do sedaj je bila delavnica zaprtega tipa. Glede prenosa osnovnih sredstev velja isto, kot pod t. 4).

Predsednik Mestnega ljudskega odbora da predlog o ustanovitvi mizarske delavnice »Krim« Ljubljana, Linhartova cesta, na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

6. USTANOVITEV »MODNEGA SALONA ZA ŽENSKA OBLAČILA«, LJUBLJANA, KARDELJEVA 1.

Iz razformiranega podjetja »Šivalnica RLO IV«, ki se je razformiralo zaradi slabega poslovanja, predlagam ustanovitev novega podjetja »Modni salon za ženska oblačila«. Podjetje ima vse pogoje za dobro delo.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora da predlog o ustanovitvi drž. gospodarskega podjetja »Modni salon za ženska oblačila« Ljubljana, Kardeljeva 1, na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

7. PRENEHANJE DRŽAVNEGA GOSTINSKEGA PODJETJA EMONA, LJUBLJANA, CANKARJEVA CESTA 2

Zadeva prenehanja poslovanja podjetja Emona je v postopku pri arbitraži. Podjetje se je dejansko razšlo, ker ni moglo več nadaljevati s poslovanjem. Nekateri upniki, kot »Prehrana«, Narodna banka, »Eko-nom« so izgubili cca 4 milijone dinarjev. Del tega dolga bodo dobili povrnjen iz izkupička zalog, ki so ostale v podjetju. Mestni ljudski odbor tu ne prevzame nobenih obvez, razen stroškov likvidacije.

Nastane pa drugo vprašanje. Pojavilo se je več interesentov za ta lokal, predvsem Narodna banka, Narodni magazin, »Putnik«, nekateri pa vztrajajo na tem, naj bi se obnovila v teh prostorih spet kavarna. Pojasnim, da bi Narodna banka uredila v teh prostorih devizno poslovvalnico. Ker je prostor v centru mesta, je lokal oddati takemu intere-sentu, ki bo najbolj primeren. O zadevi naj odloči Mestni ljudski odbor.

Predsednik da predlog v razpravljanje.

ING. STANE OSTOJ

Predlagam, da se oddaja lokala postavi na trgovsko bazo in dodeli lokal najboljšemu ponudniku.

RAKAR IVA

Mislim, da je v centru mesta kavarn še vedno premalo. Zlasti po raznih koncertih in drugih prireditvah ne dobiš v kavarni niti enega prostora. Smatram, da je to že zaradi montiranih instalacij, kakor tudi zunanjega videza mesta najbolj primeren predlog. Prepričana sem, če se bo v kavarni pravilno gospodarilo — tako kot se ni — bo ta kavarna spet aktivna.

OUTRATA DRAGO

Zadnji zbor terena Ajdovščina je izrecno zahteval, da se na tem mestu ponovno vzpostavi kavarna.

Predsednik da predlog o ponovni vzpostavitvi kavarne v prostorih bivše kavarne Emona na Cankarjevi cesti 2 na glasovanje. Istočasno se glasuje o prenehanju dosedanjega gostinskega podjetja »Emona«.

Soglasno sprejeto!

8. SPREMEMBA PREDMETA POSLOVANJA
GOSPODARSKO-UPRAVNEGA ORGANA TER PREIMENOVANJE
DRŽAVNEGA GOSPODARSKEGA PODJETJA
»USLUŽNOSTNI SERVIS« LJUBLJANA, DOLENJSKA CESTA 1

Državno gospodarsko podjetje »Uslužnostni servis Rajona 1«, s sedežem v Ljubljani, Dolenjska cesta 1, ustanovljeno s sklepom Rajonskega ljudskega odbora 1, glavnega mesta Ljubljane dne 20. junija 1951 (štev. 6114/51) se preimenuje in posluje odslej dalje pod firmo: »Trgovsko podjetje za nakup in prodajo odpadnega materiala«, Ljubljana.

Predmet poslovanja podjetja, ki je bil doslej: promet z odpadki in s praznimi steklenicami ter izvrševanje raznih uslug, se spremeni tako, da izvršuje podjetje odslej le trgovanje z vsemi vrstami odpadnega materiala na drobno.

Gospodarsko upravni organ je Svet za gospodarstvo Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana.

NOVAK FRANJO

Ce se podjetja že ustanavljajo, sem mišljenja, da jih ne bi bilo omejevat na promet na drobno, ker se pri tovrstni panogi ne da točno določiti, kaj je promet na drobno in kaj na debelo.

Predsednik da predlog za spremembo predmeta poslovanja Gospodarsko-upravnega organa ter preimenovanje državnega gospodarskega podjetja »Uslužnostni servis« Ljubljana, Dolenjska cesta 1 ter dodatni predlog ljudskega odbornika Novaka Franja na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Poročevalec komisije za pravne predpise in organizacijo tov. Jančar Mica predlaga Mestnemu ljudskemu odboru naslednje odločbe:

a) 1. V korist države in za potrebe »Špedicije«, podjetja za mednarodne Transporte v Ljubljani se odreja popolna razlastitev pod vl. štev. 13. k. o. Sv. Petra poredmestje II. del vpisanega dela parcele štev. 142 — njive, v naravi gramozne jame — do izmere 832 kvadratnih metrov, ki je last pokojne Lavrič Apolonije iz Ljubljane, Vodmatski trg, št. 5 in sedaj njenih dedičev Pinnarja Janeza iz Ljubljane, Povšetova ulica 12, Lavriča Andreja in njegove žene Lavrič Magdalene iz Ljubljane, Vodmatski trg štev. 5. Mestna razlastitvena komisija naj izvede razlastitveni postopek po predlogu podjetja »Špedicija« in izda odločbo, o razlastitvi po 29. členu Temeljnega zakona o razlastitvi.

UTEMELJITEV:

Z odločbo Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana z dne 26. 12. 1950 je bilo podjetju »Špedicija« dodeljeno premoženje likvidiranega Železniškega avtooddelka »ŽAO« v Ljubljani.

Po prevzemu celotnega nepremičnega premoženja se je ugotovilo, da je ŽAO postavil svoje skladišče na tuje zemljišče in sicer na del parcele št. 142, ki je last pokojne Lavrič Apolonije iz Ljubljane.

Razlastitev je umestna iz razloga, da pride tudi ta del zemljišča v last Splošnega ljudskega premoženja in ker je podjetju »Špedicija« ta del parcele tudi nujno potreben za obračanje avtomobilov ob garaži.

Razlastitev torej zahteva splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno ekonomsko povzdigo ljudstva in je zato tudi utemeljena po točki 1) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

Predsednik da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

2. V korist države in za potrebe Mestnega gradbenega podjetja »Megrad« v Ljubljani se razlasti pod vl. št. 376 k. o. Sv. Petra predmestje I. del vpisana parcela št. 220/1, hiša v Ljubljani, Šmartinska cesta št. 13 s pripadajočim dvoriščem in gospodarskim poslopjem v izmeri 455 m², ki je last Matije Grilca iz Žirovnice 74.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija naj izvede razlastitveni postopek po 17. členu Temeljnega zakona o razlastitvi ter izda odločbo o razlastitvi po 29. členu tega zakona.

U t e m e l j i t e v :

Na parceli št. 220/1, ki je vpisana pod vl. št. 376 k. o. Sv. Petra predmestje I. del stoječa hiša z gospodarskim poslopjem v Ljubljani, Šmartinska c. št. 13, je bila ob priliki bombardiranja delno porušena in se je lastnik Matija Grilc izjavil, da je ne bo obnavljal in da prepušča Mestnemu ljudskemu odboru ves gradbeni material v kritje stroškov za podiranje ter da si pridržuje samo lastninsko pravico do zemljišča.

Z odločbo z dne 1. 9. 1947 št. GO 4573/47 pa je IO MLO glavnega mesta Ljubljane na temelju predpisov zakona o obvezni obnovitvi in dograditvi zgradb na ozemlju LRS (Ur. l. LRS 65-249/46) odločil, da bo isto obnovil na račun lastnika in je za to delo pooblastil gradbeno podjetje »Megrad«, ki je nujno rabilo uradne prostore za svoje potrebe. Ta odločba je postala pravomočna, ker je pritožbeno oblastvo

— takratno Ministrstvo za gradnje LRS pritožbo lastnika Matije Grilca s svojo odločbo z dne 24. 10. 1947 šte. P 622/47 zavrnilo.

Gradbeno podjetje »Megrad« si je prizadevalo še pred obnovitvijo poslopja in tudi kasneje skleniti z lastnikom Matijo Grilcem kupno ali menjalno pogodbo, vendar brezuspešno.

Sedaj predlaga gradbeno podjetje »Megrad« razlastitev te nepremičnine, ker stavbo, ki jo je obnovilo v letu 1948, od tega časa uporablja in tudi upravlja.

Razlastitev nepremičnine zahteva splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno in ekonomsko povzdigo ljudstva in je zato utemeljena po 1. členu Temeljnega zakona o razlastitvi.

Predsednik da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

3. V korist države in za potrebe Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se odreja razlastitev nepremičnin, ki leže v k. o. Vižmarje in sicer:

1. parc. šte. 1074/1, njiva v izmeri 548 m², del parc. št. 1075/1, njiva v izmeri 1080 m², vloži. šte. 103, last Arhar Ivana, zasebnika, Ljubljana št. Vid št. 28;

2. del parc. št. 1065/6, njiva v izmeri 831 m², vl. št. 538, last TVD »Partizan«, Ljubljana, Likožarjeva ulica IV. provizorij;

3. del parc. št. 1074/3, vrt v izmeri 428 m², vl. šte. 541, last Kajzer Ivane, gospodinja, por. Fister, Ljubljana, Tržaška c. št. 127, Kozarje;

4. del parc. št. 1074/10, njiva za cesto določen svet v izmeri 208 m², vl. šte. 79, last Kajzer Pavle, kmetske posestnice, Ljubljana, Vižmarje št. 28;

5. del parc. št. 1074/6, njiva v izmeri 95 m², del parc. št. 1075/5, njiva v izmeri 58 m², vl. šte. 817, last Mazi Ide, učiteljice, Ljubljana, Gosposvetska cesta šte. 4.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija pri MLO glavnega mesta Ljubljane naj izvede razlastitveni postopek po predlogu Oddelka za komunalo in gradnje MLO Ljubljana.

U t e m e l j i t e v :

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane potrebuje za razlastitev odrejene nepremičnine za zgraditev stanovanjskega naselja v Vižmarjih.

Razlastitev je utemeljena po točki g/1 člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

Predsednik da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

4. V korist države in za potrebe Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se odreja razlastitev pod vl. št. 305 k. o. Kapu-cinsko predmestje vpisanih parcel:

1. štev. 41/5, vrta v izmeri 580 m²;

2. štev. 41/6, vrta v izmeri 565 m²,

ki sta last Grgorca Ivana, posestnika iz Ljubljane, Gregorčičeva ul. št. 19.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija v Ljubljani naj izvede razlastitveni postopek in izda odločbo o razlastitvi po 29. členu Temeljnega zakona o razlastitvi.

U t e m e l j i t e v :

Predmetni parceli bosta deloma preurejeni v park, ki je na tem mestu potreben zaradi goste zazidave Titove ceste ter je predviden tudi po regulacijskem načrtu mesta Ljubljane, deloma pa se na predmetnih parcelah že tudi nahaja provizorična stavba, ki je last Splošne ljudske imovine v upravi Uprave nepremičnin MLO v Ljubljani.

Razlastitev teh nepremičnin zahteva torej splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo in razvoj ljudstva in je zato tudi utemeljena po točki h) 1. člena Temelj-nega zakona o razlastitvi.

Predsednik da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

5. V korist države in za potrebe Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se odreja popolna razlastitev v katastrski občini Trnovsko predmestje ležečih nepremičnin in sicer:

1. pod vlož. štev. 69 vpisanih parcel: a) št. 404, travnika v izmeri 5776 m², b) št. 408, travnika v izmeri 5857 m², c) št. 405, travnika v izmeri 5917 m², ki so last Žužek Bogdana, odvetnika v Ljubljani, Miklo-šičeva cesta št. 28/I.

2. pod vlož. štev. 1610 vpisane parcele št. 396, travnika v izmeri 5532 m², ki je last Kočar Ivana, Ljubljana, Studenci št. 8;

3. pod vlož. šte. 326 vpisane parcele št. 394/2, travnika v izmeri 6069 m², ki je last Babnika Jožefa iz Ljubljane, Fužine št. 5;

4. pod vlož. šte. 101 vpisane parcele št. 392, travnika v izmeri 5131 m², ki je last Petkovšek Karola iz Ljubljane, Hrastje št. 6;

5. pod vlož. šte. 335 vpisane parcele št. 415, travnik v izmeri 5757 m², ki je last Accetto Marije iz Ljubljane, Trnovski pristan št. 14a;

6. pod vlož. šte. 213 vpisane parcele št. 416, travnika v izmeri 5919 m², ki je last Puh Josipa iz Ljubljane, Emonska cesta št. 27;

7. pod vlož. šte. 1594 vpisane parcele št. 391, travnika v izmeri 5300 m², ki je last Novak Marije iz Ljubljane, Krakovska ulica št. 33;

8. pod vlož. šte. 2617 vpisane parcele št. 377/1, travnika v izmeri 701 m², ki so lastna Kumar Francu in Kumar Mariji iz Ljubljane, Privoz št. 14 in sicer vsakemu do ene ideelne polovice;

9. pod vlož. šte. 2601 vpisane parcele št. 377/14, travnika v izmeri 95 m², ki je last Babnik Jožefa iz Ljubljane, Fužine št. 5;

10. pod vlož. šte. 323 vpisanih parcel: 1. št. 380, travnika v izmeri 6610 m², 2. št. 381, travnika v izmeri 3481 m², ki sta last Klopčič Alojza iz Ljubljane, Cesta v Mestni log št. 195;

11. pod vlož. šte. 2600 vpisane parcele št. 377/15, travnika v izmeri 258 m², ki je last Novak Ludvika iz Ljubljane, Krakovska ulica št. 35;

12. pod vlož. šte. 330 vpisane parcele šte. 409, travnika v izmeri 5402 m², ki je last Trnovske župne cerkve v Ljubljani;

13. pod vlož. šte. 2133 vpisane parcele št. 377/13, travnika v izmeri 27 m², ki je last ing. Ružič Antona iz Maribora;

14. pod vlož. šte. 442 vpisanih parcel: a) št. 411/2, travnika v izmeri 2967 m², b) št. 411/3, travnika v izmeri 3335 m², ki so last Kačar Jožefe iz Ljubljane, Levstikov trg št. 6.

Mestna razlastitvena komisija za glavno mesto Ljubljano naj izvede razlastitveni postopek po predlogu Sveta za komunalne in gradbene zadeve pri MLO v Ljubljani.

Obrazložitev:

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane potrebuje za razlastitev določena zemljišča za zgraditev modernega stadiona v zapadnem delu mesta, ki je sdaj brez vsakega prostora za sportno udejstvovanje.

Stadion bo služil športnemu društvu »Svobodi«, pravtako pa tudi vsem šolam in drugim organizacijam za fikulturne vežbe. Razlastitev torej zahteva splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-

ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva, zaradi česar je utemeljena po točki j) 1. člena Temelnjega zakona o razlastitvi.

Predsednik da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

b) V smislu 7. člena Zakona o prenosu sovražnikovega premoženja v državno last z dne 27. 7. 1946 v zvezi z Ukazom Prezidija Ljudske skupščine FLRJ z dne 23. 12. 1946 so bili proglašeni za nične vsi pravni posli (n. pr. kupne pogodbe, darilne pogodbe, zamenjave itd.) sklenjeni v času od 6. 4. 1941 do 21. 11. 1944 med našimi državljani in osebami, ki jim je bila imovina zaplenjena kot osebam nemške narodnosti, ali kot narodnim sovražnikom, ki so bili likvidirani, ki so pobegnili iz države, ali so bili obsojeni zaradi sodelovanja z okupatorjem.

Tako so bile med drugim razveljavljene kupne pogodbe tudi v sledečih primerih:

Štemberger Drago in njegova žena Štefanija iz Ljubljane, Pleteršnikova 22, sta kupila s skupno pogodbo z dne 28. 6. 1941 od Barbo Roberta iz Št. Ruperta na Dolenjskem, kateremu je bila imovina zaplenjena kot osebi nemške narodnosti, dvostanovanjsko hišo z vrtom v Pleteršnikovi ulici št. 22.

Malnarič Ljudmila iz Ljubljane, Mavrerjeva ulica št. 29, je kupila s kupno pogodbo z dne 12. 10. 1942 od Schella Hugona iz Ljubljane, ki je optiral za Nemčijo, enodružinsko hišo z vrtom v Mavrerjevi ulici št. 22.

Remic Adolf iz Mirne Peči, sedaj stanujoč v Ljubljani, Podmilščakova ulica št. 11, pa je kupil v letu 1942 od »Emone« pritrlično hišo z vrtom v Podmilščakovi ulici št. 11 in je bil zaradi tega s sodbo Vojaškega sodišča obsojen na zaplembo navedene nepremičnine.

Vse navedene nepremičnine so bile zaradi razveljavljenih kupnih pogodb prenešene v last Splošnega ljudskega premoženja.

Štemberger Drago, Malnarič Slavko in Remic Adolf so bili od pričetka okupacije do osvoboditve vneti sodelavci OF. Štemberger je bil poleg navedenega v partizanih od italijanske kapitulacije dalje in se je vrnil ob osvoboditvi iz partizanov kot kapetan, Malnarič Slavko je bil v partizanih od leta 1942 ter se je vrnil iz partizanov v činu majorja. Remic Adolf pa je bil v partizanih z ženo in štirimi otroci in so mu domači izdajalci izropali vso imovino v Mirni peči.

Zaradi tega predlagamo, da se prepustijo imenovanim treb borcem in njihovim ženam navedene nepremičnine v dosmrtni užitek in sicer od osvoboditve dalje, pod pogojem, da nosijo vsa javna bremena in

stroške vzdrževanja zgradb, ki so jim prepuščene v brezplačno dosmrtno uživanje.

Odločbe se glase:

1. Štemberger Dragu, državnemu uslužbencu, in njegovi ženi Štemberger Štefaniji, gospodinji, stanujočima v Ljubljani, Pleteršnikova ulica št. 22, se prepušča v brezplačni dosmrtni užitek nepremičnino vl. št. 384 k. o. Kapucinsko predmestje, obstoječo iz parcel števil. 63/12, vrt v izmeri 362 m² in števil. 337, hiša z dvoriščem v Pleteršnikovi ulici števil. 22, pod pogojem, da to nepremičnino vzdržujeta kot dobra gospodarja in sicer v stanju, kakor sta jo sprejela v užitek in da nosita vsa javna bremena in vse stroške, ki so zvezani z vzdrževanjem te nepremičnine.

Pravico do brezplačnega užitka navedene zgradbe imenovana izgubita, če je ne vzdržujeta kot dobra gospodarja.

Uprava nepremičnin MLO je dolžna voditi o tem kontrolo.

Brezplačni užitek navedene zgradbe pripada imenovanima od osvoboditve dalje, s čimer se jima črta zapadla najemnina, ki jo dolgujeta Upravi nepremičnin MLO.

Brezplačni dosmrtni užitek se bo vknjižil v zemljiški knjigi pri navedeni nepremičnini.

2. Remic Rudolfu, gospodarskemu poslovodji in njegovi ženi Remic Pavli, učiteljici, stanujočima v Ljubljani, Podmilščakova ulica št. 11, se prepušča v brezplačni dosmrtni užitek nepremičnino vl. št. 690 k. o. Spodnja Šiška v naravi hiša v Podmilščakovi ulici št. 11, pod pogojem, da to nepremičnino vzdržujeta kot dobra gospodarja in sicer v stanju, kakor sta jo sprejela v užitek in da nosita vsa javna bremena in vse stroške, ki so zvezani z vzdrževanjem te nepremičnine.

Pravico do brezplačnega užitka navedene zgradbe imenovana izgubita, če je ne vzdržujeta kot dobra gospodarja.

Uprava nepremičnin MLO je dolžna voditi o tem kontrolo.

Brezplačni užitek navedene zgradbe pripada imenovanima od osvoboditve dalje, s čimer se jima črta zapadla najemnina, ki sta jo dolžna plačati Upravi nepremičnin MLO.

Brezplačni dosmrtni užitek se bo vknjižil v zemljiški knjigi pri navedeni nepremičnini.

3. Malnariču Slavku, ravnatelju »Ustroj-a« v Ljubljani in njegovi ženi Malnarič Ljudmili, stanujočima v Ljubljani, Maverjeva št. 29, se prepušča v brezplačni dosmrtni užitek nepremičnino vlož. števil. 673 k. o. Sp. Šiška, v naravi hišo v Maverjevi ulici št. 29, pod pogojem, da to

nepremičnino vzdržujeta kot dobra gospodarja in sicer v stanju, kakor sta jo prejela v užitek in da nosita vsa javna bremena in vse stroške, ki so zvezani s to nepremičnino.

Pravico do brezplačnega užitka navedene zgradbe imenovana izgubita, če je ne vzdržujeta kot dobra gospodarja.

Uprava nepremičnin MLO je dolžna voditi o tem kontrolo.

Brezplačni užitek navedene zgradbe pripada imonivanima od osvoboditve dalje, s čimer se jima črta zapadla najemnina, ki sta jo dolžna plačati Upravi nepremičnin MLO.

Brezplačni dosmrtni užitek se bo vknjižil v zemljiški knjigi pri navedeni nepremičnini.

GRADIČ MIHA

Ob sprejemu odločb o dodelitvi nepremičnin v brezplačni dosmrtni užitek me zanima, kako bodo ti bivši lastniki vzdrževali zgradbe, to še posebno tov. Malnarič Slavko iz Mavrerjeve ulice, ker je ta zgradba potrebna večjih popravil in to ograje, strehe, žlebov itd., kar bo prav gotovo stalo ca. 150.000 din. Znan mi je Malnaričev primer, da je odšel v letu 1942 v NOV in je njegova žena zaradi socialnih prilik tedanjo hišo prodala in kupila manjšo, da se je lahko preživljala za časa njegove odsotnosti. Zaradi navedenega nisem proti temu, da dobi zaplenjeno hišo v dosmrtni brezplačni užitek, vendar pa je vprašanje vzdrževanja vseh treh zgradb, ki so predlagane v dosmrtno brezplačno uživanje.

Predsednik predlaga, naj bi se morda po preteku pol leta napravila kontrola, če se hiše v redu vzdržujejo in v negativnem primeru postopalo po zakonu.

DR. MODIC HELIJ

Znano mi je, da so se vse navedene stranke same potegovale za prepustitev hiš, torej imajo verjetno možnost vzdrževanja. Mestni ljudski odbor sam le upravlja te hiše, ni pa njih lastnik, zato jih ne more niti podariti, niti podariti komu, temveč lahko samo dovoli dosmrtni užitek. V kolikor prizadeti hiš ne bodo v redu vzdrževali, bo zgradba morala preiti pod Upravo nepremičnin.

RAKAR IVA

Mišljenja sem, da v kolikor so hiše slabe, pa gre tu za naše ljudi, je treba tem ljudem omogočiti nabavo posojila.

Predsednik da predloge o dodelitvi nepremičnin v brezplačni dosmrtni užitek Štemberger Dragu in Štefaniji, Malnarič Slavku in Ljudmili ter Remic Adolfu in Pavli na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

6. Sklepanje o predlogih Komisije za izvolitve in imenovanja.

Predloge komisije za izvolitve in imenovanja obrazloži njen predsednik tov. Ocepek Lojze.

a) Spremembe v vodstvu podjetij oz. ustanov.

I. Razrešijo se:

V podjetju »Cementnine« upravnik Štefanič Franc, v podjetju »Ljubljana-export« vršilec dolžnosti direktorja Avšič Ivan, v podjetju »Krzno« upravnik Anton Črnivec, v podjetju »Unitas« direktor Kos Mirko, v podjetju »Dom onemoglih« upravnik Mažir Rudi ter v gostinskem podjetju »Planica« upravnik Kolenc Otmar.

II. Postavijo se:

Za upravnika »Doma onemoglih« Štefanič Franc, za direktorja v podjetju »Ljubljana-eksport« Štemberger Drago, za direktorja v podjetju »Cementnine« Lepin Jože, za direktorja v podjetju »Krzno« Beseničar Tone, za direktorja v podjetju »Unitas« Šušteršič Tone, za vršilca dolžnosti direktorja v podjetju »Jugomercedes« Naglič Milan, za direktorja v podjetju »Jugomercedes-service« Kržišnik Tone, za upravnika gostinskega podjetja »Planica« Brulc Vida, za direktorja »Ljubljanskega vele-sejma« Polajnar Anton, za direktorja podjetja »Zmaj« Petelin Slavko.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora Avšič Jaka da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

b) Spremembe v sestavu mestne volilne komisije za glavno mesto Ljubljana:

V mestni volilni komisiji sta bila z odločbo Prezidija Ljudske skupščine LRS in na predlog Mestnega ljudskega odbora postavljena Arigler Adolf kot član in Brezar Stane kot njegov namestnik. Ker imenovana oba kandidirata pri sedanjih volitvah v mestni zbor MLO, je po členu 19 Zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov prenehala njuna funkcija v volilni komisiji. V zvezi s tem je treba komisijo izpopolniti, zaradi česar predlagam, da sprejme Mestni ljudski odbor na današnji seji naslednji sklep:

1. Razrešita se v mestni volilni komisiji za glavno mesto Ljubljana:
član: Arigler Adolf, načelnik oddelka pri Ministrstvu za pravosodje
LRS, in

namestnik: Brezar Stane, sodnik senata za prekrške pri Ministrstvu
za notranje zadeve LRS.

2. Postavita se v mestni volilni komisiji za glavno mesto Ljubljana:
za člana na mesto Arigler Adolfa: Prešeren Mirko, direktor trgov-
skega podjetja »Ekonom«, Ljubljana;

za namestnika na mesto Brezar Stane: Strman Božo, direktor
trgovskega podjetja »Hrana«, Ljubljana.

Predsednik da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Predsednik Mestnega ljudskega odbora ugotovi, da je dnevni red
izčrpan in zaključi X. sejo Mestnega ljudskega odbora ob 18,30 uri.

Vodja zapisnika:

Pogačar Niko l. r.

Predsednik:

Avšič Jaka l. r.

Overiteljja zapisnika:

Gostiša Mihaela l. r.

Zupet Avgust l. r.

POPRAVEK

V tiskanem zapisniku IX. redne seje Mestnega ljudskega odbora je treba v diskusiji ljudskega odbornika Krivic Vladimira na poročilo o problemih obrtne dejavnosti vnesti naslednje popravke:

Na 31. strani (v sredini):

Sektaški odnos se vidi predvsem v tem, da še vedno šablonsko razlikujemo socialistični in privatni »sektor« obrti.

Na 32. strani (16. vrsta od spodaj):

Karkoli govorimo tu o enem ali drugem sektorju, ne more veljati za te sektorje v celoti, ker imamo najrazličnejše situacije zaradi različnih pogojev posameznih sektorjev, zlasti pa panog obrti.

Na isti strani (9. vrsta spodaj):

Tisti, ki dobro *in poceni* delajo, za socializem dosti doprinašajo, v kateremkoli sektorju so. Tisti pa, ki slabo delajo, naj bodo v kateremkoli sektorju, so v bistvu špekulanti. Če bomo stvari tako pogledali, bomo videli, da so špekulanti *tudi* v državnem sektorju, med šušmarji, ki izvršujejo obrt neprijavljeno, in pa v takozvanih zadrugah. Res se moramo vprašati, *kako je s storilnostjo, kvaliteto in cenami*, kar je postavil tovariš Avšič.

Na 33. strani (3. vrsta od zgoraj):

Če to konfrontiramo z dejstvom, ki je zame zelo važno, namreč z dejstvom, da so se cene obrtnih uslug v zadnjem letu povečale *in to v času, ko so se znižale cene živilom, obutvi in deloma tudi tekstilu, mi izgleda*, da v naši obrtni politiki nekaj ne velja.

Na isti strani (13. vrsta od spodaj):

Gotovo pa je, da zaradi zaostalosti posameznih obrtnikov, ki sami delajo in ki nočejo vzgajati vajencev *in nočejo ali ne morejo modernizirati obrata*, celotna družba tega ne sme trpeti.

Na 37. strani (22. vrsta od spodaj):

Vsi veste, da na primer *neki* slaščičarji hočejo dobiti dovoljenje za obrt in hočejo špekulirati.

SEZNAM

članov Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane po stanju
v novembru 1952.

Arko Nika, Avšič Jaka, Babnik Andrej, Bajuk Stana, dr. Benigar Jože, Bole Dušan, Borštnik Franc, Breclj Tone, Bricelj Franc, Brezar Stana, Bukovec Lojze, Cerar Alojz, Černe Stane, Černe Franc, Čížman Franc, dr. Debevc Franc, Dečman Vinko, Demšar Antonija, Di Batista Franc, Dolgan-Boruta Ančka, Drnovšek Viktor, Drobež Franc, Erjavec Janez, Flegar Avgust, Golob Janez, Gorjanc Joško, Gorkič Hilarij, Gostiša Mihaela, Gradič Miha, Gruden Andrej, Hlebec Srečko, ing. Jakopič Vekoslav, Jančar Marija, Jelovšek Jože, Jurančič Janko, Jurca Branka, Kališnik Janez, Kavčič Jože, Kimovec Franc, Klavžar Alojzij, Kopitar Jože, Koprivec Stane, Košir Jože, Koračin Jože, Kovač Albin, Kovačič Leo, Kraigher Uroš, Kregar Stane, Kreačič Ivan, Krese Leopold, Kristan Ivan, Krivic Vladimir, Kušar Karel, Kveder Fani, ing. Lapajne-Oblak Sonja, ing. Letonja Emilija, Lukančič Alojzij, Luštek Miroslav, Maček Leopold, Maček Tone, Majer Boris, Maležič Matija, Martinc Pavel, Mavrič Edo, Mirtič Franček, dr. Modic Heli, Mohar Marjan, Mojšker Jakob, Mojšker Janez, Mostar Ignac, Narobe Jože, Nebec Franc, Novak Franjo, Ocepek Lojze, dr. Omladič Franjo, Omahen Janez, Onič Franc, Ostanek Franc, Outrata Drago, Pangeršič Franc, Pečaver Albina, Pelko Gašper, Pernuš Anka, Plevnik Jože, Prainfalk Breda, Prebil Zdravko, Prešeren Minko, dr. Pretnar Jože, Pogačar Jakob,

Prohinar Janko, Ponikvar Janez, Rakar Iva, Ribičič Josip, Repinc Ivan, Resnik Julči, Rudolf Anica, Savenc Franc, Sever Stane, Sitar Franc, Skitek Ermin, Slapničar Jože, Smole Janko, ing. Stare Ostož, ing. Stegu Milan, Stopar Viktor, Suhadolc Anton, Šefic Ludvik, Šindič Zlato, Šter Milan, Šubič Miran, Šušteršič Jernej, ing. Tepina Marjan, Tratnik Stane, Terglav Mirko, Trtnik Lojze, Turnher Edo, Valič Viktor, Vonta Jože, Vojska Danilo, Vrhovec Stane, dr. Vatovec Franc, Vidmar Ciril, Vrhunc Viljem, Vrščaj-Holy Zima, Vršnik Lojze, Zajc Franc, Zdešar Henrik, Zlatnar Peter, Zor Jože, dr. Zidarič Boris, Zupet Avgust, Zupančič Stane, Žagar-Tomišević Fani.